

Møte tirsdag den 7. oktober 2014 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden:

Sakene på gårdsdagens kart (nr. 3)

Presidenten: Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Mazyar *Keshvari* fra og med 7. oktober og inntil videre.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Vararepresentantene Aina *Stenersen* og Peter N. *Myhre* foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses også vedtatt.

Aina *Stenersen* er til stede og vil ta sete.

Representanten Martin *Kolberg* vil fremsette et grunnlovsforslag.

Martin Kolberg (A) [10:01:24]: På vegne av representantene Helga Pedersen, Abid Q. Raja, Hans Fredrik Grøvan, Karin Andersen, Rasmus Hansson, Gunvor Eldegard, Jette F. Christensen og meg selv vil jeg fremme forslag om endring av Grunnloven § 108 om samisk språk, kultur og samfunnsniv.

Presidenten: Grunnlovsforslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Hans Olav Syversen vil fremsette et representantforslag.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:02:04]: På vegne av stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om tiltak for å styrke kampen mot svart arbeid.

Presidenten: Representanten Iselin Nybø vil fremsette to representantforslag.

Iselin Nybø (V) [10:02:35]: På vegne av representantene Abid Q. Raja, Ola Elvestuen, Terje Breivik og meg selv vil jeg sette fram forslag om muligheten til å reservere parkeringsplasser til bildelingsordninger.

På vegne av representanten Trine Skei Grande og meg selv vil jeg sette fram forslag om økt rekruttering av lærere og redusert byråkrati.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken vil fremsette et representantforslag.

Audun Lysbakken (SV) [10:03:12]: På vegne av stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv har jeg gleden av å sette fram forslag om å følge anbefalte tiltak for å nå Norges klimamål innen 2020.

Presidenten: Representanten Torgeir Micaelsen vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Micaelsen (A) [10:03:41]: På vegne av stortingsrepresentantene Christian Tynning Bjørnø, Ruth Mari Grung, Trond Giske, Martin Henriksen, Tove Karoline Knutsen, Audun Otterstad, Freddy de Ruiten og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om en bedre skolehelse-tjeneste.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 1 [10:04:03]

Hans Majestet Kongens tale til det 159. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring (trontaledebatt)

Statsminister Erna Solberg [10:04:27]: SSB anslår at vi innen 2032 er seks millioner nordmenn. Den neste millionen nordmenn trenger et sted å bo, en plass på toget, en skolepult til sine barn, og jeg ser heller ikke bort fra at enkelte av dem kommer til å trenge et møte med lovens lange arm.

Veksten merkes allerede. Oslo kommune vil i årene som kommer, investere over 10 mrd. kr i skolen. Hvordan vi skal håndtere den veksten, må vi tenke på i dag.

Vi står også overfor den såkalte eldreølgen. Antallet eldre over 80 år vil øke kraftig allerede fra rundt 2020. I løpet av de knapt 25 årene fremover anslås det at antallet blir doblet. Lengre levealder betyr først og fremst at barn og barnebarn kan se frem til mange gode år sammen med både foreldre og besteforeldre. De som har levd et langt liv, skal sikres en verdig alderdom. Hvordan vi skal oppnå det, samtidig som vi blir færre sysselsatte i forhold til antall eldre, må vi også tenke på i dag.

På samme tid står vi overfor store endringer i vår økonomi. Oljeaktiviteten har lenge vært motoren bak vår økonomiske vekst. Inntektene og aktiviteten har skapt gode arbeidsplasser og bidratt til at vi kunne bygge ut våre velferdsordninger. Nå ser vi at oljeprisen igjen svinger. Norges Banks anslag på investeringene i sektoren i 2015 er om lag 20 mrd. kr lavere enn i 2014. Oljeselskapene er opp-tatt av å kutte kostnader, og det varsles at mange vil miste jobben i selskaper som leverer til oljenæringen.

Reduserte investeringer har vært varslet. Samtidig har produktiviteitsveksten i økonomien generelt falt tilbake. Høyere kostnadsvekst over mange år gjør at konkurransekraften vår er svekket. Norge har blitt mer avhengig av oljen. Hvordan vi i fremtiden skal sikre trygge arbeidsplasser og grunnlaget for vår velferd, må vi også tenke på i dag. Strengt tatt burde vi ha tenkt mer på det de siste årene.

I tillegg står vi foran et grønt skifte. Frem til 2050 skal vi omstille oss til et lavutslippssamfunn, hvor utslippene av klimagasser ikke er større enn det jordkloden tåler. Vi må jobbe hardt for å håpe på at verden innen 2015 tar viktige skritt for å kunne nå togradersmålet. Økende utslipp globalt gjør behovet for handling stadig mer akutt.

Men det er også positive tegn. Uavhengig av en ny internasjonal avtale viser stadig flere land vilje til å sette pris på CO₂. En pris på CO₂ er et kraftig virkemiddel som gjør at gamle virksomheter taper og nye, klimavennlige virksomheter blir vinnere. Hvordan vi skal gjøre fremtidens norske arbeidsplasser til vinnere, må vi også tenke på i dag.

Disse store trendene viser hvilke store oppgaver som ligger foran oss. De krever at vi forbereder oss godt, og at vi handler nå. I årene som kommer, vil vår evne og vilje til omstilling bli satt på prøve. Det blir nødvendig å prioritere strengere hvordan vi bruker offentlige midler. Det blir nødvendig å satse mer på å styrke norske arbeidsplassers konkurransekraft. Det blir nødvendig å forsterke arbeidslinjen. Det blir nødvendig å sette langt større kraft bak det å realisere kunnskapssamfunnet. Og det blir nødvendig å skape de nye, grønne arbeidsplassene.

Det er viktig å få frem at vi skal omstille oss til noe bedre – til en mer verdig alderdom for våre eldre, til nye og mer kunnskapsbaserte arbeidsplasser og nye måter å jobbe på. Vi er den første generasjonen som lever med trusselen fra store klimaendringer. Får vi til et grønt skifte, kan vi bli den siste generasjonen som må leve med en slik trussel. Hvis vi lar være å skyve problemene foran oss, kan vi sørge for at vi overlater et enda bedre samfunn til kommende generasjoner.

Vi har kjent behovet for å handle lenge. Likevel har de siste årene vært preget av manglende fornyelse og svak satsing på infrastruktur. Kunnskap og konkurransekraft har på tross av et sterkt økonomisk handlingsrom ikke blitt satset på, og dessuten har det vært en overdreven tro på at rentevåpenet og doseringen av finanspolitikken alene skulle håndtere ikke bare de akutte, men også Norges langsiktige utfordringer. En viktig årsak til at så mange ønsket et regjeringsskifte for ett år siden, var forventningene om at en ny regjering ville gjøre det som er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer.

De siste årene har trontalen vært brukt til å formidle en uprioritert liste over meldinger og proposisjoner. I år har regjeringen ønsket å invitere Stortinget til en diskusjon om de viktigste endringene vårt samfunn står overfor, og hvordan vi skal omstille oss i tide. Og det haster med å komme i gang. Tiden for fornyelsestørke og passivitet overfor fremtidsutfordringene må nå være over.

Derfor tok den nye regjeringen tak for å ruste Norge for fremtiden fra dag én. Vi fører en politikk som stimulerer kreativiteten og skapertrangen i samfunnet, som utløser krefter hos mennesker med ideer, og som ønsker å satse. Det er helt nødvendig når det skal skapes nye, grønne arbeidsplasser i fremtidens kunnskapssamfunn.

Store og viktige reformer er godt i gang på flere områder. Arbeidslinjen skal styrkes, bl.a. gjennom økte krav til aktivitet. Forslag til regulering av arbeidsmarkedet tilpasset vår tids behov er sendt på høring. Over hele landet diskuterer kommuner nå hvordan de kan organisere seg for å styrke tilbudet til innbyggerne i fremtiden.

Regjeringen har startet arbeidet med sikte på en mer helhetlig og effektiv utbygging av veier og jernbane. Flere gode krefter må slippes til for å gi togpassasjerer et bedre tilbud. Staten må øke sine bidrag til ut-

byggingen av infrastruktur for kollektivtrafikk i storbyene.

Arbeidet med reformen for fritt behandlingsvalg er i rute. Reformen vil ta i bruk ledig kapasitet hos private tilbydere for å redusere ventetiden og øke pasientenes valgfrihet.

I valgkampen i fjor handlet vår fremste kritikk av den forrige regjeringen om manglende evne og vilje til å fornye offentlig sektor, manglende evne og vilje til å ta tak i byråkrati og ineffektiv bruk av fellesskapets ressurser, samt manglende vilje og evne til å løfte frem investeringer i kunnskap, infrastruktur, innovasjon og forskning. Fravær av handling og tydelig ledelse har gjort at vi har mistet tid.

Jeg mener likevel at det er rom for å handle. Vi har det mer travelt enn vi kunne ha hatt det, men det er fortsatt tid. Dersom vi skal klare å omstille oss i tide, krever det ganske mye av oss, og regjeringen er innstilt på å gjøre det som er nødvendig.

Hvorfor er det så viktig? Jo, fordi det handler om at vi i fremtiden skal ha rom for å skape et samfunn som lykkes enda bedre med å skape muligheter for alle, et samfunn som lykkes med å gi en ny sjanse til dem som faller utenfor. Vi må sørge for høy sysselsetting og lav ledighet også når oljen i fremtiden vil spille en mindre rolle i vår økonomi. Det viktigste vi kan gjøre for å motvirke fattigdom og økende forskjeller, er nettopp det.

Vi må styrke satsingen på kunnskap. Vi ønsker et samfunn hvor hver enkelt gis verktøy til å forme sin egen fremtid uavhengig av bakgrunn. Skolen er det aller viktigste for dem som har et vanskelig utgangspunkt. Vi må fornye helsetjenesten, slik at vi unngår en todelt helsetjeneste og bare de som har råd, kan betale seg ut av helsekøen. Og vi må forsterke innsatsen for dem som faller gjennom sikkerhetsnettet vårt. Tilbudet til pasienter innen rus og psykiatri og til voksne med lese- og skrivevansker må bli bedre. På den måten løser vi viktige oppgaver i dag.

Jeg tror vi alle her har en felles opplevelse: Vi møter mange mennesker som deler sine opplevelser med oss, både de menneskene som har lyktes i livet sitt, og mennesker som har falt utenfor. For meg – og jeg er sikker på at for de fleste andre her også – er ønsket om å gi flere muligheten til å mestre livet sitt kanskje den viktigste grunnen til at vi har engasjert oss i politikk.

Det som gjør et sterkt inntrykk på meg, er at mange av de menneskene som jeg har møtt, egentlig skulle vært i stand til å mestre hverdagen sin for lenge siden. Men de falt altså gjennom vårt sikkerhetsnett, enten det skjedde i skolen, i barnevernet eller i helsetjenesten. Vi må bli bedre til å se hvert enkelt menneskes egne utfordringer. Mange av dem som faller utenfor, gjør det fordi de har utfordringer som er sammensatte, og som er individuelle.

Når vi skal bekjempe et Forskjells-Norge, er dette blant de beste stedene å begynne. Derfor er mangfold og valgfrihet i velferdsordningene våre så viktig. Da ser vi hver enkelt og hvert enkelt menneskes behov. Det klarer vi ikke med A4-løsninger.

De store omstillingene som jeg snakket om innledningsvis, handler kanskje aller mest om disse menneskene, som vi til stadighet møter. Det er de som er mest utsatt hvis

vi mislykkes i omstillingen. De rammes først hvis vi ikke klarer å finansiere velferdsordningene våre. De rammes først hvis arbeidsledigheten stiger. Derfor er det så viktig at vi nå endelig kommer i gang med både å løse viktige oppgaver i dag og å ruste Norge for fremtiden.

La meg avslutningsvis gi uttrykk for vår store takknemlighet overfor de nordmenn og andre som nå deltar i arbeidet og kampen mot ebolautbruddet i Afrika. Særlig sender vi varme tanker til Leger Uten Grensers feltarbeider som dessverre har blitt smittet og nå skal få behandling i Norge. Vi håper inderlig, alle sammen, at dette skal gå bra. Utbruddet viser at behovene er enorme. Fra Norges side trapper vi nå opp innsatsen. Det står stor respekt av dem som oppsøker de rammede områdene for å hjelpe andre mennesker. På vegne av regjeringen – og jeg tror oss alle her – vil jeg uttrykke vår dype takknemlighet og respekt for den innsatsen alle disse enkeltmenneskene gjør, rett og slett for å gjøre verden bedre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:17:18]: La meg slutte meg til statsministerens siste kommentar: Vi står alle bak den innsatsen som nå må gjøres mot denne forferdelige epidemien som kan bli varig og veldig alvorlig.

Så til trontalen: Den bør handle om morgendagens store oppgaver. Men handlet den egentlig om det? Statsministeren sier mye som vi kan nikke til: om å se den enkelte, om å investere for fremtiden og ta de store fremtidsspørsmålene på alvor. Men etter å ha hørt på trontaledebatten i går, spør jeg meg: Var det egentlig det vi snakket om?

Fikk vi egentlig en veibeskrivelse av hvordan vi kan møte flere eldre fra 2020 og utover? Kom det signaler om håndtering av klimautfordringen – både vårt eget klimaforlik og det internasjonale?

Vel, en regjering er kommet i gang. Den har levert rundt 40 pst. av snittet på antall saker nye regjeringer leverte etter 2001 og 2005. Det merker vi her i Stortinget. Jeg opplever at det er en regjering som i høyeste grad prioriterer skatteuttak fremfor andre ting. Skatteuttakene fører til forskjeller. Hva er statsministerens syn på de forskjellene som en moderne tilnærming til å løse problemer i et moderne samfunn?

Statsminister Erna Solberg [10:18:30]: Jeg mener det viktigste for å motvirke forskjeller i samfunnet, er å bygge den skolen som gjør at alle kan bruke mulighetene sine. Vi vet at ved siden av familiebakgrunn er skolen den viktigste arenaen for å kunne nå folk og for å kunne skape sosial mobilitet. Vi er ganske gode, men vi er ikke gode nok på å skape sosial mobilitet i Norge gjennom skolen. Vi har et godt stykke å gå før vi når det vi vet vi kan gjøre, nemlig å sørge for å motvirke det som er sosial bakgrunn og la alle leve ut talentene sine. Det dreier seg om de grepene denne regjeringen gjør på kunnskap, og som den forrige regjeringen ikke gjorde – de grepene som gjør at vi nå systematisk sørger for at alle lærere i fremtiden skal opp på et høyere kompetansenivå, noe den forrige regjeringen sa nei til, og det at vi sørger for å følge opp kravene med etter-

og videreutdanning, noe den forrige regjeringen ikke økte pengene til. Det dreier seg om at vi sørger for at vi nå har en femårig lærerutdanning fremover som skal lage rammen rundt den nye lærersatsingen. Vi gjør masse for noe av det viktigste vi kan gjøre for å motvirke ulikhet i Norge, nemlig å løfte norsk skole.

Jonas Gahr Støre (A) [10:19:42]: Likevel er det slik at i det budsjettet som gjelder for i år, brukte dere ti ganger mer på skatteuttak enn det kom mer til skole, politi og sykehus. Det er den suverent viktigste investeringen, og den det snakkes ganske lite om. Vi venter at noe tilsvarende kan komme i morgen.

Spørsmålet er da: Kunne man brukt de pengene bedre, brukt de pengene bedre til å investere i skole, gjøre det lærerløftet som hele Stortinget er enig om, satse på en plan, slik at vi kommer til å få nok heldøgns omsorgsplasser for eldre fra 2020? Det er i morgen. Det tar fem år å planlegge å bygge en ny sykehjemsplass, gjøre investeringer i den infrastrukturen vi trenger i de store byene osv.

Jeg er enig i vekten på skole, men er statsministeren ikke lydhør for de internasjonale budskapene som kommer, advarslene mot økte forskjeller, mot forskjeller som gjør at et samfunn mister øye for hverandre? Folk ser ikke likheten og det fellesskapet de trenger for å løfte sammen.

Statsminister Erna Solberg [10:20:52]: Min viktigste grunn til å synes at vi skal redusere formuesskatten i Norge, er at jeg ønsker norsk nasjonalt tilstedeværende eierskap. Jeg ønsker at de som eier norske bedrifter, faktisk skal være en del av lokalsamfunnet de bor i, og ikke være institusjonelle eiere, utenlandske eiere eller flytte ut av landet. Jeg tror at solidariteten med norske arbeidsplasser, viljen til å satse mer, nettopp er å sitte i samme lokalsamfunn, å sitte i samme idrettsstyre, å ha den nærheten og det synet for de andre som er avhengige av dine investeringer. Den politikken den forrige regjeringen førte, var å få flere av dem til ikke å ville være med i lokalmiljøet sitt, men å trekke seg mer ut og sørge for at eierskapet ble flyttet til andre. Derfor er det urimelig å tro at vi på lang sikt skal ha investeringer som virkelig bidrar til de nye omstillingene, for det er ofte ikke kvartalskapitalismen som vinner, men det langsiktige private eierskapet som tør å stå gjennom en storm, og som skaper de nye arbeidsplassene. Derfor mener jeg at skal vi sørge for mindre forskjeller, sørge for fremtidsoppgavene, ja, så bør formuesskatten faktisk både reduseres og endres og helst i fremtiden fjernes.

Jonas Gahr Støre (A) [10:22:03]: Da er vi altså uenige.

Men la meg ta opp en annen utfordring når det handler om å bygge landet, og det er spørsmålet om hvem som skal bygge landet. Statsministeren nevnte i sin tiltredelseserklæring i fjor behovet for et yrkesfagløft, og det var også nevnt i trontalen. Men hva gjør regjeringen på det området? Vi kommer til å mangle 100 000 fagarbeidere her til lands om en 10–20 år, og det er nøkkelkompetanse vi trenger. Det som skjer når vi mangler de fagarbeiderne, og

ungdom velger bort disse fagene, er at det blir mer innleie av midlertidig arbeidskraft utenfra. Det er dårlig for norsk arbeidskultur, og det er også dårlig for norsk produktivitet. Det bidrar til sosial dumping, og det bidrar til mangelfull kunnskap i vårt arbeidsliv.

Mitt inntrykk er at vi er nødt til å ta tak i de utfordringene nå om vi skal klare å svare på de utfordringene om en 10–20 år. Hadde vi hatt lignende frafallstall innen f.eks. medisin, så hadde vi ropt nasjonal alarm. Hva er statsministerens grep, og hvilken handlingsplan har hun for å ta tak i dette alvorlige problemet?

Statsminister Erna Solberg [10:23:04]: En av de utdanningene vi har noen av de lignende frafallstallene på i Norge, er lærerutdanningen. Det er stort sett matematikkgrunnlaget som gjør at mange sliter. Det er en av grunnene til at vi har ønsket å øke inntakskravet, men jeg registrerte i går at det møtte relativt stor motstand fra Arbeiderpartiet. Det er interessant.

Men når det gjelder yrkesfagløftet, er jeg glad for at Arbeiderpartiet nå ser behovet for dette. Det Jonas Gahr Støre har sagt i de senere debattene, tilsvarer akkurat det samme vi sa i 2010, da vi fra Høyres side lanserte yrkesfagløft. Da sa vi at det ikke bare er frafallsspørsmålet som er viktig. Det er også egenverdien til yrkesfagene, for flere må løftes opp. Derfor er vi opptatt av at vi skal sørge for at tekniske allmennfaglinjer fortsetter å videreutvikles. Derfor skal vi ha flere løp gjennom yrkesfagene og gjøre det mer strukturert. Derfor skal vi sørge for at kvaliteten på yrkesfaglærere også fremover blir høyere, og vi kommer med mange gode tiltak. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet nå ser at dette ikke bare er et frafallsspørsmål, men også et statusspørsmål for yrkesfagene.

Jonas Gahr Støre (A) [10:24:08]: Dette har altså med forholdene i arbeidsmarkedet å gjøre, og jeg vil rette et spørsmål til statsministeren angående arbeidsmiljøloven. Det er forslag på høring om endringer i arbeidsmiljøloven, og det interessante her er at under overskrifter som at det skal bidra til et trygt, fleksibelt og familievennlig arbeidsliv og et gode for ansatte og funksjonshemmede og skilte familier, sier de ansattes organisasjoner nei, og de funksjonshemmede takker også nei. Nå kommer høringsuttalelsene. Arbeidstilsynet har gjennomgått regjeringens forslag og viser til at 30 pst. av alle skader i bygg og anlegg som ble behandlet ved Trondheim kommunes legevakt, var av de midlertidig ansatte, selv om de bare utgjorde 5 pst. av arbeidsstokken. Tilsynet viser til internasjonale undersøkelser, som hevder at arbeidstakere i midlertidig arbeid ikke melder skader fordi de frykter å miste det neste oppdraget. Er det veien å gå i et arbeidsliv som opplever økt press fra sosial dumping, useriøsitet og tiltakende kriminalitet, når de ansattes organisasjoner så klart er imot?

Statsminister Erna Solberg [10:25:12]: Det er interessant at Jonas Gahr Støre bruker eksemplene på dagens ordninger og skademeldinger, for de er knyttet til innleie av arbeidskraft. Det har ikke Arbeiderpartiet foreslått skal

være forbudt. Vi foreslår heller ikke noen utvidelse av innleie av arbeidskraft. Men vi har altså på høring et forslag om å øke midlertidige ansettelser noe, særlig for å gjøre terskelen inn i jobber bedre.

Vi har det på høring, og så skal vi se på rammene rundt det. Men jeg mener at det er godt dokumentert at det er vanskelig for en del grupper som står utenfor og trenger å bevise sin arbeidskapasitet overfor arbeidsgiverne, å komme inn i dagens arbeidsmarked. Vi tror at en liten økning i midlertidige ansettelser vil bidra til at flere arbeidsgivere tør å ansette funksjonshemmede, ungdom som har hatt en litt broket fortid, og personer som de er redd for kan ha et stort sykefravær, som i dag ikke får jobb i det hele tatt. Det synes vi vil være viktig å satse på, nettopp for å gi muligheter for alle. Mange parkeres varig utenfor arbeidslivet, vi bør forsøke flere tiltak for å få dem inn.

Jonas Gahr Støre (A) [10:26:24]: Hvis det var et forventet utfall, skulle man jo tro at arbeidstakernes organisasjoner ønsket dette velkommen, og at de funksjonshemmede syntes dette var fint. Men det internasjonale forskning viser, er at økt midlertidighet ikke nødvendigvis fører til at flere uten jobb kommer inn i midlertidighet, det fører til at flere som er i fast jobb, blir midlertidige. Det har vi sett i Sverige. De har dobbelt så mange midlertidige som i Norge, de har også dobbelt så høy ledighet og enda høyere blant de unge. Jeg mener dette er et tiltak som også må ses i sammenheng med et annet fenomen i arbeidsmarkedet, nemlig den økte, tiltakende sosiale dumping, arbeidslivskriminaliteten, som statsministeren nå ser ut til å ta på alvor, og at det er en sammenheng mellom disse to.

Jeg synes også det er interessant at i høringsbrevet fra departementet ligger det en lang rekke advarsler mot hva disse forslagene til endringer i arbeidsmiljøloven kan føre til i det norske arbeidsmarkedet. Det er å håpe at regjeringen lytter både til sine egne fagmyndigheter og til de innspillene som kommer fra de mest berørte, når de skal vurdere de endelige forslagene.

Statsminister Erna Solberg [10:27:25]: Det ligger også i den høringsuttalelsen argumentene for hvorfor vi mener at det vil være bra å gi en lettere inngang i arbeidslivet for mange grupper som står varig ute.

Nå er det sånn at ja, vi skal slåss mot grov arbeidslivskriminalitet. Det er en viktig jobb for regjeringen, og det gjør vi i et samarbeid med arbeidslivets parter. Vi ser at det er mafialignende tilstander i enkelte deler av arbeidsmarkedet. Vi ser at organisert kriminalitet blander seg inn i et arbeidsmarked som er mer globalisert enn tidligere. Og vi vet at det er mange mennesker som er sårbare i arbeidsmarkedet, nettopp fordi de ikke kommer inn i ordinære jobber. Det kan jo være, hvis det er mulighet til å prøve disse uten samme beskyttelse ved oppsigelse som det er ved fast ansettelse, at det vil være litt færre som organiserte kriminelle og mafialignende organisasjoner kan utnytte hvis de hadde hatt en lettere tilgang inn i arbeidslivet.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:28:42]: Jeg synes statsministeren holdt et godt innlegg, som løftet utford-

ringene for Norge på en god måte og på en måte som vi kjenner igjen fra samarbeidsavtalen. Så får vi se i morgen hvordan det konkretiseres – det får vi komme tilbake til da.

Statsministeren snakket om muligheter for enkeltmennesket, og jeg har lyst til å ta opp situasjonen for lengeværende asylbarn, som ikke minst sitter og venter på en avklaring. Vi hadde en runde her i salen i går, og dette vet statsministeren er en avtale mellom de fire partiene. Jeg vil gjerne få bekreftet at statsministeren ser behovet for en rask avklaring for de lengeværende asylbarna, og at man vil følge opp uten tvil at barnets beste skal tillegges større vekt enn med det rød-grønne regelverket.

Statsminister Erna Solberg [10:29:50]: Jeg vil gjerne bekrefte at vi både skal jobbe raskt med dette og at barnets beste skal tillegges større vekt. En av de tingene regjeringen gjorde for inneværende år, var å endre tildelingsbrevet til UDI, som i 2013 stadfestet at man skulle prioritere å sende ut lengeværende barn, mens vi i 2014 sa at man skal prioritere å sende ut barn, men ikke legge vekt på dem som var lengeværende, nettopp fordi vi har en avtale. Det at vi har returnert flere barn i år, er bl.a. fordi vi har returnert mange innenfor Dublin-konvensjonen. Det er ikke barn som har vært her lenge, det er barn som har vært her relativt kort. Vi skal legge vekt på den avtalen vi har, og vi jobber på spreng for å få på plass en varig ordning.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:30:43]: Kristelig Folkeparti har i en årrekke arbeidet for at de ideelle aktørene skal ha en mulighet til å fortsette med sine gode tjenester innenfor helse- og omsorgsarbeidet. De ideelle ble i sin tid pålagt offentlige like tariffordninger for å få driftsavtaler med det offentlige. De har derfor nå i ryggsekken kjempestore pensjonsutfordringer som truer deres driftsgrunnlag, og de opplever at de ikke klarer å konkurrere på lik linje med alle andre når det gjelder å få anbud og avtaler med det offentlige.

Hva vil regjeringen gjøre for å sikre like konkurransevilkår for de ideelle og deres utfordringer med de historiske pensjonsutgiftene som de har i ryggsekken? Når kan vi vente en løsning på det, for vi er helt avhengig av dem i et velferdssamfunn?

Statsminister Erna Solberg [10:31:46]: Jeg er helt enig i at vi er avhengig av mange av de frivillige ideelle organisasjonene i velferdssamfunnet. Det er også de som på mange områder har startet mange av de velferdsløsningene vi ser i dag, og fortsatt er det de som ofte utvikler nye velferdsløsninger og ivaretar nye hensyn for det offentlige kommer på banen.

Så vet man at dette er en sak vi jobber med. Jeg kan ikke gi en tidsfrist for når vi er ferdig, for det er bl.a. et spørsmål om hvordan vi tar hensyn til det i fremtidige kontrakter. Når det gjelder tidligere kontrakter, har utfordringen vært at de for noen organisasjoner er vunnet i et anbuds-system, hvor altså de andre da har tapt en konkurranse, og da må man tenke på likebehandlingen av disse. For andre er de en del av et avtaleløp, da er det enklere å finne løsninger. Men jeg tror man skal være klar over at regjeringen er

veldig opptatt av at vi ikke skal komme i en situasjon hvor viktige aktører ikke mestrer sine forpliktelser.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:32:49]: Et av regjeringens budskap i trontalen er at det er dårligere tilbud til barnevernsbarna i de minste kommunene, og for å hjelpe de sårbare barna trenger vi kommunesammenslåing. Regjeringen har til nå ikke hatt noe faglig belegg for påstanden om at det er dårligere tilbud for barnevernsbarn i små kommuner enn i store kommuner, noe vi i Senterpartiet flere ganger har påpekt. Kan statsministeren nå faglig begrunne påstanden om at barnevernsbarn i små kommuner har dårligere tilbud enn barnevernsbarn i store kommuner, eller er det kun en påstand?

Statsminister Erna Solberg [10:33:34]: Jeg har registrert at også de fagforeningene som representerer de barnevernsansatte, har ment at man skal ha mer robuste miljøer. Jeg tror det er ganske innlysende at hvis man har en halv stilling i en kommune – slik man har i noen kommuner – og skal ha bredden og kompetansen og samtidig den juridiske kompetansen som er knyttet til det som kanskje ender opp i tiltak hvor man fratar foreldre omsorgen for sine barn, trenger man både forståelse av den juridiske siden og forståelse av den barnefaglige siden. Det er vanskelig å få til, og det er vanskelig å tilby kvinner – og jeg sier kvinner fordi det er flest kvinner som er utdannet innenfor dette – halvdagsstillinger systematisk rundt omkring i landet for å fylle opp dette behovet. Det er en fremtidsfremskrivelse som vi har sett. Jeg har registrert at de som jobber med dette, har vært enig med oss i at det er behov for å skape mer robuste miljøer. Noen kommuner kompenserer dette godt gjennom interkommunalt samarbeid, men da mister man ofte linken mellom det som er kommunen for øvrig, og det arbeidet som skjer i barnevernet. Da svekker det på en måte sammenhengen i en kommune.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:34:44]: Det er jo da forunderlig at FO, som organiserer de fleste barnevernsansatte, er helt krystallklare når de sier at det ikke er noen sammenheng mellom kommunesammenslåing og tjenestene i barnevernet.

Det er én stor fagrapport om sammenhengen mellom små og store kommuner – en fagrapport som Deloitte har laget for KS. Hva er det den sier? Jo, det er i snitt bedre fagutdanning i de små kommunene. Det er flere tiltak per barn i de små kommunene enn i de store – og veldig ofte nært, i hjemmet. Den sier også at det er færre ansatte per barn i de små kommunene enn i de store. Rapporten konkluderer med at det er motsatt av det statsministeren sier. Det er en faglig tung rapport utgitt av Deloitte som sier at barnevernstjenestene er best i de små kommunene.

Noen ganger virker det som at hvis regjeringen bare gjentar en påstand nok antall ganger, så er det sannheten. Men sannheten er at fagforeningene er imot, og at de faglig tunge rapportene sier imot. Hvilken faglig begrunnelse, dokumentasjon, har regjeringen for at barnevernstjenestene er dårligere i de små kommunene enn i de store?

Statsminister Erna Solberg [10:35:52]: På mange områder har de små kommunene bedre og flere tjenester enn større kommuner, rett og slett fordi de har mer penger. Det er en del av det inntektssystemet vi har, hvor i sum per hode små kommuner har betydelig mer penger enn det større kommuner har.

På ett fagområde i Kommune-Norge er det gjennomført utrolig mye interkommunalt samarbeid. Det er på barnevernsområdet – nettopp fordi man har sett at det blir for sårbart alene. Det å sitte alene med en beslutning hvor man fremmer forslag om å frata foreldre ansvaret for å ta vare på barna sine, er en tung beslutning i et lite samfunn. Derfor har veldig mange kommuner i løpet av de siste 15–20 årene sett at man trenger å bygge dette opp i større interkommunale løsninger.

Jeg skjønner at Senterpartiets løsning er å flytte mer og mer ut av kommunene og opp i ikke-politisk styrte organer og interkommunalt samarbeid. Vi tror det er bedre at helhetsansvaret ligger i én linje, og at man har én felles kommune som har ansvar for dette, enn f.eks. – som en del kommuner er inne i – 50 til 60 interkommunale samarbeid.

Trine Skei Grande (V) [10:37:17]: Jeg tror statsministeren hørte innlegget mitt i går. Da prøvde jeg å gå igjen mot trontalene de siste ni årene. Jeg så på hvilken fokusering det hadde vært på klima og miljø – fra den første Stoltenberg-trontalen, da dette ikke ble nevnt med et eneste ord, til en viss erkjennelse av at det var internasjonale avtaler som skulle løse alt, og til man begynte å nevne fornybar energi, men der oljepolitikken hadde en mye større plass.

Så tenker jeg et år tilbake. Da la statsministeren fram denne regjeringas åtte hovedsatsingsområder – klima og miljø var ikke nevnt med ett ord. Så kommer en trontale som er veldig bra når det gjelder klima og miljø. Statsministeren gir kongen i handa tre hovedsatsingsområder. Klima og miljø er i både nr. 1 og nr. 3 av disse satsingsområdene, så det hadde vært artig å få vite: Hvilken erkjennelse har statsministeren hatt det siste året – som grunnlag for en sånn snuoperasjon?

Statsminister Erna Solberg [10:38:24]: Trontalen viser til tre viktige hovedtrender som vi er nødt til å ta tak i. Klima og klimautfordringene er en av de tre hovedtrendene. Befolkningsøkningen var heller ikke et satsingsområde. Trender er noe annet enn det som har vært hovedsatsingsområdene.

Jeg har kontinuerlig vært opptatt av at klima er en gjennomgående rammebetingelse for samtlige av de satsingsområdene vi har. Det vi gjør, skal hele tiden være rettet inn mot det målet vi har, at vi som nasjon skal være klimanøytral i 2050, noe som etter min mening er hovedmålet i klimaforliket og den retningen vi skal jobbe i. På alle de satsingsområdene vi har, må tiltakene være klimarettet.

Dette er ikke en stor anerkjennelse, for den erkjennelsen har jeg hatt lenge. Den ligger i grunnlaget for innledningsteksten til den avtalen som vi har med de fem partiene, og den ligger som innledning til og grunnlag for Sundvolden-plattformen.

Trine Skei Grande (V) [10:39:37]: Det er veldig bra at statsministre mener dette når de er statsministre, og ikke bare legger fram rapporter når de har sluttet å være statsministre. Men det som også er viktig, er å klare å nå de internasjonale målene som vi har. Og jeg har store forventninger til statsbudsjettet ut fra den formuleringa som er i trontalen, så det får vi kanskje vite i morgen.

Hovedutfordringa er jo at disse målene blir vanskelige å nå. Det som bekymrer meg ut fra statsministerens uttalelser, spesielt da hun var på møte i New York, er at disse målene er så vanskelige å nå at vi ikke kommer til å klare det.

I min politiske hverdag er det sånn at når mål er vanskelige å nå, lener vi oss framover og jobber mer for å nå dem, vi lener oss ikke tilbake og sier at dette var vanskelig.

Så jeg håper nå at jeg kan få statsministerens bekreftelse på at når mål er vanskelige å nå, lener vi oss ikke tilbake og sier at vi ikke når dem, men vi lener oss framover og gjør faktisk mer for å nå dem.

Statsminister Erna Solberg [10:40:33]: En av mine grunnteser som politiker er at det er lurt å være ærlig. Og jeg tror vi skal være ærlige om at de målene vi har satt oss innen 2020, er vanskelige å nå. Det krever mye.

Noen av de store handlingspunktene vi er blitt enige om i klimaforliket, er punkt som i stor grad kommer til å bli realisert mellom 2020 og 2030, f.eks. den store kollektivsatsingen. Så vi må på en måte kunne si at en del av virkemidlene våre gir effekt etter 2020.

Så er min ambisjon å være fremoverlent og komme med nye tiltak. Vi har allerede forsterket klimaforliket på noen av de områdene som ikke var med, og vi kommer til å komme med flere tiltak der vi kan nå målene raskt. Men jeg tror vi skal være edruelige nok til å si at når vi bruker milliarder på milliarder på satsing f.eks. på kollektiv av hensyn til klimaet, som står ferdig litt etter 2020, er ikke det å være tilbakelent, men det er faktisk å si at det er noen utfordringer med tidslinjene som vi må tenke over.

Audun Lysbakken (SV) [10:41:51]: Da var det slutt på støttereplikkene!

Jeg har lyst til å gi statsministeren en utfordring om klima, for trontalen var full av fine ord, men ingenting konkret om klimapolitikken. Jeg er jo glad for at statsministeren har begynt å snakke om klima etter ett år, men vi lurer nå på hvor lenge vi skal vente før hun begynner å handle.

I vår kom Miljødirektoratet med en rapport der de går gjennom hva som skal til for å nå de målene vi har satt oss innen 2020. Derfor har SV lagt fram en rekke forslag til behandling i Stortinget i dag, siden regjeringen ikke har kommet med en plan.

Statsministeren har sagt, og gjentok nå, at målene blir vanskelige å nå. Jeg skulle ønske vi fikk høre en statsminister som istedenfor ville si at målene skal nås. Og det er min første utfordring: Kan vi få høre statsministeren si at målene skal nås?

Og vil regjeringen støtte det forslaget SV legger fram i dag, om et nytt mål om at ni av ti nye biler som selges i 2020, skal være nullutslippsbiler?

Statsminister Erna Solberg [10:42:57]: Jeg skjønner at etter åtte år i regjering er SV nå utrolig ivrig etter at det skal skje noe på klimaområdet. Det er jeg også, så jeg skal være enig med representanten i at vi skal være ambisiøse og mer fremoverlente enn man har vært tidligere.

Så har jeg gledet meg over å lese de tidligere trontalene, for jeg merket meg Heikki Holmås' innstendige uttalelser på Twitter om at trontalen var så dårlig på klima. Så fant jeg ut at det var vel ikke så mye som sto om det de forrige årene heller. For to år siden skulle dere legge frem en melding til Stortinget om virkemidler. I fjor skulle dere oppfylle den meldingen og også gjøre litt mer på skogsatsing.

Trontalen forteller ikke om alle virkemidlene. Det kommer en del virkemidler i forbindelse med budsjettet. Og så er jeg helt sikker på at SV fremmer gode forslag. Noen av disse forslagene kommer vi også til å være enig i og fase inn. Jeg er helt sikker på at mange av de tiltakene som vi alle nå tenker på i forbindelse med klima, er tiltak vi kan være enige om å finne en god måte å fase inn på.

Rasmus Hansson (MDG) [10:44:11]: Jeg hadde ikke all verdens forventninger til trontalen etter det første året til regjeringen. Derfor hører jeg til dem som ble veldig inspirert, ikke minst av statsministerens innlegg nå. Men så er det som står igjen ikke det faktum at vi mangler gode forslag til hva vi trenger å gjøre for å få ned klimagassutslippene. Det som trengs, er å gjøre det, og det som har preget forrige stortingsperiode – de to foregående stortingsperiodene – er at vi har hatt en regjering som ikke har gjennomført tiltakene, og så har vi en opposisjon som med respekt å melde ikke akkurat har hylt og skreket i salen for å piske regjeringens klimatilstand framover.

Så det store spørsmålet er: Hva er det denne regjeringen vil gjøre for å få gjennomført de klimatilstandene som vi alle vet at det finnes lange remser av i alle kontorer, og som ikke ble gjort i forrige periode? Hva blir den store forskjellen?

Statsminister Erna Solberg [10:45:14]: Litt av den spenningen tror jeg vi må vente med til vi legger frem budsjettet for noen av områdene. Men jeg har lyst til å si at vi har gjort noe. Vi har f.eks. hatt en betydelig oppfølging av det opposisjonen var enig om når det gjelder å styrke fondet for å kunne investere i miljøteknologi og forskning på dette. Det kan høres veldig kjedelig ut, men det er det som skal til – at vi kan hjelpe de bedriftene som skal gå fra å bruke fossil brensel til å bruke mindre av det eller over til å bruke elkraft. Når man i Tyssedal nå jobber med helt ny teknologi for å få mye mindre utslipp – å kutte det stort – så er det viktig at dette fondet har nok midler til å bære det over. Når Karmøy skal få store penger for å få en stor pilot til å fungere, så er dette de viktige endringene. Skal vi få til miljøteknologiendringene, ja, så må staten være en partner i det arbeidet. Hvis ikke kommer det til å gå for sakte. Så har vi betydelig større investeringer, f.eks. på kollektiv og jernbane, nå enn vi hadde tidligere. Og fortsettelse følger i morgen.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil fremsette et representantforslag som falt ut ved innledningen av møtet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:46:41]: Det er rom for tilgivelse i Kristelig Folkeparti. Jeg takker for fleksibiliteten og framsetter et forslag på vegne av representantene Hans Olav Syversen, Steinar Reiten, Line Henriette Hjemdal og meg selv om tiltak for å skape en ny grønn vekst i Norge og like konkurransevilkår med Norges naboland for etableringen av grønne datasentre.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Lise Christoffersen (A) [10:47:28]: Statsministeren påstår at flere midlertidige jobber gir mindre innleie og flere jobber til sårbare grupper. Hvor er dette dokumentert? All forskning viser vel egentlig det motsatte.

Sannheten er at regjeringa har bestemt seg uansett – mer bruk av midlertidige stillinger, økt bruk av overtid uten ekstra betalt, mer arbeid på søndager og lave lønner for vikarer og beredskapsvakter. Vanlige folk får mindre å si over egen hverdag. Beskyttelsen av vanlige folks helse svekkes. Vanlige folks muligheter til å øke sin kompetanse reduseres. Familie- og likestillingspolitikken reverseres. Dette er en sak der regjeringa verken fornyer, forenkler, forbedrer eller såkalt møter morgendagens behov.

Fleksibilitet er nyordet for økt arbeidstid, dårligere betalt og mer midlertidighet. Dette er ikke nye ideer og nye løsninger. Dette er 1800-tallspolitik. Når Arbeiderpartiet setter foten ned, beskyldes vi for å være usolidariske og for å skru tida tilbake. Men smak litt på dette sitatet om at begrensninger i arbeidstid og overtid er «fullstendig i strid med de bestrebelsene for personlighetens frigjørelse (...) der er den moderne utviklings høyt skattede særkjenne.» Nei, dette er ikke dagens høyreside som taler, men deres forgjengere. Sitatet stammer fra de konservative representantene i Arbeiderkommisjonen av 1885. Der har høyresida tydeligvis grodd fast. I 1885 var det langt fram til det vi kjenner som dagens likestillingssamfunn. Men enda har vi langt igjen.

Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet er en større utfordring i Norge enn i mange andre europeiske land. For hvem er det som jobber i vikariat og deltidsstillinger? Hvem er det som jobber i varehandel, og med helse og omsorg? Hvem er det som tjener minst? Hvem er det som heretter må belage seg på mer søndagsarbeid og lengre arbeidsdager uten overtidsbetalt? Hvem er det som taper på dårligere barnehagepolitikk og redusert pappaperm? Hvem er det som sykmeldes og uførepensjoneres mest på grunn av muskel- og skjelettsykdommer? Hvem er det som jobber i trøste- og bære-yrkene der vi trenger mange flere i framtida? Hvem er det som har dårligst lønn for såkalt likt arbeid? Hvem av dem med midlertidig ansettelse er det som blir mest gravide i overgangen fra en midlertidig stilling til en annen, og derfor ikke får den andre? Det vet statsministeren. Det vet likestillingsministeren. Det vet alle. Det alle kanskje ikke alltid tenker like mye over, er at bak de ned-

dempede ordene om «enkelte tilpassingar i arbeidsmiljølova» skjuler det seg et gedigent tilbakeskritt, ikke minst når det gjelder likestilling mellom kvinner og menn.

Sylvi Graham (H) [10:50:52]: Trontalen slår fast at på samme måte som Europa står overfor en ny sikkerhetspolitisk situasjon, er internasjonale spørsmål som klima, fattigdom, krig og konflikt noe vi må rette svært stor oppmerksomhet mot.

Behovene for nødhjelp og humanitær bistand har eksplodert de siste årene. I Syria er vi vitne til en av de verste humanitære krisene etter annen verdenskrig, og svært alvorlige kriser pågår i Den sentralafrikanske republikk, Sør-Sudan og Irak. FN har bedt om over 12 mrd. dollar til humanitære formål, som er den største appellen noensinne. Samtidig har den internasjonale humanitære responsen ikke klart å imøtekomme de store behovene. Vår regjering økte derfor den humanitære bistanden med 166 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett, og det er avgjørende at Norge fortsatt gir høy prioritet til humanitær innsats for flyktninger og krigs- og konfliktrammede områder.

Som en følge av konflikten i Syria er tre millioner mennesker drevet på flukt. Det anslås at halvparten av landets befolkning er avhengig av humanitær hjelp. Nabolandene er under stort press og tar imot enorme flyktningstrømmer. Libanon, et land med fire millioner innbyggere, har motatt over én million flyktninger. Norge er blant de største bidragsyterne til Syria siden konflikten startet i 2011. Ikke minst påtok Norge seg en viktig rolle i arbeidet med å fjerne kjemiske våpen fra Syria. Det skal ikke mye fantasi til å tenke seg hva som kunne blitt det humanitært kritiske resultatet dersom disse hadde havnet i ISILs hender.

Norge satser i den humanitære bistanden, særlig når det gjelder utdanning, akutt helse, vann, sanitære forhold og matvarehjelp. Å sikre flyktninger husly, helsetiltak og utdanning har vært prioritert sammen med innsatsen for å hjelpe ofre for seksualisert vold.

De humanitære krisene vi ser, går særlig ut over barn. Millioner fratras retten til utdanning i krig og konflikt. Statistikken forteller oss at barn i konfliktområder i gjennomsnitt er om lag ti år utenfor skolen. Vi må derfor investere i utdanning der det er krise og konflikt, for å legge grunnlag for demokrati og utvikling og for å unngå tapte generasjoner. Det gjør regjeringen så det monner i budsjettet i morgen, med en økning på over en halv milliard kroner. Utdanning er en menneskerett og nøkkelen til å avskaffe fattigdom. 58 millioner barn får ikke gå på skole i dag. Norge og regjeringen tar nå en global ledertrøye i utdanning for utvikling. Satsingen er særlig på barn som rammes av krig og konflikt, jenter og funksjonshemmede.

Utdanning er en forutsetning for jobbskaping og for å få til utvikling. Det er derfor regjeringens utdanningsløft er så riktig – og så viktig, for vi vet at uten utdanning blir det ingen utvikling.

Anette C. Elseth (FrP) [10:54:06]: I Sørum kommune, der jeg bor, drives de viktige tilbudene til barn og unge av engasjerte og frivillige mennesker. Slike mennesker finnes i hele landet. Dette er mennesker som bruker sin tid

til å bidra i samfunnet, som er uvurderlige, og som skaper inkludering og gode minner.

Det skal være lett å være frivillig, men noen opplever frivillig engasjement som en byrde. Papirarbeid, tungvinte søknadsprosesser og rigide regler er velkjent og unødvendig. Derfor må vi satse på en forenkling innenfor frivilligheten.

Jeg er glad for at det i år ble satt av midler med sikte på forenkling og avbyråkratisering. Ferdigstilling av frivillighetsregisteret er en viktig del av forenklingsprosessen. Dette registeret skal utvikles til å bli et nyttig og enkelt verktøy for de frivillige organisasjonene. Målet er at det tas i bruk av det offentlige som et fordelingsverktøy ved tildeling av støtteordninger.

Gjennomføring av forenklingstiltak er viktig. Eksempler på slike tiltak er gjenbruk av informasjon, samordning av krav og begreper og sammenslåing av overlappende tilskuddsordninger. Med dette vil rapporteringstiden reduseres, og mer tid vil overlates til frivillighetens kjerneoppgaver.

Det må være et mål å nå 100 pst. moms kompensasjon, både generelt og ved bygging av idrettsanlegg.

Vi må stimulere til økt privat giverglede gjennom skattefradragordningen og la herreløs arv tilfalle frivilligheten.

Forutsigbar økonomi gir den frivillige, i både Sørum og resten av landet, tid til å fokusere på barn og unge i stedet for på papirarbeid.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:56:24]: Jeg er helt overbevist om at ideelle aktører har noe unikt å bidra med som leverandører av velferdstjenester. De bidrar med et tjenestetilbud som er preget av høy kvalitet, mangfold og fleksibilitet. De ideelle aktørene har et sterkt brukerfokus, de kommer tett på pasientene og brukerne, og de preger lokalmiljøet de opererer i.

Kristelig Folkeparti mener vi er helt nødt til å se forskjellen mellom ideelt basert og kommersielt basert virksomhet. Ideelle virksomheter har et tydelig verdigrunnlag og et samfunnsnyttig formål. Disse organisasjonene er ofte rettet mot deler av befolkningen som enten ikke får tjenester, eller som får tjenester som ikke er godt nok tilpasset behovene deres. De er ofte rettet mot deler av befolkningen som er fattig, og som har svak kjøpekraft.

De ideelle aktørene forvalter ofte en type tillit hos brukerne som synes å knytte seg til det særegne ved å være ideell.

De ideelle arbeider etter kostnadsdekkende prinsipper, men de opererer ikke med overskudd som et motiv. Ideelle aktører benytter alt økonomisk overskudd til virksomhetens formål, underforstått at ingenting deles ut til utenforstående eiere, verken på kort eller lang sikt.

Ideelle aktører har ofte et personale som er sterkt identifisert med formålet, de er langsiktige når det gjelder utvikling av arbeidsmetoder og kompetanse, og de er ubyråkratiske og kan raskt tilpasse seg nye behov.

Dette særpreget gir ideelle aktører andre forutsetninger for å kunne ivareta behov og tjenester enn både offentlige og private kommersielle aktører har. De ideelle virksom-

hetene vil kunne tilby løsninger som verken det offentlige eller kommersielt baserte virksomheter kan gi.

Men de ulike forutsetningene handler også om at de ideelle ikke har stor egenkapital i ryggen. De har ikke egne avdelinger som jobber med innsalg og anbudsutforming. De gir ansatte gode lønns- og pensjonsavtaler, og pensjonsavtalene gir langsiktige og tunge forpliktelser.

Dette er blant forutsetningene som gjør at ideelle aktører trenger andre rammer enn kommersielle aktører for å overleve. Dersom de skal operere på like betingelser, vil de kommersielle raskt utkonkurrere de ideelle.

Kristelig Folkeparti mener det er en politisk oppgave å sikre at sektoren bevares. Det er helt nødvendig med mer forutsigbarhet for de ideelle aktørene, og mer langsiktighet er et gode for alle parter. For Kristelig Folkepartis del handler dette om hvorvidt vi vil ha en levende tredje sektor i Norge. Vil vi ha tjenester fra de ideelle organisasjonene eller ikke?

Denne regjeringen har sterk tro på at markedsmechanismene vil sikre et best mulig tilbud til det enkelte barn. Jeg tror helse-, omsorgs- og sosialsektorene er dårlig egnet for tradisjonelle anbudskonkurranser, der kortsiktige økonomiske kriterier oftest blir det avgjørende.

De tilbudene som legges ned, blir borte for alltid. De kan ikke gjenoppbygges, selv om regjeringen skulle finne på å ombestemme seg. Derfor hviler det et stort ansvar på regjeringen og stortingsflertallet i denne salen.

Kjersti Toppe (Sp) [10:59:54]: Trontalen varslar reformer som skal fornya, forenkla og forbedra offentleg sektor og velferdsordningane. Helseminister Bent Høies første reform, fritt behandlingsval, har møtt storm og knusande kritikk i høyringsrunden. Regjeringa vil med fritt behandlingsval tvangsinnføra ei reform som ingen vil ha, og som vil gi meir byråkrati og svekkja dei offentlege sjukehusa og pasientanes rettar. Det beste ein kan gjera med eit slikt dårleg forslag, er å trekkja det.

For det andre: Trontalen varslar ei forsøksordning med statleg finansiering av eldreomsorga. Eldreomsorg er den viktigaste jobben til ein kommune. Ingen ting er meir lokalt enn omsorg og helsehjelp, som om nødvendig vert ytt heilt inn i heimane til folk. Forslaget er ein torpedo inn mot ansvarsfordelinga mellom kommune og stat og vil garantert gi auka byråkrati. Bestemor må stykkprisast slik at den statlege omsorga kan setjast ut på anbud. Eg kan lova regjeringa kamp til døra for ei slik svekking av den nære eldreomsorga.

For det tredje: Neste haust skal helseminister Høie leggja fram den nasjonale helse- og sjukehusplanen sin. Også dette er eit prestisjeprojekt som garantert ikkje vil leva opp til forventningane som både helseminister Høie og statsminister Solberg sjølve skapte før valet i fjor. Frå å vera ein plan som skulle vera like styrande som Nasjonal transportplan er for samferdselssektoren, er no den nasjonale helse- og sjukehusplanen redusert til ein plan der Stortinget blir invitert til å diskutera dei overordna prinsippa for utvikling av helsevesenet. Takk som byr, men Senterpartiet kjempar faktisk for det vi gjekk til val på. Vi vil ha politisk styring av sjukehussektoren i Noreg, vi vil fjerna

føretaksmodellen, som har hatt som viktigaste mål å sentralisera aktivitet i større grad enn det som fylkestinget i si tid klarte å få folkevald oppslutning om. Vi vil at store, vesentlege endringar i norsk sjukehussektor skal avgjerast av Stortinget – av folk som kan kastast ved val. Vi vil ha ein konkret sjukehusplan som gjer oppgåvene til kvart enkelt sjukehus føreseielege.

Senterpartiet vil sikra ein desentralisert beredskap i heile landet. Då treng vi lokalsjukehus. Dette blir det kamp om. Vi fekk ein smakebit av kva som er i vente i Stortinget den 17. juni i år, då Høgre, Framstegspartiet, Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti la ned to lokalsjukehus i Telemark. Akuttkirurgisk beredskap forsvinn i desse dagar på Rjukan. Det står ledige operasjonsstover i Tinn i ei tid med pasientkøar og ventelister.

Regjeringa svarar med at dei skal skapa pasientanes helseteneste. Problemet er at denne lovnaden ikkje gjeld folk i distriktet. For Senterpartiet er det eit overordna politisk mål for helsesektoren at alle innbyggjarar skal sikrast likeverdige helsetenester uavhengig av kvar ein bur eller kven ein er. Regjeringas helsereform bidreg ikkje til dette, og det er svært alvorleg. Sentralisering og beredskap, nedprioritering av førebygging og auka valfridom for nokon få i byane er feil medisin å møte framtidige helseutfordringar med.

Britt Giske Andersen (V) [11:03:20]: Som politikarar skal og bør vi bli målte på korleis vi tek oss av dei svakaste i samfunnet. Dette er ei av våre viktigaste oppgåver i et samfunn der dei fleste har det veldig godt. Verdigheit og moglegheit til å kunne ta eigne val om eigne liv må henge ved også når store reformer skal finansierast og gjennomførast, ikkje berre når dei skal vedtakast. Rapportering, arbeidsgrupper, skjemavelde og regelrytteri tek i praksis for ofte fokuset bort frå det reforma var tenkt for, nemleg å skapa ei betre teneste til innbyggjarane og til enkeltmennesket.

Tillit må også ivaretakast – tillit til at den som er nærast, ofte er den som best veit korleis, for ulike menneske har ulike behov.

I overføringane til kommunane må dette i større grad takast høgd for og omsyn til. Både menneske og kommunar har ulike behov, og her må vere rom for å kunne finne dei beste løysingane, ikkje berre dei mest effektive.

Det er gledeleg for ein representant frå Møre og Romsdal å høyre at regjeringa har sett i gang eit arbeid med å utvikle ein ny reiselivspolitik. Til liks med fiskerinæringa er dette ei av dei næringane som bl.a. i mitt heimfylke står for den store verdiskapinga, som også kjem resten av landet til gode, og som må sjåast på som framtidsnæringar.

Dette er også næringar som har mange felles utfordringar:

- Dei er begge forvaltningsnæringar og marknadsførarar av vår største merkevare: Noreg.
- Dei har ein heimemarknad som forventar kvalitet, samtidig som dei internasjonalt er eksportnæringar som skal konkurrere på både pris, kvalitet og etterspurnad – og det i ein kritisk og stor internasjonal marknad.

- Dei er begge næringar som i framtida kan bidra til fleire arbeidsplassar, om ein forvaltar dei rett.
- Dei er begge fornybare næringar når ein tenkjer berekraft og langsiktighet.

Spesielt reiselivsnæringa har for låg status nasjonalt i forhold til mange andre næringar. Det er difor i denne auka satsinga viktig å ta med det som allereie fungerer, for veldig mykje fungerer bra i reiselivet, dei jobbar bra i lag, men dei treng nokon som kan dra fellesskapen. Spesielt vil eg nemne den innsatsen og rolla som Innovasjon Norge òg har i den internasjonale marknadsføringa. Øvst på reiselivsparaplyen og i spleiselag med store delar av det norske reiselivet blir det arbeidd godt for å gjere Noreg synleg som reisemål og destinasjon. Dette arbeidet ber preg av langsiktig satsing og samarbeid, eit samarbeid som gjer det føreseieleg for både kjøparar og seljarar. Dette må takast i vare vidare, samtidig som ein no skal sjå på korleis Noreg som reiselivsnasjon skal utvikle seg vidare og bli meir profesjonell.

Kirsti Bergstø (SV) [11:06:21]: Friheten ligger i fellesskapet. Hvis alle mennesker skal få like muligheter, er det nødvendig å satse på feminisme, på miljø og på omfordeling. Det vet SV.

Etter ett år med dagens regjering ser vi at maktforholdene skyves i feil retning. Vi ser det når det gjelder klasse, vi ser det når det gjelder kjønn, og vi ser det når det gjelder geografi. Makt og midler siger mot sør til menn som har mest fra før, mens barnetrygd og næring kuttes ned i nord og arbeidslivet brutaliseres. Det ser vi både gjennom anbudsrunder og konkurranseutsetting, som vi ser det i Forsvaret i dag, og vi ser det gjennom angrep på arbeidsmiljøloven. Når fagbevegelsen beskriver forslagene til endring av arbeidsmiljøloven som en krigserklæring, mens eiersiden, NHO, skåler med bobler i stett, sier det noe om hvem som taper, og hvem som vinner på regjeringens politikk.

Det legges opp til fleksibilitet i arbeidslivet, men slettes ikke på arbeidsfolks premisser. Lengre arbeidsdager, mer helgearbeid og flere midlertidige stillinger vil forskyve maktforhold fra arbeidstakersiden til arbeidsgivere. Med store, dramatiske endringer i arbeidslivet vil vi kunne oppleve en situasjon, en utvikling, som vi ikke har hatt i Norden, men som vi har sett i USA og i store deler av Europa, nemlig arbeidende fattige, der folk har både en og to jobber, men allikevel ikke klarer å få endene til å møtes. Og hvorfor det? Jo, fordi grunnlaget for et godt arbeidsliv i Norge har handlet om fagorganisering, om trepartssamarbeid og om maktfordeling.

Jeg vil advare mot en forskjellsbehandling og et forskjellsamfunn som gjør at vanlige folk blir tapere.

Ruth Mari Grung (A) [11:08:34]: I trontalen la regjeringen vekt på «trygghet for den enkelte» og at «de som faller utenfor, skal få en ny sjanse». Det er kanskje her vi har et av de store skillene i politikken, for der hvor regjeringen vil sette inn innsatsen for å reparere, er Arbeiderpartiet opptatt av å sette inn politikk som nettopp hindrer at folk faller utenfor.

Barnehage og skole spiller en avgjørende rolle for å gi

likeverdige muligheter til å mestre eget liv. Vi vet at det er en direkte sammenheng mellom utdanningsnivå, helse og fattigdom. Frafall i videregående opplæring er en av vår tids største samfunnsutfordringer. Uten fullført videregående opplæring er sjansen for å komme inn i arbeid, deretter i bolig og få kontroll på eget liv veldig liten. Skolen er en arena som forsterker forskjellene, men den er også en arena hvor det finnes muligheter, og hvor man får størst effekt av å utjevne forskjellene. Når vi vet at en stor andel av barna ikke spiser frokost og ikke har med seg mat på skolen, og det er opplagt for de fleste at barn trenger energi for å ta til seg lærdom, burde regjeringen heller styrket mattilbudet framfor å fjerne frukten.

Regjeringen har definert manglende evne til omstilling som den største trusselen for den norske samfunnsmodellen, men her har regjeringen bidratt til å reversere et omstillingsgrep som har dokumentert effekt for læring, og for å redusere de sosiale ulikhetene. Når vi vet at flere unger sliter med psykisk helse og ser at kommunene ikke bruker de midlene som vi her i Stortinget har satt av til skolehelsetilbudet, hvorfor øremerker man ikke da midlene? Regjeringen har jo nettopp sagt at de er villige til å detaljstyre kommunene når det gjelder barnehagesatser. Hvorfor gjør man det ikke da på skolehelse?

Når vi vet at barnehage kanskje er det som betyr aller mest for framtidig mestring og læring for dem som har et vanskelig utgangspunkt, hvorfor da fjerne overføringene til barnehagedrift til kommunene, for så i neste omgang å pynte på det ved å differensiere prisene for de aller fattigste? Alle vet at det er generelle velferdsordninger uten stigmatisering som har best effekt. Når vi vet at deltakelse i organisert idrett har stor betydning for mestring og det å oppleve å være en del av et fellesskap, hvorfor da skape den uforutsigbarheten for idealistene i lokale idrettslag som vi opplever når momskompensasjonsordningen blir ren bingo, slik det har vært i år?

Tidlig innsats må ikke bare være honnørord. En kunnskapsbasert politikk krever at vi tør å tenke nytt, og at vi tar innover oss ny kunnskap.

Kåre Simensen (A) [11:11:39]: Statsministerens forsøk på å fortelle verden at vi som representerte den rødgrønne regjeringen, har levd i en boble og ikke har evne og vilje til å møte morgendagens utfordringer, er – med respekt å melde – lite raust av en statsminister. Sannheten er at hun kom til dekket bord, og dessverre registrerer vi at hun er i ferd med å rydde bordet uten at alle vil bli servert. Hun lovet å forandre Norge, og hun er nå i ferd med å gjøre det. Om det blir til det bedre for dem som sitter nederst ved bordet, er vel tvilsomt.

Arbeiderpartiet skal være et konstruktivt parti i opposisjon, slik det har framkommet av flere av mine partikolleger innlegg i denne debatten. Når regjeringen i sin trontale varslet stort fokus på internasjonale spørsmål, som klima, fattigdom, krig og konflikt, spiller vi i Arbeiderpartiet på lag. Å bygge landet har vært et tydelig budskap fra Arbeiderpartiet under debatten. Internasjonal solidaritet har for oss fått stor plass i et slikt budskap. Martin Tranmæl sa det slik: Vi skal ha beina plantet i norsk jord, men

med ansiktet vendt utover. Det var kloke ord da de ble sagt, og minst like viktige i dag som de var den gangen.

Det er ikke mangel på kriser og utfordringer i verden. Min partileder og medrepresentant Gahr Støre har ofte brukt uttrykket «langt borte finnes ikke mer». Mange av oss møter «langt borte» – med alle dens muligheter og grusomheter – mens vi sitter i godstolen, og ofte mens ting skjer der og da. Sommerens terrortrusler var et iskaldt varsel om at «langt borte» er nærmere enn vi liker å vite, og det gjør noe med vår trykghetsfølelse. Dagens nyheter var preget av at den første norske ebolasmittede hjelpearbeideren lander om noen få timer på Gardermoen. Og på grensen til NATO-landet Tyrkia har ISIL snart erobret grensebyen Kobani. Hvordan påvirker slike hendelser det å bygge landet? Hvordan påvirker de min trykghetsfølelse? Det er mange spørsmål og mange svar, men vi må være forberedt på at de vil være en del av det vi møter i morgen.

Uenighetene i norsk politikk kan være store på mange områder, men sett i et trykghetsperspektiv er det viktig å få fram at innenfor sikkerhets- og forsvarspolitikken, med alt sitt mangfold, er det stor politisk enighet. Det skaper tillit, og det bidrar til trykghet.

Jeg registrerer at vår forsvarsminister vil ha klarere prioriteringer i Forsvaret etter Russlands opprustning i kjølvannet av Ukraina-krisen. For meg som nordområdebeboer er det viktig å være tydelig på at Forsvarets tilstedeværelse i nord fortsatt skal og må ha høy prioritet. Det forsvarsministeren sa fra talerstolen i går kveld, er betryggende.

Det er også viktig for meg i denne sammenhengen å gi uttrykk for at jeg gir en tilslutning til det representanten Huitfeldt sa om at vårt nære og gode forhold til Russland fortsatt må holdes i hevd, til tross for alt det som skjer i Ukraina. Vi ser at folk til folk-relasjoner bidrar til det.

Martin Henriksen (A) [11:14:54]: Vi har fått en kunnskapsminister som snakker godt om skolen. Det er bra. Men skolen trenger mer enn det. Den trenger en statsråd som gjennomfører.

Mye er bra i skolen. Vi ansatte flere lærere, fornyet lærerutdanninga, innførte flere undervisningstimer, krav til opptak på lærerutdanning, styrket skolehelsetjenesten og pusset opp skolebygg. Denne satsinga fortsetter, heldigvis.

Det er også bred enighet om å fortsette satsinga på å gjøre gode lærere enda bedre. Derfor innførte vi fordypningskrav for nye lærere, og vi støtter at det kravet nå skal utvides til alle lærere. Men at dette ikke skal innføres fullt ut før i 2029, oser ikke akkurat av handlekraft.

Kunnskapsministeren sa i går at dette burde ha skjedd for åtte år siden. Det hadde ikke vært noe problem for den forrige regjeringa å si akkurat det samme, at dette bør innføres fra 2029. Det kunne man ha sagt i 2005, det kunne man ha sagt i 1995, det kunne man ha sagt i 1975. Så vagt og lite handlekraftig er utsagnet.

I regjeringspartienes taler og innlegg er engasjementet for skole prisverdig, og vi finner mye enighet om skolepolitikken. Men når det kommer til gjennomføring, nøyer altså regjeringa seg med å slå inn vidåpne dører. Når kunnskapsministeren snakker om mer disiplin i skolen, er det

helt uten å følge opp med tiltak. Når regjeringa snakker om yrkesfagløft, koker det ned til en budsjettøkning. I realiteten er det heller ikke noe løft – det er en videreføring av det et enstemmig storting vedtok i juni 2013, og etter ett år har regjeringa ennå ikke fulgt opp dette løftet.

Når kunnskapsministeren nå lanserer høyere karakterkrav til lærerstudenter og sier at de må ha karakteren 4 i matematikk, er det i realiteten bare snakk om et forkurs. Høyres løfter er riktignok ikke til å misforstå. I Høyres program står det at man skal kreve karakteren 4 eller bedre i norsk, matematikk og engelsk. Vel, kravet om karakteren 4 i norsk og engelsk er allerede forlatt. Da står man igjen med kravet om 4 i matte. Men selv det kravet er nå forlatt. I strategidokumentet Lærerløftet står det at regjeringa vil sette i verk kompensatoriske forkurs i matematikk for søkere som ikke har karakteren 4. Hvis det likevel er sånn at man kan komme inn med karakteren 3 bare man tar et forkurs, er det noe helt annet enn et karakterkrav på 4. Kall det hva du vil, men det er ikke gjennomføringskraft.

Helt til slutt: Hvis vi skal ha en enda bedre skole, må de som driver skolene, ha råd til det. Dersom kommuneøkonomien fortsetter å forverres, hjelper det ikke med høyere krav til lærerstudenter eller mer etter- og videreutdanning. Da blir beskjeden til lærerne i skolen: Hør her, den gode nyheten er at du skal få videreutdanning. Den dårlige nyheten er at vi ikke har råd til å ha deg ansatt lenger. Det er muligens handlekraft, men det er ikke en skolesatsing.

Kari Henriksen (A) [11:18:14]: Statsministeren pekte på noen av de viktigste utfordringene vi står overfor i vårt land nå og i framtida. Utfordringsbildet er ganske likt det den forrige regjeringa beskrev, men løsningene er forskjellige. Statsministeren beskrev de syv magre år, eller var det åtte magre år, landet har lidd seg gjennom med rød-grønn regjering, manglende fornyelse, fornyelsestørke, manglende omstillingsevne, redusert produktivitet, ja, jeg husker ikke alt. Men jeg registrerer at Norge nå har fått en reddende engel i form av den nye regjeringa, som skal redde oss alle ut av denne elendigheten – fra det å være størst på bistand, fra å ha Europas laveste ledighet, arbeid til alle, blomstrende kulturliv, velfungerende trepartssamarbeid og en skole for alle. Jeg tror sågar at Norge lå på topp på FNs liste over de beste land å bo i i verden.

Tida for fornyelsestørke må være over, sa statsministeren. Vi har lyttet til mennesker, sa statsministeren. Det er bra. Den fornyelse jeg har hørt regjeringa snakke om, handler i sum om gjenbruk av gamle løsninger, «resell» som de gjør i næringslivet ved å sette «ny» foran. Men der næringslivet er opptatt av å fortelle at innholdet er det samme, er regjeringa opptatt av å fortelle at innholdet er nytt. Det er det ikke.

Hvis statsministeren lytter videre, vil hun høre at mange sier nei takk til det som nå kommer som gjenbruk. Man sier nei takk til arbeidstidsordninger, nei takk til kutt i fedrekvoten, nei takk til ny sykehusstruktur og fritt behandlingsvalg, nei takk til reservasjon for fastleger og nei takk til landbruksendringer. Nei takk til milliarder til dem som har mest fra før, sier Arbeiderpartiet. Nei takk til kutt

i bistand, sier vi. Her var representanten Hareide tydelig i går. Det er veldig bra.

Regjeringa synes å legge vekt på retningsendringen knyttet til 1 pst.-mål. Målet synes ikke lenger å være at bistand og kultur skal få 1 pst. av budsjettet. Det kan virke som om regjeringa har et mål om å få 1 pst. fra fellesskapets verdier overført til dem som har mest fra før. 4 mrd. kr i skatteuttak var feil – 10 mrd. kr, hvis det er det som kommer, er hårreisende feil. Men retninga er tydelig. Forskjellene på politikken trer fram når tåka letter.

Martin Kolberg (A) [11:21:18]: I en verden som i veldig sterk grad er preget av materiell velstand, også i vårt eget land, er det én utfordring det er nødvendig å peke på, også i en trontaledebatt. Det er stadig utvikling av større forskjeller. Det gjelder i mange land i Europa, også i vårt eget land. Heldigvis er vi bedre stilt her. Jeg tror vi alle sammen kan være enige om hva som er grunnen til det. Det er at vi har sterke fellesskap, og at vi ikke har et liberalisert arbeidsliv. De to faktorene er grunnlaget for at forskjellene i samfunnet ikke skal utvikle seg dramatisk.

Det sies ikke rett ut, men det er en undertone i denne trontaledebatten og i det som blir sagt fra regjeringspartienes side og fra regjeringens representanters side om at dette er man seg bevisst, og at dette skal man håndtere. Men det viktigste – og det får vi sikkert demonstrert i morgen, slik jeg forstår det – er følgende problemstilling: Høyresida i Norge har historisk sett og i dag dette mantraet: Hvis man finansierer fellesskapet svakere, får skattene ned, blir kaka større og alt bedre for alle. Det sies om igjen og om igjen. Spørsmålet er: Hvilke samfunn er det høyresida viser til i en slik sammenheng, hvor dette har vært vellykket? Er det til Storbritannia? Landet har gått fra å være et framtidssamfunn i Europa til å bli et klassesamfunn. Er det Tyskland de viser til? Der har 5 millioner arbeidstakere under 50 kr timen. Er det Sverige de viser til? De svenske Moderaterna forlot sin egen tanke om at dette var en riktig politikk. Så skal man begynne på den veien her i Norge. Man vil bruke den retorikken og forsøke å tilsløre hva man egentlig vil, ved nettopp å si at det ikke er så farlig om det er visse forskjeller i befolkningen. Jeg skal sette navn på det – også i relasjon til det jeg dessverre ikke har så mye tid til å snakke om, nemlig liberaliseringen i arbeidslivet. Det er sagt alt som er å si om midlertidige ansettelser, men det er én annen, alvorlig side: Det er at regjeringen forsøker å svekke fagbevegelsens juridiske autoritet i det norske samfunnet. At NHO ikke ser faren knyttet til det, forstår ikke jeg. Men jeg skal sette navn på det. Det er at dette faktisk er klassekamp i 2014.

Stefan Heggelund (H) [11:24:55]: Jeg registrerte at i begynnelsen av representanten Kolbergs innlegg snakket han om fellesskap i flertall. Da tenkte jeg at det var fine, nye takter fra Arbeiderpartiet. Men senere i innlegget var han tilbake på fellesskap i entall. Det er noe av forskjellen mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk. Vi identifiserer og klarer å se at det er flere fellesskap, og at det har en verdi i Norge.

Norge skiller seg ut på noen områder. Vi skal ikke bli

selvtilfredse, men det er noe spesielt ved landet vårt, og en av de tingene er vårt felles arbeidsliv. Det er et politisk felleseie, men det er mye mer enn det. Det er en modell som legger opp til dialog og konstruktiv diskusjon mellom ulike parter. Det kan vi være stolte av uten å være selvtilfredse.

Arbeidsliv står nå som et av de punktene der det faktisk er mulig å vite hva Arbeiderpartiet mener. I Arbeiderpartiet foregår det nå en utviklingsprosess, der de som deltar i den, ikke en gang klarer å henge med. Helt unisont har det riktignok ikke vært med tanke på arbeidsliv heller – i fjor var Raymond Johansen ute og sa at man måtte diskutere mer fleksibilitet i arbeidslivet, men i det siste virker det som om Arbeiderpartiet endelig har konkludert på ett område, og det er blitt uttalt at alle endringer som gjøres i arbeidsmiljøloven, skal bli reversert. Det viste seg at status quo holder for Arbeiderpartiet.

Det er litt rart, for når man ser et arbeidsliv i endring, er det pussig at Arbeiderpartiet mener at dette er omtrent det eneste området hvor politikken deres ikke trenger å utvikles. Vi får kritikk for at vi bruker argumentet om åtte år med rød-grønn regjering. Men Arbeiderpartiet gjør det hver dag utrolig relevant ved å mene at ingen utvikling trengs etter åtte år med deres regjering.

Jeg er glad for at vi har noen forslag til endringer i arbeidsmiljøloven som nå ligger på bordet. Jeg tror at vi i Norge – et land der ungdomsledigheten er nær tre ganger så høy som ledigheten for øvrig – trenger å senke terskelen inn til arbeidslivet. Jeg tror at vi trenger en større respekt for lokale avtaler som gjøres, avtaler som gjøres mellom lokale tillitsvalgte og lokale arbeidsgivere, slik at de kan legge opp sin turnussituasjon slik det passer dem best. Det som er så utrolig, er at der hvor man gjør forsøk med dette, går brukertilfredsheten opp, det blir også et bedre arbeidsmiljø og sykefraværet går ned. Og som om ikke det var nok, blir det flere heltidsstillinger av det, bare ved å respektere lokale avtaler som gjøres.

Jeg ser fram til å ha videre debatt med Arbeiderpartiet om disse spørsmålene, men jeg håper at den debatten kan bli mer konstruktiv enn det den er i dag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:28:12]: For 200 år siden ga våre 112 tingmenn oss rammene for det moderne Norge. I 200 år har stortingsrepresentanter fra hele landet, i sesjon etter sesjon, fylt dette rammeverket fra Eidsvoll med sitt innhold og med sine visjoner for framtiden.

Min generasjon er født samtidig med at Norge ble en oljenasjon, og som en representant for denne generasjonen, er jeg glad for at regjeringen i trontalen har varslet at oljeaktiviteten ikke lenger skal være motoren for den økonomiske veksten i Norge. Ut fra et generasjonsperspektiv er dette bra. Ut fra et klima- og miljøperspektiv er dette bra. Og ut fra konkurransehensyn er dette bra.

Regjeringen sier den vil føre en framtidsrettet næringspolitikk, som legger til rette for økt verdiskaping og syssetting i alle deler av norsk økonomi. Statsminister Solberg sa i sitt innlegg i dagens debatt at vi må drive med omstilling i tide. Ja, det er avgjørende viktig for å kunne finansiere framtidige velferdsgoder.

Klimaendringene er en av vår tids største utfordringer. Derfor satte Knut Arild Hareide, som miljøvernminister, ned Lavutslippsutvalget. Derfor har Kristelig Folkeparti i de to siste klimaforlikene nettopp fått med seg Stortinget på at Norge skal bli et lavutslippssamfunn, som vil gi oss nye muligheter for økonomisk vekst og økt sysselsetting.

Kristelig Folkeparti har en klar forventning til at regjeringen vil legge til rette for at næringslivet skal være best mulig posisjonert for dette. Vår ambisjon må være at næringslivet og forskningsinstitusjonene våre skal være viktige drivkrefter for den omstillingen som må finne sted.

I et lavutslippssamfunn står bioøkonomien sentralt, fordi bioøkonomi rett og slett er verdiskaping og konkurransekraft basert på fornybare biomasser fra jord, skog og hav. Og Norge, ja vi har stor tilgang på bioråstoff. Vi er verdensledende innen forskning og utvikling innen noen segmenter, og dermed står Norge i en unik situasjon, der vi kan være med og omdanne et bredt spekter av høyverdige produkter som den voksende verdensbefolkning stadig mer vil etterspørre. Våre 112 tingmenn var modige og kloke, og de satte standard.

Kristelig Folkeparti har en klar forventning til at regjeringen og Stortinget er like kloke og modige og lar bioøkonomien bli et viktig svar når oljeaktiviteten ikke lenger skal være motoren for vår økonomiske vekst.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [11:31:47]: 90 pst. av barn over ett år og 96,5 pst. av barn over tre år går i barnehage. Derfor er det viktig og det er riktig når regjeringen nå styrker barnehagene. Kvaliteten skal økes, antallet plasser skal økes, og prisen skal differensieres. Regjeringen innfører differensiert pris i barnehagen, og vi får en innretning som er mer rettferdig. De som har minst fra før, får nå hver måned inntil 500 kr rimeligere barnehageplass, mens resten av oss får en økning på 100 kr. Dette er rettferdig, og det er en fordelingspolitikk som man umiddelbart skulle tro at også SV og Arbeiderpartiet ville applaudere, men det synes så langt ikke å være tilfelle. Representant og partileder Gahr Støre bekreftet sin skepsis i replikkvekslingen tidligere i debatten. Det må være lov å anta at det kanskje var en glipp, et noe automatisert svar, for jeg ser vanskelig for meg at Arbeiderpartiet vil gå imot at vi senker prisen for dem som har det trangest økonomisk.

Da SVs representanter og også partileder Audun Lysbakken var negativ til forslaget, måtte jeg inn og lese litt partiprogram og friske opp litt ideologihistorie, for man kunne jo undres. Men jo da: Lav pris på barnehageplass er et av punktene i SVs program. Partiet SV er for øvrig tuftet på omfordeling, og det er mulig det er her skoen trykker? For SV vil ikke bare ha omfordeling, de vil ha «radikal omfordeling». Da er det muligens ikke radikalt nok at vi øker prisen med 100 kr for noen og senker den med fem ganger så mye for dem som virkelig trenger det. På direkte spørsmål om dette ikke faktisk er en ganske fornuftig politikk, svarte representanten Lysbakken at det er «urettferdig» og tok det videre med å vise til «de nest fattigste». Da begynner det å bli litt vrient å følge SVs resonnementer. For når vi nå omfordeler, slik man skulle tro at også SV vil at vi skal, så introduseres i stedet begrepet «de nest fattigste».

Da er det kanskje bare et tidsspørsmål før SV også fremmer kravet om økte skatter for dem som har «nest mest» fra før? Hvor mange grupper er det på representanten Lysbakken liste? Er midten omtrent der de fjerde nest fattigste møter dem med femte mest fra før? Jeg tror de aller fleste – kanskje også etter hvert representantene Gahr Støre og Lysbakken – vil se verdien av at vi nå gjør barnehagen rimeligere for dem som virkelig sliter økonomisk.

Videre styrker vi kvaliteten i barnehagene, der hvor allerede godt over 90 pst. av de minste barna våre tilbringer dagen, og vi øker antallet plasser med inntil 800 nye, slik at ventetiden også går ned for dem som ikke har krav på plass. Det er liten tvil om at det vi nå gjør for barnehagene, vil øke kvaliteten, øke fleksibiliteten og gi en mer rettferdig prising av tilbudet. Litt inspirert av opposisjonens jakt på brede forlik, så håper jeg at SV og Arbeiderpartiet blir med og leker og ikke blir sittende igjen i sandkassen og furte.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten er litt i tvil om den parlamentariske ordbruken i dette innlegget.

Statsråd Elisabeth Aspaker [11:35:05]: Sjømatnæringens verdiskapingspotensial er stort, og med riktige grep i dag kan vi sikre en mangedobling de neste tiårene. Med en voksende verdensbefolkning og økende behov for mat har Norge et unikt utgangspunkt som leverandør av sunn sjømat, teknologi og kunnskap om produksjon av sjømat. Regjeringen vil videreutvikle fiskeri- og havbruksnæringen innen alle de tre dimensjonene av bærekraftbegrepet: økonomisk, sosialt og miljømessig. Vi må skape en bærekraftig sjømatnæring i dag for å skape trygge arbeidsplasser og nye inntekter når oljeinntektene går ned.

Regjeringen vil våren 2015 legge fram en stortingsmelding som skal sikre bærekraftig vekst for norsk havbruksnæring. Næringen skal ha forutsigbare kriterier for vekst, basert på indikatorer for hva som er akseptabel miljøpåvirkning fra næringen. Regjeringen vil at vertskommunene skal få sin andel av verdiskapingen fra havbruksnæringen. Kommunene må aktivt stimuleres til å tilrettelegge for økt oppdrettsaktivitet. En fremtidsrettet havbruksnæring og utstørsleverandører i verdensklasse skaper trygge og konkurransedyktige arbeidsplasser langs kysten.

Regjeringen vil satse på marin forskning. For Norge som sjømatnasjon er det viktig å være kunnskapsledende på områder som har strategisk betydning for videre utvikling og vekst i næringen. Det er nødvendig med et godt kunnskapsgrunnlag for å sikre en bærekraftig forvaltning av de levende marine ressursene og en bærekraftig vekst i havbruksnæringen. Forskning er grunnleggende for å realisere det store utviklings- og verdiskapingspotensialet i sjømatnæringen og viktig for å styrke næringens fremtidige konkurransekraft.

Regjeringen vil prioritere arbeidet med å forbedre markedsadgangen til EU for norske sjømatprodukter og arbeidet med å redusere veterinære handelshindre for sjømat.

Jeg er opptatt av å styrke konkurransekraften til norsk sjømatindustri. Det er behov for omstilling, og vi vil følge opp NOU-utvalget, eller Tveteråsutvalget, om sjømatindustriens rammevilkår, som etter planen skal legges fram ved årsskiftet. Vi vil prioritere tiltak som i større grad sikrer tilgang på ferskt råstoff gjennom året. Regjeringens strategi for levendelagring av fisk er et virkemiddel i denne sammenheng. Målet er å strekke perioden med tilgang på ferskt råstoff samt heve kvaliteten på selve råstoffet. Dette kan bidra til økt verdiskaping i torskesektoren. Vi forenkler og forbedrer sjømatnæringen i dag for å skape lønnsomme og trygge arbeidsplasser for fremtiden.

Tone Merete Sønsterud (A) [11:37:57]: Vi får mange rapporter som viser at vi i framtida vil få stor mangel på fagarbeidere hvis vi ikke setter inn tiltak nå. En kartlegging blant NHOs medlemsbedrifter viser at nesten en femtedel har et stort behov for å rekruttere personer med utdanning på fagskolenivå, og i dag har disse bedriftene store problemer med å skaffe seg den kompetansen de trenger. Samtidig utgjør fagskolestudentene ca. 6 pst. av alle som tar utdanning i Norge utover videregående skole. Det er viktig å øke antallet personer som tar kortere og praktisk rettede utdanninger i Norge, sier direktør for kompetanseavdelingen i NHO, og LO er også svært opptatt av dette. Som sagt viser mange analyser at personer med fagskoleutdanning er svært etterspurt, og konklusjonen er krystallklar: Vi må stimulere flere til å ta fagskoleutdanning.

Statsministeren sa i et replikkordskifte med representanten Gahr Støre tidligere i dag at hun var glad for at Arbeiderpartiet nå ser behovet for et yrkesfagløft. Arbeiderpartiet er og har alltid vært opptatt av yrkesfag og fagarbeideren. Jeg minner statsministeren om at vi under den rød-grønne regjeringa behandlet stortingsmeldinga På rett vei, og i den forbindelse vedtok Stortinget en rekke tiltak i fag- og yrkesopplæringa som ville være de første skritt i riktig retning for å møte utfordringene. Selv om kunnskapsministeren har snakket varmt om viktigheten av dette, har vi sett lite til handling for fagutdanningene, så jeg har noen spørsmål. Hvor blir det av tiltakene som vi vedtok i juni i fjor? Og videre: Hvor blir det av satsinga på mer praksis for elevene, økt bruk av hospiteringsordninger, andre yrkesgrupper inn i skolen og bedre rådgivningstjeneste? Når vil regjeringa gjennomføre tiltakene som hele sektoren venter på, som allerede er vedtatt, og som den bare kan sette ut i livet?

Denne høsten har regjeringa virkelig muligheten til å vise at de mener alvor, f.eks. med tanke på tiltak for flere lærlinger. Det er ikke lenge siden Røe Isaksen jublet over et kjempeløft til lærebedriftene. De skulle få 50 000 kr, sa statsråden. Så viste det seg at fasiten var en tiendedel, kun 5 000 kr til hver bedrift. Jeg vil tro det var en skuffelse også for statsråden da han oppdaget hva summen egentlig var. Derfor er spørsmålet fra meg til statsministeren: Skal bedriftene fortsatt leve med en tiendedel av hva som ble sagt, eller innfrir man nå løftet man ga, og legger 50 000 kr på bordet?

Til slutt en helt annen sak: Fremskrittspartiet og bompenger. Representanten Godskesen snakket i går kveld om

hvilken skam det var at det var satt opp bomstasjoner i landet. Nå sitter Fremskrittspartiet i regjering og har samferdselsministeren. Det er og det settes fortsatt opp bomstasjoner i landet, administrert av Fremskrittspartiet. I tillegg stemmer nå Godskesen sammen med sine fremskrittspartivenner i denne sal for bompenger. I henhold til Fremskrittspartiets egen retorikk må jo det bety at de fører en skammelig politikk.

Tone Heimdal Brataas (FrP) [11:41:10]: I fjor ville landet ha en ny regjering, og det fikk Norge. Nå skal Høyre og Fremskrittspartiet legge frem sitt første statsbudsjett. Det har i hvert fall vi sett frem til lenge.

Trontalen viser at vi arbeider i riktig retning, og oppsummerer godt det gode arbeidet regjeringen har startet på.

For å sikre vår fremtidige velferd og trygghet er et vel fungerende næringsliv en helt avgjørende faktor – et næringsliv som er i stand til å ta vare på og skape nye og lønnsomme arbeidsplasser. Og vi skal bygge og bo i hele landet.

Et viktig virkemiddel er derfor å styrke konkurransekraften for næringslivet gjennom investeringer i infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser. God infrastruktur er selve grunnpilaren i et moderne samfunn.

Noen så kanskje Brennpunkt for kort tid siden, om bedriften i Stryn som var avhengig av transportbedrifter som kjempet seg gjennom tunnelene og videre over Strynefjellet, hele året hver dag. Man trenger ikke dra så langt for å finne samferdselsutfordringer. Også flere steder i fylket jeg kommer fra, Buskerud, som ligger relativt sentralt på Østlandet, er utfordringene altfor store, helt fra Hurumhalvøya i sør til Hallingdal i nord.

Det er et for stort etterslep av vedlikehold og mangel på bygging av norske veier.

Når det gjelder fylkesveiene, ble 250 mill. kr omprioritert fra de ordinære regionalpolitiske midlene til opprustning og fornying av fylkesveier. Totalt blir rammen til opprustning og fornying av fylkesveiene 780 mill. kr for inneværende år. Dette er en økning på 280 mill. kr sammenliknet med budsjettforslaget fra den rød-grønne regjeringen.

Regjeringen arbeider med en bompengereform som vil redusere utgifter og belastning for trafikanter, og dermed også for næringslivet. Flere veiprosjekter skal løftes, og utbyggingen gjennomføres mer effektivt. Vei og jernbane skal bygges raskere gjennom å redusere planleggingstiden. En handlekraftig regjering har høye mål. Infrastrukturen skal være så bra at den kan være et konkurransefortrinn for Norge.

Regjeringen senket formuesskatten og fjernet arveavgiften for å styrke privat eierskap og sikre norske arbeidsplasser.

Politiet, påtalemakten, skatteetaten, Arbeidstilsynet og partene i arbeidslivet har alle pekt på arbeidslivskriminalitet som et økende problem. Virksomheter som driver systematisk i strid med lover og regler, undergraver hele arbeidslivet vårt. Konsekvensene er alvorlige for arbeidstakerne som berøres, og de bedriftene som rammes. Små

og mellomstore bedrifter kan fortelle om uverdige konkurranseforhold og daglig kamp for å overleve selv.

Regjeringen viser også her handlekraft når det gjelder arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:44:17]: De siste ukene har Aftenposten gjennom serien Kvinneliv skrevet sterke artikler om kvinner som vokser opp utenfor Norges grenser. I en rekke land er det å være kvinne eller jente synonymt med slit, diskriminering, overgrep og vold.

En av de historiene som har gjort sterkest inntrykk på meg, var saken fra India, hvor 7 000 jentefostre sorteres vekk hver eneste dag. I mange deler av landet regnes jenter som en utgift, mens gutter er de som skal ta slekten videre og gi familien nødvendige inntekter.

Leger reiser fra landsby til landsby med bærbar ultralydapparater for å finne jentefostre og ta dem vekk, til tross for at lovverket sier at det er forbudt å bruke ultralydapparater for å påvirke kjønns sammensetningen i familien. I serien i Aftenposten har vi også lest om voldelige menn globalt sett, at det er en større trussel for jenter og kvinner enn kreft, malaria, trafikkulykker og krig til sammen. I Sør-Afrika blir tre kvinner drept hver eneste dag av partneren sin, og hver tredje jente blir voldtatt før hun fyller 18 år. Totalt bor 603 millioner kvinner i land hvor vold i hjemmet ikke er forbudt.

Verden har fortsatt en lang vei igjen å gå mot likestilling. Sortering på bakgrunn av kjønn og vold mot kvinner er totalt uakseptabelt. Norge må arbeide internasjonalt for å fremme likestilling og likeverd mellom kjønnene.

Kristelig Folkeparti vil med utgangspunkt i FNs kvinnekonvensjon inkludere hensynet til likestilling i all norsk utenrikspolitikk, særlig i utviklingspolitikk, og særlig prioritere innsatsen for å sikre jenters rett til utdanning. Dette er det viktigste vi kan gjøre for at kvinner skal få innflytelse, for at kvinner skal få lov til å være med, og for at vi skal klare å løfte dem til de plassene de fortjener.

Men også i vårt eget land i 2014 opplever vi diskriminering på grunnlag av kjønn. En spesielt viktig likestillingsutfordring i Norge er vold og mishandling. Kvinner er mer utsatt for grov vold fra partneren og er også utsatt for voldtekt. Derfor må ikke det politiske arbeidet for likestilling stoppe opp i vårt eget land. Det er store lærer å bleke både nasjonalt og internasjonalt, og vi må være med i den kampen, i det viktige arbeidet for kvinner.

Sonja Mandt (A) [11:47:18]: Trontalen i går ble av noen definert som den mest politiske på mange år. Det kommer an på øynene som ser, eller ørene som hører og ønsker å høre. Vi i Arbeiderpartiet hørte veldig lite om barn – vi er opptatt av barn, barndommen, barnehage tilbud til alle og et barnevern som tar vare på utsatte barn.

Ikke minst var det lite om likestilling – likestilling som gjennomsyrer politikken som skal formes. Det betyr å legge til rette for deltakelse i arbeidslivet for både kvinner og menn, ha gode permisjonsordninger der faren må få sin andel av tida, og nok barnehageplasser med kompetanse. I Arbeiderpartiet har vi programfestet at man skal kunne få kontantstøtte fra foreldrepermisjonen er over, til

man har fått barnehageplass – til alle plasser er opptatt. Det mener vi fortsatt. Men nå ser vi at Høyre, sammen med Fremskrittspartiet, driver politikken i en ny retning.

Det var interessant å høre representanten Løvaas om barnehage og den sittende regjeringas store satsing. I forrige budsjett kuttet de barnehage tilskuddet til kommunene. Det ga 7 000 færre plasser. Og det førte til at Kristelig Folkeparti og Venstre måtte forhandle fram en mer moderat reduksjon i revidert nasjonalbudsjett. Nå kommer forslag om 100 mill. kr i tilskudd til neste år – ca. 800 nye plasser. Det eneste sikre er at det betyr økende barnehagekø, og at løftet om økt fleksibilitet og muligheten for flere opptak svinner hen. Løftene fra valgkampen er dampet bort.

Barnehageprisene skal endres. Arbeiderpartiet er ikke imot at de med dårlig økonomi skal få det bedre, men spørsmålet er om det treffer. Klassekampen har en interessant tilnærming til det i dagens avis. Det er særlig de med flere unger som ikke vil få det bedre. Det å gi lavere priser er i tråd med forskriftene som allerede gjelder. Det kan følges opp, og kommunene kan selv gjøre det. Fra min egen kommune, Larvik, kan jeg gi et godt eksempel på det. Der er foreldrebetalingen gradert etter inntekt med fem ulike inndelinger. Full plass og under 2G er faktisk gratis plass. Sånn er det flere steder, og det stiger gradvis mange steder også en god og styrket kommuneøkonomi. De trenger lokalpolitikere som ser innbyggerne og barnefamiliene.

Det er sånn Arbeiderpartiet vil bygge landet videre. Vi ønsker et godt samarbeid mellom lokalpolitikere og Stortinget, for en god kommuneøkonomi og for gode, trygge barnehage tilbud.

André N. Skjelstad (V) [11:50:41]: Regjeringen fortjener honnør for å ha igangsatt en etterlenget modernisering av Norge, i form av en kommunereform. Men jeg må si at det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet har plassert seg på sidelinjen av prosessen.

Vi i Venstre er utålmodige med tanke på hvilke oppgaver regjeringen ser for seg at de nye kommunene skal få. Mulighetene for å få flere og større oppgaver kan motivere til flere og større sammenslåinger enn det som først var tenkt. Større kommuner kan også få nye ansvarsområder innenfor miljø, næring, kultur, helse og omsorg, og vi trenger da sterkere kommuner for å løse framtidens utfordringer.

Men det må bli en lokaldemokratireform, for målet for reformen må være nettopp å sørge for at kommunene kan påta seg større oppgaver, og at mer makt flyttes nærmere innbyggerne. Det kan ikke bare handle om at kommunene skal bli større – det må ikke minst også handle om at de skal bli sterkere.

Den offentlige myndighetsutøvelse som skal skje, må skje så nært som mulig dem det angår. Beslutninger som har konsekvenser for et engasjement i et geografisk område, bør også kunne treffes på det området. Desentralisering av makt er en forutsetning for å mobilisere engasjement og deltagelse i lokalpolitikken, og for at lokalsamfunnet skal ha størst mulig ansvar for egen utvikling. Ved å desentralisere oppgaver gjør vi kommune-

ne viktige og sikrer dem dermed også større legitimitet i befolkningen.

For Venstre er en etablering av et regionalt folkevalgt nivå en sentral del av kommunereformen, og vi er glade for at det er flertall i Stortinget for en trenivåmodell. Mens Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å strupe fylkeskommunen for oppgaver, før en eventuell avvikling, ønsker Venstre en revitalisering av mellomnivået. Opprettholdelsen av tre folkevalgte nivå er etter Venstres syn en forutsetning for en desentralisering av statlig myndighet. Det er derfor viktig at vi ikke bare diskuterer hvilke oppgaver de nye kommunene kan få, men også hvilke statlige oppgaver som kan legges til et regionalt, folkevalgt nivå. Hvor store oppgaver som kan flyttes, vil da påvirke størrelsen på regionene og ikke minst deres styrke, gjennomslagskraft og legitimitet.

Vi er også opptatt av å flytte makt, myndighet og ikke minst arbeidsplasser ut av hovedstadsområdet og bygge opp under livskraftige lokalsamfunn og handlekraftige regioner over hele landet.

Derfor trenger vi større og sterkere kommuner og et revitalisert mellomnivå, med betydelig myndighet innenfor sin region.

Tove-Lise Torve (A) [11:53:33]: I Arbeiderpartiet tror vi på sterke fellesskapsløsninger. Vi får til mer sammen enn vi gjør hver for oss, og det gir større trygghet og flere muligheter for den enkelte når vi stiller opp for hverandre.

Et av fellesskapene Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsen har et sterkt forhold til, er arbeidsmiljøloven. Arbeidsmiljøloven har gitt vanlige folk store muligheter – muligheter til fast ansettelse framfor midlertidig ansettelse så vi har trygghet for arbeid og inntekt og kan forsørge oss selv og vår familie, og muligheter til et familieliv fordi bruk av overtid er regulert og begrenset.

Arbeiderpartiet vil verne om rettighetene som arbeidsfolk har opparbeidet seg, fordi det gir forutsigbare og trygge liv. Trygge folk yter mer enn utrygge folk.

Mange tar opparbeidede rettigheter for gitt. Disse er nok skuffet nå når Høyre og Fremskrittspartiet vil svekke arbeidsmiljøloven. Endringene som foreslås, gir mer makt til arbeidsgiver og mindre makt til arbeidstaker.

Arbeidsminister Eriksson har sendt endringsforslagene ut på høring, men han har ikke tenkt å høre på høringsuttalelsene. Høyre og Fremskrittspartiet er så ivrige etter å gi mer makt til arbeidsgiver at de utvider retten til bruk av midlertidige ansettelser, uavhengig av hva høringen sier. Dette er maktarroganse. Jeg er ikke overrasket, men jeg er veldig, veldig skuffet.

Det var lite om likestilling i trontalen – det er det flere som har nevnt. Men i Erikssons høringsbrev står det bitte litt om kvinner, nemlig at kvinner er i større grad midlertidig ansatt enn menn.

Det betyr at mer midlertidighet i arbeidslivet vil gå hardest ut over kvinnene. Som kjent er det også kvinnene som jobber mest deltid.

Økt tilgang til midlertidige ansettelser kan bety at gravide ikke får tilbud om fast stilling – ikke fordi de ikke er dyktige i jobben, men fordi de kommer til å være lenger borte enn menn i tilsvarende stillinger.

Regjeringens fjerning av pappapermen vil også gjøre kvinners tilknytning til arbeidslivet dårligere. Kvinnene blir de store taperne med regjeringens politikk. Der Arbeiderpartiet har en tydelig politikk på å fremme likestilling mellom kjønnene, fordi det er bra for storsamfunnet og for den enkelte, river regjeringen ned politikken som over år har bidratt til mer likestilling. Det er trist.

Mens Høyre og Fremskrittspartiet prioriterer skatteuttak til de rikeste, prioriterer Arbeiderpartiet velferd til folket. Og der Høyre og Fremskrittspartiet vil svekke vanlige arbeidsfolks rettigheter, vil Arbeiderpartiet stå opp for de samme folkene.

Geir S. Toskedal (KrF) [11:56:51]: Norges befolkning har vokst raskere enn noen gang tidligere. Veksten i 2013 var på 57 800 registrerte personer, eller 1,1 pst. økning, til ca. 5 mill. innbyggere. Nesten fire av fem nordmenn bor i byer og tettsteder, der veksten er sterkest, og aller sterkest er den i byområdene ved Oslo, Bergen, Stavanger/Sandnes, Trondheim, Fredrikstad/Sarpsborg og Drammen.

Det skjer en økende sentralisering. Byene vokser, og stadig færre bor i distriktene, og for Kristelig Folkeparti er noe av dette litt bekymringsfullt. Det påvirker boligprisene. De er fem ganger så høye som da de var på sitt laveste i 1993, og de er nå høyere enn de har vært noen gang i norsk historie. Det skyldes ikke bare befolkningsvekst, men også veksten i norsk økonomi og lav rente. Endrede familiemønstre har dessuten gitt flere enpersonhusholdninger og dermed økt etterspørsel etter boliger.

Denne befolkningsveksten og økonomiske utviklingen innebærer store utfordringer for klima, matjord, biologisk mangfold og naturressurser. Hvert år blir det bygd ned om lag 15 000 mål med matjord i Norge, et areal som tilsvarer mer enn 2 000 fotballbaner. Nedbygging av matjord er en irreversibel prosess, og vi har ansvar for å ta vare på den matjorden vi har. Det har også med vår egen selvforsyningsgrad å gjøre.

Norske byer og tettsteder er ofte spredt over store områder på en måte som forutsetter bilbruk og nedbygging av matjord. Vi må sørge for at Norge nå får en bærekraftig bolig- og byutviklingspolitikk. Vi har bygd for mye rundt bilen og ikke rundt heisen i tettbygde strøk. Man planlegger for køer istedenfor gange, sykkel eller kollektivtraseer. Matjord er utsatt, f.eks. ved bygging av kjøpesentre, noe som igjen utfordrer bykultur og næringsliv i tradisjonsrike bysentre.

Kristelig Folkeparti mener at det er viktig å tenke nytt og smartere om boligbygging og arealdisponering til det formålet. Visjonen må være at vi skal kunne gå, sykle eller ta kollektivtransport i hverdagen, både til arbeid og i fritiden. Dette er tiltak som vil bekjempe klimaendringene og ta vare på matjord og grønne områder. Det vil også skape varmere bo- og oppvekstmiljø for våre barn og barnebarn.

Kristelig Folkeparti mener at vi av hensyn til jordvern, miljø, livskvalitet og sosial kapital nå skal gå inn for mer fortetting og høyere bebyggelse, særlig rundt kollektivknutepunkter. Vi ønsker en ordning der staten inngår forpliktende partnerskap med kommunene for

å prioritere transportsystemer. I samarbeidsavtalen heter det:

«Samarbeidspartiene vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket.»

Vi forventer og håper derfor på en offensiv holdning til disse aspektene i Stortinget.

Sveinung Stensland (H) [12:00:08]: I trontalen påpekes det at den største trusselen for den norske samfunnsmodellen er at vi ikke klarer å omstille oss i tide. Det haster med å komme i gang. Det første området som trekkes frem i trontalen, er offentlig sektor og velferdsordningene. De må møte morgendagens behov og ikke gårtdagens.

Norge holder seg med en 50 år gammel kommunestruktur og en sykehusorganisering basert på en annen tids medisinske praksis. Både kommunene og helsetjenesten trenger forandring for å møte en ny tid. Oppgavene som er tillagt disse to største delene av offentlig sektor, er i forandring i form av økende omfang og flere innbyggere med større krav. Det er derfor interessant å høre i denne debatten den motstand som er mot endring. Vi vil bygge pasientenes helsetjeneste. Det innebærer endring. Endringer er ofte det som skal til for å forbedre. Høyre er opptatt av å forbedre helsevesenet og kommunesektoren. Regjeringen vil fremme en rekke saker for å oppnå dette.

Denne debatten har vist oss at systemet har mange forsvarende her i salen. Men vi er ikke valgt for å forsvare systemet, vi er valgt for å forvalte det, og aller helst også å forbedre det. Vi har større ambisjoner enn bare å bygge videre på dagens system. Vi vil bygge nytt og bedre.

Det hevdes fra enkelte hold at systemet fungerer bra bare man tilfører mer penger. I en tid med begrensede ressurser, spesielt personalressurser, er dette for passivt. Vi må finne nye løsninger, som gjør at våre samlede ressurser virker best mulig sammen.

Vi mener det må endring til i kommunesektoren, i kommunestrukturen, og ikke minst i helsevesenet. Vi vil innføre fritt behandlingsvalg. Vi vil bl.a. stille strengere krav til legevakt og akuttmedisin. Vi vil vedta en nasjonal helse- og sykehusplan. Hvorfor vil vi det? Jo, for å bygge pasientenes helsevesen – et helsevesen som er i stand til å møte fremtiden. Og ja, det blir endring – endring til det bedre for å skape et samfunn med muligheter for alle.

Stein Erik Lauvås (A) [12:02:31]: Nå har vi i timevis hørt og sett representanter fra Fremskrittspartiet og Høyre som løper opp på talerstolen for å skjønne handlekraften og klokskaperen til regjeringen. Så er jo faktum at denne regjeringen i sin første sesjon har levert grovt sett halvparten av antallet saker til Stortinget, om man sammenligner med så vel Bondevik II som Stoltenberg I. Så handlekraften til denne regjeringen er det egentlig så som så med, og der de handler, handler de feil.

Det startet med sterke skatteuttak, og de fikk, de som har mest fra før. Man fulgte opp med kutt i kommuneøkonomien. Så var det forslag om å svinebinde kommunene på godkjenning av låneopptak og plassering av bygg. Så kuttet man i regionale utviklingsmidler. Så følger man opp dette med forslag om sterkt å svekke arbeidsmiljøloven på

en rekke punkter. Så går man videre med å privatisere bl.a. renhold i Forsvaret uten at regjeringen kan godtgjøre at en slik privatisering blir verken billigere eller bedre. Så får vi signaler på at her skal man knuse NSB-monopolet, man skal selge ut Flytoget. Videre får vi en kommunereform som på mange måter bygger på tvang og trusler, og i hvert fall dersom kommunestyret skulle finne på å mene at det ikke ønsker sammenslåing, mens regjeringen selv ikke klarer å gi kommunene klar beskjed om hvilke nye oppgaver de eventuelt skal få, og i hvert fall klarer de det ikke før det går enda seks–åtte måneder. Så sier man at dette er handlekraft. Det er bare at kraften drar oss i feil retning.

Norge er i verdenstoppen hva gjelder levekår. Det skal vi være glad for. Men det er et historisk resultat av at vi har valgt å løse oppgavene innen skole, helse og omsorg i fellesskap. Å løse oppgavene i fellesskap har vært og er Arbeiderpartiets svar på mange av de utfordringene. Vi ønsker å bygge for fremtiden, vi ønsker ikke de kortsiktige løsningene, som kun fremmer interessene for de få. Skal vi klare å løse velferdsoppgavene og ha fokus på vår felles framtid, er det nødvendig å styrke kommuneøkonomien, ikke kutte i den. Vi må styrke skolen, kunnskapen. Vi må styrke innsatsen for et godt og trygt arbeidsliv, ikke svekke arbeidsmiljøloven. Jeg registrerer at regjeringen Solberg velger å gå en annen vei.

Helge Thorheim (FrP) [12:04:59]: Vårt land har alltid stått foran store endringer på mange områder opp gjennom tidene, og slik er det også nå. Det som preger vår tid, er at endringene skjer i et stadig raskere tempo, og vi er blitt enda mer en del av de endringene som skjer globalt.

Både i Europa og verden for øvrig står vi overfor store sikkerhetspolitiske utfordringer, med krig, terrorisme og naturkatastrofer. Selv om mange kriger og konflikter ligger langt unna oss, vil de likevel berøre oss ettersom vår verden er blitt stadig mer globalisert.

NATO har i mange år vært vårt sikkerhetspolitiske ankerfeste, og verdenssituasjonen i dag bekrefter at NATO er det sikkerhetspolitiske fellesskap som vil sikre våre innbyggers frihet og trygghet, som igjen legger til rette for vekst og velferd. Vårt land har et godt utgangspunkt for å gå videre inn i fremtiden ved at vi har en velutdannet befolkning, vi rår over store naturressurser og – ikke minst – vi har stabile politiske forhold.

Det blir stadig flere mennesker på jorden, og flere og flere land ser betydningen av å satse på å utdanne sin befolkning for å nå opp i konkurransen med de industrialiserte og velutviklede landene. Dette innebærer at også vi må være villig til å kaste et kritisk blikk på om vi har organisert vår virksomhet slik at den er rustet for fremtiden. Den offentlige sektor er tjenesteleverandør av en rekke velferdsgoder, og i årenes løp er denne sektoren blitt meget stor. Vi må se nærmere på om det er sider ved denne som kan effektiviseres for å få mer tjenesteproduksjon ut av hver krone som vi årlig bevilger.

Det er nå gått bortimot 50 år siden den siste store kommunereformen ble vedtatt på 1960-tallet, og dette området er modent for å bli revurdert. Regjeringen har satt i gang arbeidet med kommunereform, og dette arbeidet har fått

bred støtte i Stortinget. Det er et godt utgangspunkt for å få dette til.

For å sikre fremtidig trygghet og velferd trenger vi også i fremtiden en befolkning som er godt utdannet. Regjeringen har her satset sterkt på forskning og utdanning.

For å drifte vårt langstrakte land effektivt er det viktig med en tjenlig og god, tidsmessig infrastruktur. Infrastrukturen har dessverre i altfor mange år blitt nedprioritert. Den er selve livsnerven i samfunnet, og en modernisering av infrastrukturen er det beste vi kan gjøre for å legge til rette for våre etterkommere slik at de kan drifte vårt land mer effektivt enn det vi har gjort.

Det er gledelig at regjeringen nå øker innsatsen når det gjelder både veibygging og jernbanebygging, og legger til rette for at dette kan skje i et raskere tempo enn tidligere.

Jeg ser frem til morgendagen når budsjettet legges frem.

Statsråd Tine Sundtoft [12:08:20]: For et år siden inntok Høyre og Fremskrittspartiet regjeringskontorene. Siden den gang har klimadebatten endret seg. Fra å handle om klimaskepsis og begrensninger handler den nå om klimaløsninger og muligheter.

I Haugesund i mai arrangerte vi et frokostmøte om hvordan den maritime næringen kan bidra til grønne løsninger. I den ærverdige bystyresalen satt ikke miljøaktivister, men derimot middelaldrende menn med lyseblå skjorter og blå blazere, oppriktig interessert i å gjøre norsk skipsfart grønnere.

I midten av september mottok vi rapporten New Climate Economy. Den er utarbeidet av forskere, næringslivsledere og tidligere toppolitikere. Den rapporten knuser myten om at vi må velge mellom økonomisk vekst og klimakutt. Med riktig politikk kan vi få til begge deler.

På torsdag i forrige uke, i trontalen, ble det slått fast at oljen ikke lenger vil være motoren i norsk økonomi. Oljen har vært en utrolig ressurs for Norge. Den har gjort oss velstående gjennom en kombinasjon av flaks og dyktighet. I framtiden kan vi ikke regne med å ha flaks. Det vi trenger, er dyktighet – dyktighet til omstilling. Riktig klimapolitikk er god omstillingspolitikk. Vi må investere i dag for å ta lederskap i det grønne skiftet i framtiden. Da må vi ikke bremse endringene som kommer. Det er nettopp her et av skillene går i norsk politikk – mellom partiene som ønsker omstilling velkommen som noe grunnleggende positivt, og partiene som tradisjonelt bremser endringer i næringsstruktur. Det siste året har Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen startet arbeidet med å øke avkastningen fra klimateknologifondet. Vi har økt mandatet for miljøinvesteringer i Statens pensjonsfond utland, og vi har for første gang på 20 år bestemt nye statlige planretningslinjer for å få mer klimavennlig byutvikling. Dette er klimatiltak som viser at det utgjør en forskjell hvem som sitter i regjering. Det er derfor valget i fjor var viktig.

Nå gjennomfører vi i praksis – vi fire samarbeidspartiene – klimapolitikk Norge trenger for å kunne klare å ta den nødvendige omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:11:18]: Torsdag i forrige uke sto kongen her i salen og sa at regjeringen vil «forsterke klimaforliket». I dag kunne vi som hørte på, høre Erna Solberg si at nei, vi må være edruelige, det blir vanskelig å nå klimamålene. Kan statsministeren forklare meg hvordan det går an både å forsterke klimaforliket og samtidig ikke nå klimamålene? Sier statsministeren at kongen tar feil? Sier statsministeren at kongen fører Stortinget bak lyset?

Vi må huske at den eneste grunnen til at Erna Solberg sitter i den stolen der, er at hun lovet Venstre og Kristelig Folkeparti å forsterke klimaforliket. Jeg beklager, men med respekt å melde er det ikke mye å se til at noe har skjedd for å gjøre akkurat det.

Det som er sikkert, er at når verdens ledere samles på klimatoppmøtet i Paris neste år, kommer det ikke en klimaavtale som pålegger oss klimaforpliktelser. Alle som har fulgt utviklingen, vet at vi i beste fall får en avtale der alle land forplikter seg til å delta på en klimadugnad der vi tydelig spiller inn hva det er vi har tenkt å bidra med fram til 2020 og 2030.

Så langt har vi en stolt statsminister som inviterer til klimadugnad, men som ikke stiller opp selv. I ett år har hun gjentatt frasen om at regjeringen skal forsterke klimaforliket, uten å fylle den med innhold. I et halvt år har hun og miljøvernministeren skrytt av at de har fått laget en liste hos Miljødirektoratet over hva som skal til for å nå Norges klimamål. Men i løpet av det halve året som har gått siden listen kom, har de ikke fremmet ett eneste av de foreslåtte forslagene for Stortinget – ikke ett.

Nå er det nok. Når ikke regjeringen har tenkt å bidra til Norges klimadugnad, må Stortinget lede an og gjøre det. Derfor fremmer SV i dag forslag basert på Miljødirektoratets anbefalinger, som vil ta over halvparten av innsatsen av det som skal til for å nå Norges klimamål innen 2020. Målene Stortinget har bestemt, er kutt i utslippene i oljesektoren, at det offentlige stiller krav om nullutslipp fra alle busser, biler og andre ting som det offentlige kjøper, gjennomføring av elbilrevolusjonen fram til 2020, som vi allerede er svært godt i gang med, samarbeid med industrien om kutt og fjerning av all fyring med fossil olje – ikke bare litt av fyringen med fossil olje, som Erna Solberg lovet landsmøtet sitt. Hvis Erna Solberg mener det blir vanskelig å nå målet, har hun hastverk med å komme i gang med det som kan gjøre at vi når det målet.

Etter årets trontaledebatt er det bare å konkludere med at kongen var bedre enn statsministeren. Vi trenger en statsminister som kommer tilbake og sier: Klimamålene skal nås.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:14:40]: For første gang vedstår en statsminister i trontalen at oljeøkonomien ikke kan bære det norske velferdssamfunnet. Dette er en gledelig ansats. Det kan etter Senterpartiets oppfatning være et vannskille.

Derfor blir det viktig for Stortinget å gi det innhold, med en robust omstillingsstrategi for norsk næringsliv. Når veksten av menneskeskapt CO₂ i atmosfæren må stoppes, må norsk produksjonsliv tilføres ny, bærekraftig verdiskapning.

pingsevne. I vår blandingsøkonomi har vi lang felles politisk tradisjon for å korrigere markedskreftene gjennom lovverk og skatte- og avgiftssystemet. Nå må Stortinget følge opp, slik at vi endrer de økonomiske stimulansene. Vi må gjennomføre ansatsene i trontalen gjennom å få en god foretaksøkonomisk lønnsomhet for dem som arbeider i de lange verdikjedene med grønt karbon. Dette er avgjørende for å realisere denne grønne næringsstrategien i praksis.

Det må bli slutt i denne salen med bare å snakke om det utydelig definerte begrepet «klima». Nå må vi definere begrepet «klimanøytralitet», eksempelvis. Klimanøytralitet betyr at menneskeskapte utslipp av CO₂ ikke kan være større enn den fangst av CO₂ som fotosyntesen til lands og til havs står for, samt fangst og lagring av CO₂ gjennom CCS-anlegg, som Mongstad skulle vært i dag.

Videre må vi engasjere oss i nærings-, industri- og teknologiutvikling, i produksjon, foredling og bruk av fornybart karbon. Fornybart karbon må bli svært lønnsomt for å få til endring. Ungdom må se og erfare det sjøl i arbeidslivet. Derved gis det inspirasjon til fagutdanning, kunnskapsutvikling og ny teknologi hos dyktig ungdom. Staten har et ansvar, sammen med private, for å reise risikokapital, konsolidere nasjonalt eierskap og gjøre produksjon av grønt karbon lønnsomt – altså to hovedgrep. Først: Stortinget må kombinere CO₂-avgifter på fossilt karbon med motsatt stimulans av det fornybare karbonet. Videre må staten stille til disposisjon risikokapital for nødvendig omstilling og nyskaping.

Det er gjennom forslag til statsbudsjett for 2015 at regjeringa forteller hva de økonomisk mener med trontalens korte setninger. Og det er gjennom Stortingets vedtak om statsbudsjettet for 2015 at stortingsflertallet bestemmer hva som skal bli praksis for miljøengasjerte arbeidsmaur. Det blir viktig framover.

Geir Pollestad (Sp) [12:17:54]: Senterpartiet vil ta hele landet i bruk. Det betyr at vi vil ha vekst og utvikling i hele landet, ikke bare fordi det er viktig for distriktene, men fordi det er viktig for landet.

Næringslivet ønsker seg bedre samferdsel, og jeg må si at det er utrolig lite raust av statsministeren å påstå at det har vært en svak satsing på infrastruktur. Men jeg vil også tolke det som et positivt tegn på hva som kommer på statsbudsjettet i morgen. I de rød-grønnes budsjettforslag for 2014 økte f.eks. jernbaneinvesteringene med rundt 60 pst. Og nå kan vi altså vente oss en mye kraftigere satsing når statsbudsjettet legges fram i morgen. Det må vi jo glede oss over. La oss håpe at gleden blir langvarig.

Næringslivet er opptatt av sikkerhet i veitunnelene våre. Det var derfor bra at regjeringen i fjor høst økte bevilgningene i sin endring av statsbudsjettet for 2014. Men langt mer trist var det jo at 250 mill. kr røk ut av forhandlingene med Kristelig Folkeparti og Venstre og ytterligere 250 mill. kr i revidert statsbudsjett. Regjeringen burde ha vært opptatt av tunnelsikkerhet også når det ikke ryker ut av tunnelmunningene.

Regjeringen har tydeligvis lite til overs for å skape nye arbeidsplasser i et samspill mellom private og det offentlig-

lige. Regionale utviklingsmidler får kutt og ikke ros av regjeringen. Høyres parlamentariske leder sa i går at ingen går i demonstrasjonstog for regionale utviklingsmidler. Men det betyr ikke at det ikke er viktig. Den som går med en gründer i magen, starter ikke sin karriere med å gå i demonstrasjonstog. Bedriftene som ikke er startet opp, har en langt svakere stemme enn de som er startet opp.

Når næringskomiteen er på reise, får vi høre en annen historie. For eksempel kunne Moods of Norway fortelle oss hvor viktig 100 000 kr i starttilskudd var for deres suksesshistorie. Det er ut fra forretningsideen «happy clothes for happy people». Vi trenger mer av sånt, ikke mindre.

Senterpartiet har en klar forventning om at lærlingtilskuddet økes i statsbudsjettet. Det er en tilbakemelding vi får fra næringslivet. På samme måte ønsker de seg tilbake til rød-grønne permitteringsregler.

Et viktig bidrag til verdiskaping og et mer miljøvennlig Norge er bedre skattebetingelser for fornybar energi. Her tyder lekkasjene på at det kommer noe i morgen. Men i tillegg må man sørge for å holde trykket oppe både på nettutbygging og konsesjonsbehandling.

Et levende og skapende næringsliv i hele landet er avhengig av en aktiv næringspolitikk. Formuesskatt og trylleformler for fylkesveier er ikke alene nok.

Ingunn Foss (H) [12:21:03]: Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen baserer sin politikk på tillit til enkeltmennesket, familiene, gründere og frivilligheten, økt tillit til innbyggerne og et forsterket sosialt sikkerhetsnett for dem som faller utenfor.

Regjeringen leverer på våre valgkampsaker og satser mer på å skape trygge arbeidsplasser, bygge kunnskap i skolen, kvalitet og valgfrihet i helsevesenet og raskere utbygging av vei og kollektivtransport. Dette er viktige saker for Sørlandet, og det er viktige saker for hele landet.

Vi senker skatter og avgifter for vanlige folk og norske bedriftseiere for å styrke konkurransekraften og skape trygge arbeidsplasser i framtida.

Vi øker satsingen på forskning og innovasjon for å skape nye løsninger og det vi skal leve av i framtida.

Vi bygger mer vei og bane for at vi skal komme trygt og raskt fra A til Å, og slik at varene skal komme raskere fram til kundene i Norge og i utlandet.

Vi forenkler Norge slik at tid skal bli frigjort fra unødvendig byråkrati til verdiskapende arbeid. Et eksempel på dette er kravet til originalbilag for reiseregninger, som ble opphevet sommeren 2014. Den økonomiske besparelsen av dette ene tiltaket er anslått til 1,2 mrd. kr i året for næringsliv og kommuner. I tillegg kommer besparelsen for statlige virksomheter.

Norge er et land med store naturgitte ressurser, store muligheter og en levestandard som er helt i verdens toppen. Grunnlaget for vår velferd er den verdiskapingen som skjer i alle deler av landet. Selv om norsk økonomi fortsatt har høyere vekst enn de aller fleste land rundt oss, påpeker Magne Østnor, valutaanalytiker i DNB Markets, at veksten er på vei ned i Norge, mens den er på vei opp i mange andre land. «Norge har aldri tidligere hatt en så sterk forverring av konkurransevnen

som i årene etter 2005», sier sjeføkonom Steinar Juel i Nordea.

Timelønnsatsene i industrien har økt fra vel 20 pst. over snittet for våre handelspartnere i EU til nær 70 pst. over snittet. I forhold til nivået i Sverige og Danmark er norske timelønnskostnader 30–40 pst. høyere, mens de er 50–70 pst. høyere enn i Frankrike og Tyskland og to og en halv gang over nivået i Storbritannia.

For at vi i framtida skal ha trygghet for vår velferd, er det helt nødvendig å vri pengebruken i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur samt vekstfremmende skatteletter som kan sikre den norske konkurransekraften i framtida.

Vi er godt i gang med å innfri våre valgløfter, løse viktige samfunnsoppgaver og ruste Norge for framtida.

Tor André Johnsen (FrP) [12:23:48]: Arbeidslinjen står meget sterkt for Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen. Dette gjenspeiler seg ikke bare i den daglige politikken som regjeringen fører, men også i budsjettet som snart legges fram, blir det tatt flere grep for å vise at det skal lønne seg å jobbe.

Gahr Støre nevnte i sitt innlegg i går at skatteletter fører til mindre velferd og til mer avhengighet av oljepenger. Nei, skatteletter vil gi mer velferd og vil gjøre oss mindre avhengige av oljen. Reduksjon av skatter og avgifter vil styrke norsk næringsliv, noe som igjen vil styrke arbeidsplassene. Det er verdiskapingen vi lever av, ikke av oljen.

Endringene som nå gjøres i arbeidsmiljøloven, vil også få stor og viktig betydning for både sysselsetting og arbeidsplasser. Muligheten for å kunne arbeide mer overtid i kortere perioder er viktig for nyetablerte virksomheter, det er viktig for å kunne ta unna sesongsvingninger og ikke minst for å kunne fullføre store oppdrag innen korte tidsfrister. Det er ikke snakk om en permanent ordning med mer overtid – det er kun snakk om kortere perioder. Det totale antall timer overtid i løpet av hele året ligger fast.

Økt mulighet til midlertidig ansettelse vil også bidra til at flere kommer i arbeid. Alternativet for dem som er midlertidig ansatt, er ikke nødvendigvis en fast jobb, det er ingen jobb.

Fagbevegelsen har vært og vil sikkert fortsette å være meget kritisk til og bekymret for de endringer som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ønsker å gjøre med arbeidsmiljøloven. Jeg deler ikke denne kritikken og bekymringen. Arbeidstakerne har ingenting å frykte. Men jeg skal gi fagbevegelsen litt rett, for det er faktisk en gruppe, hvis jeg kan kalle det det, som vil lide med de foreslåtte endringene. Men denne «gruppen» er ikke organisert, og det kommer den heller aldri til å bli. Nå snakker jeg om endringer i beregningsbrøken vedrørende beredskapsvakt. For den som vil tape på det, er ikke arbeidstakerne, men ulven. Det er nemlig ikke slik at ulven kun er sulten på dagtid når Fylkesmannen har kontortid. Ulven vil også ha en god lammestek som et aftensmåltid og gjerne også litt nattmat senere. Beitenæringen i Hedmark har faktisk påpekt at det er vanskelig å få fellingstillatelse raskt nok sent på kvelden. For Fylkesmannen er dette et kapasitetsspørsmål og et økonomisk spørsmål. Men med de endringer

som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen nå legger opp til, vil det bli enklere for Fylkesmannens miljøvernavdeling å kunne få raskere fellingstillatelse utenfor ordinær åpnings-tid. Dette er en endring som kommer til å bli meget godt mottatt i rovdyr- og landbruksfylket Hedmark.

Norunn Tveiten Benestad (H) [12:26:55]: Det gjør inntrykk på oss politikere når vi ser at mennesker ikke kommer inn på arbeidsmarkedet, men blir stående utenfor, når ungdom faller ut av skolen og ikke får en god overgang til voksenlivet, når fysisk eller psykisk sykdom setter mennesker utenfor arbeidsskapskapet og det sosiale fellesskapet. Det gjør inntrykk når vi blir stilt ansikt til ansikt med fattigdom her i Norge eller i verden rundt oss, og det gjør inntrykk når vi ser hvordan medmennesker lever på flukt i frykt for livet mange plasser i verden. Derfor er jeg glad for at årets trontale så sterkt understreker det ansvaret vi har for våre medmennesker og for fellesskapet.

Vår regjering bygger sin politikk på tillit, tillit til det enkelte menneske, og respekt for at mennesker er forskjellige, men skal ha like rettigheter. Målet for regjeringas arbeid er et bedre velferdssamfunn for alle, et styrket sosialt sikkerhetsnett, trygge arbeidsplasser og et bedre klima.

Skal vi sikre et bærekraftig samfunn for generasjonene som kommer etter oss, må vi bruke ressursene våre og de unike mulighetene vi har, til å skape varige verdier for vårt samfunn. Det er krevende og innebærer omstilling på mange områder. Vi ser det klart i min landsdel, der oppsigelser i oljesektoren nå slår inn for fullt i en bransje som har gått godt, og i bedrifter som har vært solide.

For et par uker siden besøkte jeg noen av bedriftene med sørlandstilknytning i Singapore. Der fikk vi én klar tilbakemelding: Det er kompetanse- og produktutviklingen hjemme som er grunnlaget for disse bedriftenes suksess ute. Derfor er regjeringas målrettede satsing på kvalitet i skole og høyere utdanning, styrking av forskning, investering i infrastruktur og miljøteknologi avgjørende for den framtidige konkurransekraften, ikke bare i min landsdel, men i hele landet.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er særlig glad for at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ved utenriksminister Børge Brende for noen dager siden annonserte at vi skal øke satsingen på utdanning i utviklingspolitikken med en halv milliard kroner på utdanning for barn i kriseområder, der barn i konfliktområder i Syria, i Jordan og i Libanon skal prioriteres. Kanskje kan vi klare å gi noen et håp for framtida, midt i håpløsheten. Også her handler det faktisk om mennesker, ikke om milliarder.

Helga Pedersen (A) [12:29:52]: Statsministeren brukte mange store ord i sitt innlegg tidligere her i dag. Hun snakket om at vi må ruste oss for morgendagens Norge. Det er jeg selvfølgelig helt enig i. Jeg er også helt enig i mange av de utfordringene som statsministeren pekte på, og som jeg tror de aller fleste her i salen mener det er viktig å møte på en god måte. Men når det kommer til de politiske løsningene, registrerer jeg at det er stor avstand mellom virkelighetsbeskrivelsen til statsministeren og de politiske løsningene som regjeringen står for.

Tiden for passivitet er over, sa statsministeren om Norge etter finanskrisen – et land der folk er i arbeid, et land der vi har det stort sett veldig bra og står i kontrast til de fleste andre land i Europa. Tiden for passivitet er over, sier statsministeren, samtidig som regjeringen sverger til næringsnøytralitet, der de kutter i næringspolitiske virkemidler, der de vender bort fra nordområdepolitikken, og der de de siste ukene også har varslet at de vil oppheve de kravene som de store oppdrettselskapene i dag har knyttet til videreføring, forskningsaktivitet og det å ta inn lærlinger.

Eldreomsorg og kunnskap, sier statsministeren, men mener at det å kutte formuesskatten er svaret.

Statsministeren snakket også om trygge arbeidsplasser – det er bra. Men hun evnet ikke å forklare hvordan økt bruk av midlertidige ansettelser skal bidra til det, eller hvordan kutt i permitteringsregelverket skal bidra til det.

Sosial mobilitet, sa statsministeren – fint, det er veldig viktig. Men er svaret på det å øke maksprisen i barnehagene og fjerne seg fra Høyres løfte om løpende barnehageopptak, samtidig som vi vet hvor viktig barnehager og tidlig innsats er for at barna skal lykkes i skolen, og for dermed å øke den sosiale mobiliteten i det norske samfunnet?

Statsministeren sa at å kutte formuesskatten er viktig for norsk eierskap. Ja vel. Men samtidig skal man altså selge ut statlige selskaper. De to tingene rimer ikke med hverandre.

Vi må gjøre mer på klima, sa statsministeren, men hun ville ikke svare på om vedtatte klimamål står fast, eller hva regjeringen konkret vil gjøre av tiltak.

Statsministeren og regjeringens representanter har en språkbruk som tildekker de politiske realitetene, som når også fiskeriministeren holder innlegg som både jeg og Lisbeth Berg-Hansen og hvem som helst fra Arbeiderpartiet kunne ha holdt, samtidig som regjeringen fremmer det ene kontroversielle forslaget etter det andre om omsettelige kvoter, evigvarende kvoter og angrep på deltakerloven og fiskesalgslagsloven. Fra Arbeiderpartiet ...

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Taletiden er ute.

Hadia Tajik (A) [12:33:11]: Eg er glad for at justispolitikk og har vore ein viktig del av trontaledebatten, og eg er stolt over å leia ein komité som er så aktiv og så debattsterk. Ein kritikk som har kome retta mot Arbeidarpartiet, må eg likevel imøtegå.

Nokre av Høgre sine representantar har under debatten kritisert Arbeidarpartiet for ikkje å vilja vera med på ein lukka prosess om politireforma, utan innsyn, utan offentlig kontroll, utanom dei parlamentariske spelereglane. Det er ein litt pussig kritikk. Arbeidarpartiet vil vera med på å skapa framtidens politi. Me ser fram til at forslaget om politireform vert lagt fram i Stortinget. Me har førebudd oss godt. Me ser fram til å diskutera det i openheit på demokratisk måte, i tråd med dei alminnelege parlamentariske spelereglane.

Å få denne kritikken er ekstra rart fordi den kjem frå representantar frå eit regjeringsparti. Dei forvaltar makt og ansvar. Det å koma med feilaktige påstandar om opposisjonen er ikkje leiarskap. Det å krevja hemmelege prosessar er ikkje leiarskap. Det å kvida seg for å gjera det kvar regjering må gjera, nemleg å leggja fram forslag for Stortinget som vert debatterte i openheit, og som vert vedtekne i openheit, er heller ikkje leiarskap.

Arbeidarpartiet vil samarbeida. Me vil søkja einigheit når det er mogleg, og me vil påpeika ueinigheit når det er nødvendig. Det er vår tradisjon.

No er det sånn med politireforma at den har dratt ut i tid. Det er uheldig. Men me håpar jo at den kjem godt sjølv om den kjem seint. I diskusjonen om kva som er sentrale moment i ei sånn politireform, er me tydelege på at Arbeidarpartiet vil bevara politiets sivile preg. Det er noko av grunnen til at me er så sterkt imot generell væpning. Me vil ha ein reduksjon i talet på politidistrikt og tenestestader, men me vil balansera det opp mot behovet for lokalkunnskap. Arbeidarpartiet vil sjå naudetatane i samanheng. Det er òg noko av grunnen til at me støttar Senterpartiet sitt forslag om ei sak på dette, som Senterpartiet la fram i går.

Me vil òg leggja vekt på innhaldet i politiet. Det er vel så viktig som strukturelle endringar. Det er grunnen til at me går i bresjen for å løfta ein debatt om kultur og leiarskap. Me inviterer til eit tverrpolitisk ansvar for dette, ved at debatten er på Stortinget allereie i neste uke. Grunlaget for tverrpolitisk samarbeid er i aller høgste grad til stades. Eg håpar òg at Høgre er innstilt på ein god, open og demokratisk prosess. Eg meiner iallfall at det vil vera til det beste for landet og til det beste for politiet.

Marit Arnstad (Sp) [12:36:22]: Trontaledebatten er jo en bred og mangfoldig debatt, og favner en rekke områder. Retningen på en god del av de områdene som har vært berørt i debatten, vet vi i realiteten lite om når det gjelder den nye regjeringen. Vi vet ennå lite om kommuners og fylkers evne og mulighet til å gjennomføre en god eldreomsorg, en god grunnskole og en god videregående skole. Det vet vi ikke før vi vet mer om kommuneøkonomien foran oss. Vi vet heller ikke helt hvordan klimaambisjonene kommer til å bli omformet til praktisk politikk. Vi vet veldig lite om hvorvidt konkurranse på jernbane kommer til å føre til bedre transport. Vi vet også lite om en del av de næringsmessige satsingene regjeringen sier de ønsker.

Miljøvernministeren sa i sitt innlegg at det går et skille mellom dem som vil ha omstilling, og dem som ikke vil ha det. Nei, det gjør det ikke. Det er ingen her som har sagt at de ikke ønsker omstilling. Men det er kanskje noen som mener at omstillingen må ha et mål og ikke være målet i seg sjøl. Og det er kanskje noen som ønsker at store enheter må være et virkemiddel, men ikke et mål i seg sjøl. For om omstillingene eller de store enhetene blir mål i seg sjøl, handler det ikke om å reformere, men om å sentralisere.

En må gjerne, etter Senterpartiets mening, ha en debatt om hvordan man organiserer framtidens barnevern. Det er mange utfordringer der, men å bruke det som argument for en kommunesammenslåing er uriktig og uten dokumentasjon, noe vi også har hørt i replikkvekslinger tidlige-

re i dag. Det er svært mye interkommunalt samarbeid når det gjelder f.eks. barnevern. Det vil det også være dersom denne regjeringen skulle klare å få slått sammen kommuner. Det vil det fortsatt være. Hvis ikke vil de få kommuner av en slik størrelse at ikke engang Høyre vil driste seg til å gå inn for den type ting.

Realiteten er at regjeringen bare bruker ord om bedre barnevern og bedre utdanning for å få endret strukturer og skape større enheter. Det i seg sjøl trenger verken å gi bedre barnevern eller bedre utdanning.

Politireformen vil heller ikke Senterpartiet låse fast i dagens mønster. Vi er åpne for endringer, men ikke for en sterk sentralisering. Litt må vi ha lært av den første politireformen, som reduserte antallet politidistrikter fra 54 til 27. Litt må vi ha lært når evalueringen sier at det førte til flere bak skrivebordet, ikke flere ute i felten.

Jeg er også glad for at Arbeiderpartiet sier at de ønsker å støtte Senterpartiets forslag om å se beredskapsstatene i sammenheng. Det tror jeg er helt nødvendig. Jeg tror Høyres enøyde fokus på omstilling i seg sjøl kan komme til å bidra til at de er fødselshjelpere for tidenes sentralisering på dette området.

Odd Omland (A) [12:39:48]: Sterke fellesskapsløsninger og små forskjeller er det som preger Norge, og det som Arbeiderpartiet er opptatt av at vi bygger landet videre etter. Det er godt at vi er et land i vekst. Vekst betyr øg utfordringer, og dem løser jo ikke politikken alene. Derfor trenger vi gode partnerskap, gode rammebetingelser for næringslivet, og at vi fører en aktiv næringspolitikk ved å legge til rette for at det skapes flere arbeidsplasser over hele landet. Sånn som jeg leser regjeringserklæringen og trontalen, har vi en regjering som derimot svekker fellesskapet. De gir skatteuttak til dem som har mest fra før. Det skaper større forskjeller og gir mindre velferd. Ja, vi får et mindre rettferdig Norge.

I disse dager er Kommune-Norge i ferd med å legge sine budsjetter, og det er uro der ute. Mange vil legge opp til kutt. Det som bekymrer mest, er at regjeringen ikke har kommet med tiltak utover det som kom fram i proposisjonen i vår. Dersom det ikke kommer tiltak, blir det velferdskutt.

Regjeringen legger i trontalen vekt på at oljeaktiviteten ikke lenger vil være motoren for vår økonomiske vekst, og derfor er det særdeles viktig at vi fører en aktiv, målrettet næringspolitikk som gir vekst i hele landet, at vi støtter opp med risikokapital, tetter hull i innovasjonssystemet når det gjelder tidlig-fase-kapital for nyskapende gründere og et næringsliv som tør å satse. Vår regjering satset sterkt på utviklingen av ulike klyngeprogram, en satsing som har vært særs vellykket, og som øg trenger økt satsing.

Til slutt: Regjeringen Stoltenberg nedsatte det såkalte Sørlandsutvalget, som avga sin innstilling i august 2013. Den gang ble vi kraftig kritisert lokalt av nåværende regjeringspartier for at det ikke fulgte penger med rapporten, noe som skulle komme i framtidige budsjetter. Nå har et samlet sørland prioritert den såkalte Sørlandslåben på topp, og lokale representanter derifra har hatt flere møter

med regjeringen. Her har landsdelen en klar forventning om at regjeringen leverer.

Elin Rodum Agdestein (H) [12:42:43]: Som forsvarsministeren sa her i salen i går, legger NATO nå sterkere vekt på alliansesolidaritet og kollektivt forsvar for å trygge Europa og nærområdene. Det er viktig at NATO framstår som en troverdig forsvarsallianse med tilstrekkelige militære kapasiteter, og her må alle medlemslandene bidra mer. Jeg er derfor glad for at regjeringen nå sier at de vil styrke Forsvarets operative evne. Stortinget må også følge opp regjeringens ambisjon og bidra til å sikre tilstrekkelige ressurser til vårt eget forsvar.

Betydningen av at vi har et troverdig forsvar, med tilfredsstillende avskrekkinge kapasitet og høy operativ evne, med bedre balanse mellom bredde og dybde i strukturen og kortere responstid tilpasset trusselbildet er trukket fram av mange i denne trontaledebatten, og det tolker jeg dit hen at det er bred politisk enighet om dette.

Forsvarsministerens nylige anmodning om nytt fagmiljøert råd er viktig i denne sammenhengen. For første gang i historien har forsvarsministeren offentliggjort utredningsoppdraget til forsvarssjefen, der det beskrives hvorfor det er nødvendig med nye råd fra Forsvaret til regjeringen. Med henvisning til bl.a. den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen framskynder statsråd Eriksen Søreide nå arbeidet med ny langtidspan for Forsvaret.

Jeg vil rose forsvarsministeren for å innføre en åpenhetskultur i og om Forsvaret. I motsetning til tidligere, da det gjerne var sånn at det fra politisk ledelse ble hevdet at forsvarsevnen var på topp, er det nå en erkjennelse av at dagens beredskap ikke er tilfredsstillende. Åpenhet om dette er fundamentalt for å sikre en bred oppslutning om behovet for både nytenkning og økte rammer til Forsvaret i de nærmeste årene. Jeg registrerer øg at den nye politiske linjen er blitt svært godt tatt imot. Det er stadig flere som mener det er nødvendig og rett å tenke nytt om Forsvaret.

Avslutningsvis: I det spente sikkerhetspolitiske bildet og selv om Norge har suspendert en del av det bilaterale militære samarbeidet med Russland, er det uten tvil svært viktig at samarbeidet om grensevakt, kystvakt og søk og redning videreføres sammen med øvrige former for tillitsbygging og folk-til-folk-samarbeid i nordområdene. Stortingspresidenten var i sin tale ved Stortingets åpning sist uke opptatt av å styrke de interparlamentariske organenes rolle i denne sammenhengen, og jeg merket meg øg at en gruppe russiske parlamentarikere vil bli invitert til Nordisk råds sesjon i Stockholm i slutten av oktober. Dette er svært positive tiltak, og jeg vil gi honnør for at man på den måten jobber aktivt med å holde flest mulig kanaler åpne for å komme konflikter i møte gjennom dialog.

Martin Kolberg (A) [12:45:46]: Det var representanten Heggelund som i en kommentar til mitt første innlegg hevdet at den store forskjellen mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk går på at høyresida tar ansvar for alle og den store helheten, mens vi ikke gjør det. Det må jeg med all respekt si at er en gal uttalelse og en veldig uriktig analyse, for å si det litt forsiktig.

Den store forskjellen – det har denne trontaledebatten vist, og det hørte vi også tydelig i statsministerens innlegg her – går mellom folkemakt og markedsstyring. Hva har skjedd siden valget? Det regjeringa har begynt på, er det store prosjektet knyttet til å sette landbruksbefolkningen og landbrukspolitikken under press, med de konsekvenser det har for store deler av Norge. Det er det ene.

Det andre de gjør, er å gå løs på arbeidslivet, slik som vi har fått det beskrevet. Og jeg sier, for jeg synes ikke jeg fikk sagt det nok i stad på grunn av tiden, at jeg forstår ikke at ikke næringslivet og NHO selv er veldig redd for den utviklingen, for det vil åpne for de useriøse på en helt annen måte enn hva vi ser i dag. Jeg forstår ikke at de ikke ser den faren, og jeg forstår ikke at regjeringa ikke gjør det.

Så vil jeg bemerke det som statsministeren sa med veldig ettertrykk, at det ville skape mer mangfold å redusere den statlige eierandelen i Norge. Jeg begriper ikke det resonnementet, at f.eks. Kongsberg Industrier skal overlates til private interesser, først og fremst utenlandske, for det var det det var snakk om. Hvorfor i all verden gjør man det? Det må være bare ut fra en ideologisk betraktning om at staten skal reduseres, og ingen annen.

Til slutt vil jeg si at jeg har lyttet med stor interesse til Fremskrittspartiets representanter i denne debatten, nå altså som representanter for en norsk regjering. Og jeg må si – og det høres liksom morsomt ut, men det er ikke morsomt ment – at de høres ut som Høyre-folk. Ikke bare høres de ut som det, men de er åpenbart blitt det. Kanskje har de også alltid vært det. Det som er bra med det, er at vi slipper disse endeløse, populistiske uttalelsene fra denne talerstolen som det partiet har stått for i ti år. De analysene som de har presentert for det norske samfunnet, har rett og slett kollapset. Det er en mental pause for meg, og jeg tror for hele Stortinget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:49:01]: – Her sitter Anne Enger Lahnstein og sier at vi vil svekke de faglige rettigheter. – Det står i de økonomiske retningslinjene, statsminister. – Det er feil, det går ikke an.

Dette var den velkjente replikkvekslinga mellom daværende statsminister Gro Harlem Brundtland og Senterpartiets daværende leder Anne Enger Lahnstein da partilederne møttes til avsluttende EU-debatt i NRK Fjernsynet tre dager før EU-avstemningen 28. november 1994. Vi ble ikke medlem. Nei-sida vant. Mange er takknemlige.

Nå har vi et EU i krise, et EU som har en systemfeil fordi det er en økonomisk union – ikke en politisk union. ILO-sjef Guy Ryder i Genève er dypt bekymret. Han representerer den eldste FN-organisasjonen, fra 1919, og påpeker arbeidslivets betydning for et trygt samfunn. Gjennom EØS-avtalen påvirkes Norge direkte av markedskreftenes fire friheter, bl.a. fri bevegelse av arbeidskraft. Stadig flere fagfolk i arbeidslivet opplever økende usikkerhet og dårligere lønns- og arbeidsforhold. Forskjellene øker. Det heter at Forskjells-Norge er i framdrift. Det er i framdrift på bekostning av Senterpartiets Samholds-Norge. Dette blir en viktig samfunnsdebatt – en samfunnskamp, for å bruke en mild variant av Kolbergs språkbruk.

Regjeringa ønsker flere midlertidige ansettelse i ar-

beidslivet. Flere midlertidige ansettelse er ikke det gode svaret. Senterpartiet er glad for den massive motstanden mot regjeringas forslag, men den mest utrygge og verste utviklinga i arbeidslivet skjer gjennom det store omfang av og den store veksten i antall folk som er ansatt i bemanningsselskaper. Det var det såkalte Blaalidutvalget som i NOU 1998:15 om arbeidsformidling og utleie-/innleie av arbeidskraft la fram forslag om private vikarbyråer, som egentlig var bemanningsselskaper. LO var representert i utvalget og ga klarsignal til å åpne opp for private bemanningsselskaper – og dermed for midlertidige ansettelse. Det ble henvist til EUs konkurranseregler, som slo fast hva EØS-avtalen krever.

Handlingsplanen mot sosial dumping i arbeidslivet er viktig. Å slå ring om arbeidsmiljølovens vern om faste ansettelse er viktig. Men det er også viktig å få en debatt om at det er EØS-avtalen som nå avgjør – at vi har mistet den overordnede nasjonale, folkevalgte kontrollen med utviklinga av arbeidslivet i det jambyrdige, norske samfunnet. Det bør være et tankekors for representanten Kolberg og alle andre EØS-tilhengere.

Eirik Milde (H) [12:52:24]: Flere talere har under denne trontaledebatten nevnt rapporten fra New Climate Economy. Det er en viktig rapport, som vi i energi- og miljøkomiteen fikk et lite innblikk i under vår reise til USA nå i september, viktig fordi konklusjonen var at det er mulig å forene økonomisk vekst med lavere klimagassutslipp. De to delene kan faktisk henge tett sammen.

For klimautfordringen gjelder den gyldne regelen Høyre og regjeringen bygger sin politikk på: Den kloden vi overlater til våre barn, skal være i minst like god stand som den vi selv overtok. Dette er en del av generasjonsperspektivet og krever langsiktige løsninger. Høyre står derfor ikke bare bak klimaforliket, vi ønsker å forsterke det sammen med regjeringspartner Fremskrittspartiet og våre venner i Kristelig Folkeparti og Venstre.

Hva sier så rapporten om framtidens løsninger? For det første må vi gjøre de riktige grepene og investeringene, spesielt i våre store byer. God og smart arealpolitikk i byene kombinert med sterkere fokus på kollektive løsninger og effektivisering er nødvendig for å bygge framtidens nullutslippssamfunn. Det er nemlig i byene det meste av veksten vil komme, og der det meste av klimagassutslippene vil skje, ifølge rapporten. Derfor er det bra at regjeringen gjennomfører tidenes investeringsløft på kollektivløsninger i og rundt de store byene. Bare jernbanen alene fikk 600 mill. kr i økning i 2014 sammenlignet med forslaget fra de rød-grønne. Viktig er det også at regjeringen vil fase ut fyring med fossil olje som grunnlast innen 2018 for alle statlige bygg, og for husholdninger innen 2020.

I revidert nasjonalbudsjett ble det lagt fram en tidsplan for å øke avkastningen for klimateknologifondet gjennom å øke bevilgningene med nesten 13 mrd. kr utover enigheten i klimaforliket fram mot 2017.

Når vi vet at det i juni ble nedsatt en grønn skattekomisjon, at investeringene i Statens pensjonsfond utland skal øke rammene for de miljørelaterte investeringsmandatene, at Norge bidrar med 200 mill. kr til Det grønne klima-

fondet, og at det nå jobbes med en ny ordning for å utløse ENØK-investeringer i private hjem, blir det noe underlig å høre klagesangen fra opposisjonen i denne debatten om at ingenting skjer. Statsministeren holdt et svært godt innlegg som peker ut den retningen Norge må gå for å bli med i det grønne skiftet som nå skjer.

Vinnerne vil være de som tok endringene innover seg i tide og satset på innovasjon og omstilling. Statsministerens tale var god, meget god, og sammen med innlegget fra klima- og miljøministeren viser det at vi har en regjering med handlekraft og vilje til å ta denne generasjonens kanskje største utfordring på alvor.

Heidi Nordby Lunde (H) [12:55:33]: Noe av retorikken til opposisjonen under denne debatten har minnet meg litt om en scene fra filmen «Life of Brian», Monty Python-filmen som de reklamerte med at var så morsom at den ble forbudt i Norge. Scenen er der hvor opposisjonen mot romerne planlegger opprør, og lederen hisser dem opp og spør retorisk: Hva har romerne noensinne gjort for oss? En blant tilhørerne sier da akveduktene, og opposisjonslederen må gi ham rett i det. Flere stemmer i og nevner at romerne har brakt dem infrastruktur, veier, helse, utdanning og vin – det er helt sant, jeg så gjennom dette på YouTube i går – lov og orden, og i tillegg til dette brakt dem fred, intet mindre. Jo, men utover det, sier lederen, hva har romerne noensinne gjort for oss? Det er som å høre opposisjonen i Stortinget: Hva har denne regjeringen gjort for Norge?

Vel, samferdselsministeren har økt satsing på infrastruktur og veier, forsert utbygging, redusert bompengeprosjekter og investert i kollektivtrafikk. Helseministeren legger grunnlaget for pasientenes helsevesen, der kvalitet og valgfrihet for pasientene er viktigere enn systemene. Altfor mange venter unødvendig lenge i helsekø og går sykmeldt framfor å være i jobb. Regjeringen tar derfor i bruk ledig kapasitet hos private og ideelle, slik at flere får behandling raskere. Det er ingen ideologisk plikt å stå syk i kø. Utdanningsministeren har startet et historisk løft for etter- og videreutdanning av lærere, en satsing på kvalitet og skole som jeg nå hører Arbeiderpartiet etterlyser som et bredt utdanningsforlik. Det er ikke et forlik når de bare skal henge seg på våre løsninger.

På den litt mer absurde siden, som jo Monty Python ikke var helt ukjent med, har justisministeren varslet at straffeloven av 2005 skal ikraftsettes i løpet av neste år, noe de rød-grønne så for seg i 2022, grunnet IKT-problemene i politiet. Dette bidrar til mer lov og orden. I tillegg har forsvarsministeren bedt om et fagmilitært råd som skal ligge til grunn for Forsvarets framtidige struktur og sammensetning, noe som er viktig for å sikre fred og frihet på lang sikt.

Denne regjeringen leverer altså på infrastruktur, helse, utdanning, sikkerhet, lov og orden. Ja, til og med vin har folk fått gjennom taxfree-kvoten – ikke en stor sak for regjeringen, men om opposisjonen vil bruke mye tid på å harselere over det, så gjerne for meg.

Jeg mistenker at Monty Pythons karikerte opposisjon først og fremst protesterte mot romernes – hva skal man kalle det – kommunetvangssammenslåinger, men ikke mot

de offentlige tjenestene som sådan. Men så er det da heller ikke Romerriket statsråd Jan Tore Sanner sitter og tegner på kontoret sitt, men en tiltrengt kommunereform som sikrer innbyggerne gode, offentlige tjenester for framtiden.

Alt dette var kjente prioriteringer før valget i fjor. Dette ga regjeringen og de to samarbeidspartiene en historisk sterk oppslutning i befolkningen. Ønsket om en ny politikk har aldri vært uttrykt sterkere. Så når opposisjonen etter spør hva regjeringen har gjort for Norge, er svaret: Vi har begynt å levere på den politikken velgerne faktisk ville ha.

Freddy de Ruitter (A) [12:58:40]: Det var underlig å høre statsministerens argumentasjon for regjeringas sosiale og store skatteuttak for dem som har mest. Underlig ble det også å høre den samme argumentasjonen når det gjelder svekkelse av arbeidsmiljøloven for arbeidsfolk og ikke minst såkalt fritt behandlingsvalg, som innebærer en storstilt privatisering og byråkratisering av helsevesenet. Hva var så argumentasjonen? Jo, dette ville regjeringa gjøre for å bekjempe Forskjells-Norge: Norges rikeste skal få flere millioner kroner i skatteuttak for å bekjempe forskjeller. Arbeidstakernes rettigheter skal svekkes for å bekjempe forskjeller. Helsevesenet skal i større grad privatiseres for å bekjempe forskjeller.

Høyre-Fremskrittsparti-politikken er den samme som før: Mer til dem som har mest, mer makt til markedet og privatisering av velferd. Hvordan statsministeren kan hevde at det kan føre til reduserte forskjeller og like muligheter, er helt uforståelig. Nei, det hadde vært ønskelig, ikke minst for velgerne, at regjeringspartiene med statsministeren i spissen hadde fortalt dem hva som er konsekvensene av regjeringens politikk. Konsekvensene er jo det stikk motsatte av hva statsministeren hevdet i debatten her i dag.

Det er ikke vanskelig å forstå at Høyre har lært retorikk av sine kolleger i andre land. Heldigvis hjelper det lite på lengre sikt. Da vil konsekvensene av deres politikk bli synliggjort.

Nikolai Astrup (H) [13:01:01]: Det hadde vært fristende å gå inn i forrige talers mange punkter for å forklare sammenhengen, men jeg tror jeg må ta tak i et par andre innlegg som har kommet tidligere. Flere representanter fra de rød-grønne partiene har kritisert regjeringens klimapolitikk, ikke minst representantene Pedersen, Eidsvoll Holmås og Arnstad – dette til tross for at vi nå diskuterer en trontale som aldri har prioritert dette temaet høyere enn nettopp årets trontale.

Representantene mener det er uklart hvilke konkrete tiltak regjeringen vil gjennomføre i klimapolitikken. Vel, la meg minne om hva vi allerede er godt i gang med når det gjelder å forsterke klimaforliket. Vi snakker om milliardløft på kollektivutbygging i de store byene i Norge. Vi snakker om en langt sterkere satsing på lokaltog på bl.a. Østlandet. Vi snakker om raskere utfasing av fyring med fossil olje i statlige bygg. Vi snakker om større rammer for investeringer i fornybar energi under Statens pensjonsfond utland. Vi snakker om 12,5 friske milliarder kroner tilført klimateknologifondet under Enova. Vi snakker om nedsettelsen av en grønn skattekomisjon. Vi snakker om bedre

avskrivningsregler for vindkraft. Og alt dette er før vi har lagt frem vårt statsbudsjett, som kommer i morgen.

Som Trine Skei Grande bekreftet i går: Det har vært et taktskifte i klimapolitikken med ny regjering. Men når det likevel blir krevende å nå målene som ble satt i klimaforliket, er det på grunn av utgangspunktet vi arvet fra den rød-grønne regjeringen. La meg minne om at de rød-grønne la frem to klimameldinger. Begge ble slaktet, ikke bare av opposisjonen den gang, men også av en samlet miljøbevegelse, fordi de var for lite konkrete og for lite ambisiøse.

Det var den daværende opposisjonen som måtte trekke den rød-grønne regjeringen i riktig retning og sørge for at det ble gjennomført konkrete og ambisiøse tiltak. Vi har vært pådrivere hele veien. Nå viser vi at i regjering leder vi an i det grønne skiftet. Det er det en konservativ regjering skal gjøre.

Trond Giske (A) [13:03:28]: Først bare en liten replikk til Heidi Nordby Lunde, som viser til min favorittfilm «Life of Brian». Jeg bare minner om at i opprøringen i «What have the Romans done for us?» var det ingen som sa «jo, massive skatteletter i milliardklassen til de aller rikeste». Det var ikke på listen, bare til inspirasjon framover.

Mitt anliggende var et forsøk på et svar som statsministeren hadde til Jonas Gahr Støre tidligere i dag. Der sa hun at Arbeiderpartiet hadde vist motstand mot strengere opptakskrav på lærerutdanningen. Da tror jeg rett og slett ikke at statsministeren har sett lenge nok opp fra iPad-en sin til å få med seg selve poenget. Mitt poeng var ikke at Arbeiderpartiet var mot strengere karakterkrav. Mitt poeng var at Høyre er mot strengere karakterkrav. Jeg siterer fra Høyres program. De vil

«kreve karakteren 4 eller bedre i norsk, matematikk og engelsk for opptak til lærerutdanningen».

Vel, kravet om 4 i norsk har man forlatt. Det står rett ut i strategien. Kravet om 4 i engelsk har man forlatt. Det står rett ut i strategien. Men verst av alt: Kravet om 4 i matematikk har man også forlatt, for i strategien står det at de som har dårligere enn 4, fortsatt skal kunne gå på lærerutdanningen, men de må gå et obligatorisk forkurs. Da har man ikke innført kravet om 4 i matematikk, man har sagt at de som har dårligere enn 4, fortsatt kan gå der, men med et forkurs. Det er identisk med det Arbeiderpartiet har formulert i sitt program for perioden 2013–2017.

Det er å framstille et karakterkrav som noe det ikke er. I politikk skjønner man litt og dekker over ting, men dette dreier seg om søkerens informasjon om hva man skal søke på. Søkere som har 2 i dag, vet at de ikke kan komme inn fordi kravet er 3. Nå sier altså statsministeren at kravet er 4 når det faktisk ikke er 4. Det er en ganske alvorlig desinformasjon, ikke bare overfor Stortinget, men ikke minst overfor de som faktisk skal søke en lærerutdanning.

Det står videre i samme punkt fra Høyres program at «alle lærere, fra 1. trinn, må ha fordypning i de basisfagene de underviser i».

Dette er altså i programmet for 2013–2017. Så viser det seg at dette ikke skal gjennomføres i perioden 2013–2017. Det skal ikke innføres året etter det eller året etter det igjen,

ikke til valget i 2021 og ikke til valget i 2025. Men til valget i 2029 skal det kravet være innført. Det er handlekraften til denne regjeringen.

Dette gir helt uante muligheter i politikken. Vi vil ha firefelts motorvei fra Trondheim til Oslo, riktignok ikke før i 2040, men det skal vi jammen meg ha. Hvis man skal drive politikk på den måten at ja, man har gjennomføringskraft, man har handlekraft, fordi man skal innføre et eller annet om 20 eller 40 år, blir det helt umulig å prioritere og diskutere politikk.

Det som er det alvorlige, og det som er synd, er at Høyre gir ingen svar på det som er den viktigste utfordringen, og det er ikke lærerens kunnskap, men lærerens tid. Når det gjelder støttefunksjoner, byråkrati, nok lærere, bedre tidlig innsats osv., gir Høyre null svar, men der har vi gode svar.

Gunnar Gundersen (H) [13:06:47]: Det var representanten Kolbergs innlegg som fikk meg til å tegne meg. Det var to ting – den ene går på landbrukspolitikk og den andre på statlig eierskap.

Når det gjelder landbrukspolitikk, er det nesten utrolig at man har klart å sitte i regjering i åtte år uten å registrere den faktiske utviklingen som skjer rundt omkring i landet. Vi har hatt en landbrukspolitikk som har vært på fullstendig feilspor, som har feilet på alle mål. Så begynner man å angripe den sittende regjering for at man faktisk tar utviklingen inn over seg og ønsker å skape utvikling og muligheter for dem som har lyst til å satse. Det synes jeg er ganske spesielt. Faktum etter åtte år med rød-grønt er: Man hadde mål om å øke produksjonen, det skjedde ikke. Det er 35 000–40 000 nedlagte bruk som står som grelle eksempler på en dårlig distriktspolitikk og en dårlig landbrukspolitikk rundt i hele landet. Er det noe man trenger for enhver næring i landet, er det å gi muligheter til dem som har lyst til å satse. Deltidsbruk er helt fint for dem det passer for, men en næring som sier nei til dem som virkelig ønsker å satse profesjonelt, har vanskelig for å komme på offensiven. Det er det vi ønsker å gjøre. Det kommer til å merkes rundt i hele landet, forhåpentligvis, ved at man kommer til å se at det gir muligheter for å utvikle landbruk på en god plattform.

Så er det det siste: statlig eierskap. Staten kommer til å være en stor eier i Norge i uoverskuelig framtid. Men vi trenger mangfoldet, vi trenger det private initiativ for å sikre den innovasjonskraft som er nødvendig for et næringsliv med konkurransekraft. Derfor må diskrimineringen av det mangfoldige private, lokalt funderte norske eierskap som utvikler arbeidsplasser over hele landet, avvikles.

Dette er ideologi. Selvfølgelig er det ideologi, på samme måte som det er ideologi for Arbeiderpartiet at alt skal være akkurat sånn som det var da de bestemte.

Og det er bemerkelsesverdig å se på Cermaq. Hvis vi ser på grunnlaget for salget der, har tidligere næringsminister Giske gjort det klinkende klart at han stoppet en norsk løsning i fjor. Han har poengtert at det eneste som teller, er en høy pris på salget. Om det er utenlandsk eller norsk eller lokalt basert eierskap, har ingen plass i det salget.

Det er selvfølgelig ideologi for den borgerlige regjeringen at vi skal stimulere det lokalt funderte eierskapet

rundt omkring i landet, som er helt sentralt for å utvikle verdiskaping og lokal velferd rundt i hele landet.

Presidenten: Representanten Hadia Tajik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hadia Tajik (A) [13:09:59]: Eg skal vera veldig kort.

Representanten Nordby Lunde gjorde ein visitt til den nye straffelova, og det vil eg gjerne svara på. Det vart sagt at dei raud-grøne sin ambisjon var at lova skulle tre i kraft i 2022. Det er feil. Dei raud-grøne sin ambisjon var at ho skulle tre i kraft så fort som mogleg. Allereie under den førre regjeringa sette ein i gang det arbeidet som handlar om å ta straffelova ut av den generelle IKT-pakka i Politidirektoratet, sånn at ho kan tre i kraft så fort som mogleg. Og det er det arbeidet justisministeren no haustar fruktene av.

Så eg er glad for at me på dette området ser at den nye regjeringa vil byggja på den førre regjeringa sitt arbeid. Det er viktig å få straffelova på plass. Regjeringa har vår støtte når ho gjer den type ting. Eg skulle berre ønskja at ein ikkje gjorde så mykje politisk spel ut av dei sakene som me har eit felles eigarskap til. Det er ikkje oppskrifta på gode løysingar, og det samsvarar heller ikkje med det samarbeidet som statsministeren sjølv inviterte til i fjorårets trontaledebatt.

Jonas Gahr Støre (A) [13:11:11]: Til representanten Nordby Lunde: Jeg skal ikke snakke om Monty Python, men det var et program på norsk radio en stund som var en suksess, som het: «Har De hørt den før?» Det var en repetisjon av gode slagere. Og vi har hørt den før en del i dag, fra regjeringens partiene, om glansperioden 2005–2013. Den har kommet til heder og verdighet igjen som argument for alt og mot alt i politikken. Jeg sier at jeg stiller gjerne opp og snakker om den perioden når som helst og hvor som helst, for den er jeg stolt av, men det er altså slik at utfordringene må ligge foran og ikke bakover.

Jeg synes statsministeren tydde til en elendighetsbeskrivelse av det landet hun overtok ansvaret for i 2013 da hun holdt sitt innlegg. Realiteten er at aldri hadde en regjering overtatt en økonomi i bedre stand. Det var skapt 350 000 nye arbeidsplasser, flere tusen nye bedrifter, ledigheten var lav, tilbakegangen i norsk skole var snudd til framgang. Det kom delegasjoner fra en hel verden til Norge for å studere hvordan vi løste moderne samfunnsutfordringer – innen skole, innen familierpolitikk, innen næringsliv, nyskaping og på en lang rekke områder.

Denne regjeringen, da den tiltrådte, brukte honnørordene fra det samfunnet som argument for hva den ønsket å oppnå: små forskjeller, tillit og samarbeid. Men denne regjeringen reiser andre steder for å hente sine eksempler, sender delegasjoner ut for å finne oppskriften for de største grepene, og det viktigste er at vi nå kaster oss på en politikk for store skatteuttak. Det er altså slik at dette er hovedvalget i prioriteringen regjeringen gjør. Det er umoderne, det øker forskjellene. At det oppstår forskjeller innenfor skole og andre deler av samfunnet, er ikke et godt argument for å innføre store forskjeller som følge av fordeling. OECD, IMF – ikke ak-

kurat sosialdemokratiske tenketanker – advarer mot en politikk i den retningen. Norge velger det, etter at Sverige har ført den politikken i åtte år, inntil Fredrik Reinfeldt sa at nå var det slutt. Da lå Sverige over Norge i skatt.

Vi skal privatisere innen skole. Vi skal reise til Sverige og Storbritannia for å få eksempler på privatisering av jernbane, som ikke har gått bra. Vi skal på byråkratisk vis privatisere innenfor helse, og vi gjennomfører endringer i arbeidsmiljøloven som de ansattes organisasjoner sier vil føre til mer brutalisering. Honnørordene må da erstattes med andre. Vi er på vei mot et samfunn med økte forskjeller, sentralisering, et arbeidsliv som blir mindre seriøst, slipper mer til de tilstandene vi aktivt bør bekjempe, og vi kommer til å få tegn på todelt skole og helsevesen. Det er et annet Norge.

Vi får se når budsjettet kommer i morgen. Vi kommer, som jeg sa i mitt innlegg, fra Arbeiderpartiets side til å markere støtte der vi mener det tar Norge i riktig retning, men markere ganske klar motstand, tydelig motstand, der hvor vi mener det tar Norge i en feil retning, mot beskrivelser som ikke er dette landet verdig.

Statsminister Erna Solberg [13:14:28]: Jeg merker meg at representanten Trond Giske anklager regjeringen for å ha for lave ambisjoner for gjennomføringen på områder den rød-grønne regjeringen aldri hadde ambisjoner om å gjøre noe på. Vi har altså lagt frem et lærerløft som bidrar til at alle elever i hele Norge skal få muligheten til å møte en kompetent lærer, en lærer som har faglig fordypning i de viktigste kjernefagene.

Så har vi sagt at det er et problem at svært mange kommuner har mange lærere som underviser i fag uten at de har faglig fordypning, og det vil ta en viss tid – uten at det skal gå for sterkt ut over de elevene som går i skolen – å få løftet den kompetansen fremover. Vi har laget en plan for å løfte alle elever i Norge, for hvordan vi skal løfte hele Skole-Norge fremover. Og var det én ting som ble dokumentert under de foregående åtte årene – ikke på grunn av den rød-grønne regjeringen, men på grunn av ulike ambisjoner hos kommunepolitikerne – så var det at det var blitt store forskjeller i Skole-Norge, avhengig av om man hadde en Høyre-ledet, god, ambisiøs lokalpolitiker eller om man hadde noen som var mindre ambisiøse, ofte fra andre partier, og som ikke satset på skole. Da fikk man en utfordring. Vi løfter alle. Vi mener at alle barn i Norge fortjener å møte en skole hvor lærerne har god kompetanse, og de lærerne som er i skolen, skal få muligheten til å undervise i de fagene de faktisk er gode på, og lære de fagene de må undervise i, men som de ikke er så gode på, enda bedre for fremtiden.

Så til elendighetsbeskrivelsen: Nei, det var ikke noen elendighetsbeskrivelse, men det var en virkelighetsbeskrivelse av de omstillingsutfordringene vi står overfor. Er det noe som har slått meg i denne debatten, så er det at store deler av opposisjonen ikke har sett at vi står foran omstillingsutfordringer. De sier at de registrerer hva vi sier, f.eks. at vekstkraften for oljenæringen kommer til å være mindre, men har vi hørt deres oppskrift på fornyingen av den norske økonomien, de nye arbeidsplassene, hvordan vi

skal jobbe fremover? Nei! De har ikke sagt et ord om det. Representanten Jonas Gahr Støre nevnte ikke et ord om hvordan vi skal skaffe dynamikken i norsk økonomi som skaper de nye arbeidsplassene fremover. Stort sett har Arbeiderpartiets budskap i denne debatten vært å være imot endringene som bidrar til at omstillingene går bedre, og at vi raskere kommer i gang med de nye arbeidsplassene.

Jeg mener det er utrolig viktig at vi er ærlige om utfordringer. Det er masse flott i det norske samfunnet – det unnlår jeg aldri når jeg holder innlegg – men det er også viktig, av hensyn til at vi skal ta vare på dette landet for fremtidens generasjoner, at vi tør å være ærlige om at det ligger noen utfordringer foran oss, og at vi er kommet sent inn i det. Når man da ser på hva OECD anbefaler, hva andre land anbefaler, for å ha strategier mot ulikhet, så er det én ting de sier er det viktigste – å skape det gode, likeverdige skolesystemet. Det gjør regjeringen.

Audun Lysbakken (SV) [13:17:48]: Det var et innlegg fra representanten Eidem Løvaas fra Høyre som gjorde at jeg tegnet meg på nytt, og det har føyd seg inn i rekken av en rekke innlegg fra Høyre der man også tyr til usannheter om hva andre mener, på en lite stilig måte. Jeg vil be Høyre slutte å si ting som ikke er sant, og det som ikke er sant, er at SV skulle ha gått imot forslag om lavere barnehagesatser for de aller fattigste. Alle som har hørt det jeg har sagt i denne debatten og i debatter i media, har fått med seg hva vårt budskap har vært: Ja til lavere barnehagesatser for de fattigste, men nei til å øke prisene for alle andre, fordi det ikke bare undergraver målet om å gjøre barnehagen mer tilgjengelig for alle, men også vil ramme mange fattige familier, godt illustrert av Klassekampens oppslag i dag. Når det i tillegg, ifølge en lekkasje som nå nettopp har kommet ut på aftenposten.no, er slik at de aller fattigste vil få dyrere barnehage før de får billigere, ville jeg gått svært stille i dørene hvis jeg var Høyre-representant og skulle snakke om omfordeling fra denne talerstol.

Vi har fått noen nyttige avklaringer rundt asylbarna i denne debatten. Både justisministeren og statsministeren har vært tydelige på at det regelverket de har sendt ut på høring, ikke er godt nok og har langt på vei gitt høringsinstansene rett i at de borgerlige partiene har kommet fram til et regelverk som vil stramme inn, istedenfor å gi flere barn muligheter til opphold i Norge. Jeg setter pris på at statsministeren understreket at det er noe regjeringen ønsker å gjøre noe med, men det er samtidig klart at det vil ta tid.

Derfor er jeg skuffet over at det nå ser ut til at støtten til SVs forslag om stans i utsendingene er så beskjedne her i salen. Forrige gang det ble gjort en stor avtale om asylbarn, i 2007, var man også enig i at man måtte stille sakene i bero, slik at barna faktisk fikk behandlet sakene sine etter nytt regelverk. Jeg mener at Kristelig Folkeparti og Venstre – selv om vi deler engasjementet i denne saken – gjør en strategisk bommert hvis de ikke krever det nå, og ikke går inn for vårt forslag om det. Og jeg er skuffet over at Arbeiderpartiet, som har så sterk vilje til fornyelse i andre saker, ikke er villig til engang å være med på å gi disse barna en sjanse til å få prøvd sakene sine etter nytt regelverk. Behandlingen av asylbarna er nettopp en sak der

det virkelig kunne være behov for en nyorientering fra Arbeiderpartiets side. Det tror jeg hadde blitt møtt med stor glede blant mange venstreorienterte mennesker i Norge.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:20:57]: Jeg må si det har vært to interessante dager med debatt i Stortinget. Jeg må si at det også har vært en underlig debatt. Den toppet seg virkelig da vår gode representant Martin Kolberg gikk på talerstolen. Da skal man alltid lytte – og det gjorde jeg. Representanten Kolberg etterlyste hvor det ble av FrP-eren. Jeg kan love representanten at han er godt synlig. Den representanten kommer alltid til å være godt synlig. Men det som har blitt problemet til representanten Kolberg, er at nå får også representanten fra Fremskrittspartiet gjennomslag for sin politikk – den står faktisk nedfelt i regjeringserklæringen, sammen med det en har fått til sammen med partiet Høyre. Den store forskjellen man kommer til å merke i årene som kommer, er nettopp det gjennomslaget.

Jeg skjønner godt fortvilelsen til Martin Kolberg. Det lyser nesten ut av representanten hans fortvilelse over nå å skulle sitte så lenge uten å føle at det er han som har hånda på rattet. For det er det faktisk ikke. Vi har fått et skifte i politikken, og det er et nødvendig skifte. Vi har fått en regjering som vil komme med de store reformene, reformer som det er behov for for å få mer igjen for de pengene som skattebetalerne betaler inn til staten for å få tjenester tilbake.

Vi har fått en avløsning av en regjering som tiltrådte i 2005 og satt fram til for et år siden, som førte en politikk som gjorde at gapet mellom produktivitetsveksten i Norge og reallønnsveksten økte så betydelig at det svekket vår konkurransevne overfor utlandet svært dramatisk. Det er nettopp disse tingene man er nødt til å gripe fatt i slik at norske arbeidsplasser vil bli trygget i framtiden.

Vi har de siste årene ikke klart å få på plass den politikkraften som skal til ute i hele landet. Jeg kommer selv fra et distrikt der vi har ca. én politimann per tusen innbyggere, til tross for at måltallet er to per tusen. Det er faktisk denne regjeringens målsetting å sørge for at vi får på plass en politireform slik at vi får mer operativ politikkraft ut til innbyggerne, der behovet er, og færre – kanskje – som skal sitte og holde på med kontorarbeid.

Vi har også varslet at det skal gjøres en rekke endringer og komme en rekke reformer. En skal komme fra relativt langt på venstresiden når det er et problem at vi skal få et fritt brukervalg. Innbyggerne – tenk dere det – skal få lov å velge hvem de skal oppsøke i helsevesenet. Har du hørt på maken, det må jo være et problem! Nei, det skal da blott bare mangle at vi får på plass mer valgfrihet så vi også kan få styre mer over vår egen helse.

Trine Skei Grande (V) [13:24:25]: Jeg må nok si om denne debatten at vi nok føler at den bærer litt preg av at vi alle er litt spent på hva morgendagen vil bringe. Jeg syns det er et poeng i seg sjøl at det er bra at denne salen er spent på hva morgendagen vil bringe, for det er en spenning vi egentlig ikke har følt på lenge, fordi den jobben som skal gjøres fra i morgen og fram til jul, hadde før ingen påvirkning på utviklinga av Norge. Nå er det faktisk slik at den

spenninga som utløses med regjeringas forslag i morgen, er starten på en prosess der Stortinget faktisk skal være med og påvirke.

Jeg tror at alle som har hørt innlegg fra Venstres representanter disse to dagene, vet hva det er vi kommer til å prioritere i et slikt arbeid. Vi er veldig glad for at alle partier generelt har hatt en helt annen tone og tilstedeværelse i klima- og miljøpolitikken enn de har hatt på veldig mange år. Mens vi i mange år følte at vi sto helt alene og snakket om dette, føler vi nå at den er blitt mye bredere. Det syns jeg er positivt. På tvers av alle partigrensener og til tross for alle utfordringer er det nå klart at folk har skjønnet det.

Det andre som kommer til å være viktig for oss, er kunnskapspolitikken og kampen mot fattigdom. Da håper jeg ingen har tatt noen prokuragrep når det gjelder de tingene vi er blitt lovet skal komme i en avtale.

Så er jeg glad for at SV fremmet forslaget sitt om asylbarn. Det er nesten ordrett det som Venstre pleide å fremme da SV satt i regjering, og som SV da alltid stemte imot – med stor iver og fynd. Det som er bra med at SV har fremmet det, er at vi har fått to klare svar, både fra justisministeren og fra statsministeren, som vi skal jobbe videre med. Da Heikki Eidsvoll Holmås holdt sine flammende innlegg mot Venstres forslag om dette da de satt i regjering, sa han at «regjeringen jobber for å få på plass en permanent ordning for asylbarna, men så lenge vi ikke får til en enighet om en ny politikk i regjeringen, stemmer vi derfor imot forslaget som er framlagt av Venstre her i dag».

Venstre kommer også til å stemme imot forslaget, men det er fordi vi trenger litt mer tid for å komme i mål, og vi har fått forsikringer fra justisministeren og statsministeren, som jeg forutsetter at de faktisk står ved.

Så da syns jeg SV bør gi oss en sjanse til å komme i mål med det vi skulle. Det er ikke slik at de har gitt oss en enklere forhandlingspart enn det de sjøl holder på med, så jeg syns at de skal ha toleranse for at vi i hvert fall får sjansen til å prøve å komme i mål på dette området. Men jeg er glad for at SV fremmet forslaget, for det førte til at vi fikk en del viktige avklaringer i salen her i dag.

Marit Arnstad (Sp) [13:27:35]: Bare noen korte kommentarer på tampen av debatten. Senterpartiets talere har brukt trontaledebatten til å advare mot det vi frykter kan bli en tidenes sentralisering hvis en ser de ulike reformene som regjeringen ønsker å sette i gang, i sammenheng. Det gjelder kommuner, det gjelder politiet, det gjelder beredskapssetater for øvrig, og det gjelder lokalsykehus, det gjelder høyskoler og universitet. Det er ingen som er imot at en fokuserer på fornying og omstilling i offentlig sektor, men målet må ikke være strukturendring i seg sjøl. Det må være at en utfører oppgavene på best mulig måte. Jeg syns ikke at man gjennom denne debatten har fått godtgjort at det å endre strukturer i seg sjøl vil bidra til bedre oppgaveløsning.

Så la jeg merke til at representantene Astrup og Milde bl.a., og flere av representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet, er litt småfornærmet over at vi sier at vi er avventende på en rekke områder. Men de må nok faktisk finne seg i at vi sier at når det gjelder spørsmålet om hvordan

eldreomsorgen skal bli i årene framover, er det ikke et statlig prøveprosjekt med eldreomsorg som kommer til å avgjøre det, men det er kommuneøkonomien til norske kommuner som kommer til å bety noe for hvordan man utfører den oppgaven framover. Det samme gjelder grunnskoleutdanningen, og det samme gjelder fylkenes mulighet til å drive videregående skole. Vi er også avventende når det gjelder klima, og det må vi også få lov til å være.

Jeg er litt enig med Hadia Tajik i at det er bra at denne regjeringen vil bygge på den rød-grønne regjeringen, og jeg syns ikke man skal late som om den ikke gjør det heller. En må jo spørre seg, når det gjelder f.eks. jernbaneinvesteringer, om det var de 4,3 mrd. kr som den rød-grønne regjeringen foreslo i økning fra ett år til et annet, som betyr noe, eller om det var de 600 mill. kr som den blå-blå regjeringen la på på toppen.

Det er bra at den blå-blå regjeringen har bygd på den 30 pst. økningen i jernbanebudsjettet fra ett år til et annet som den rød-grønne regjeringen foreslo. Men en kan godt erkjenne at en gjorde det.

Det er bra at regjeringen sier at den vil følge opp det som den rød-grønne regjeringen fikk vedtatt i Nasjonal transportplan, med en ramme på over 26 mrd. kr til samferdselsattsing og kollektivsattsing i storbyene. Det er bra. Men jeg synes det hadde vært hyggelig om en sluttet å late som om det ikke er det en faktisk bygger på.

Nikolai Astrup (H) [13:30:22]: La meg først, etter som dette sannsynligvis blir mitt siste innlegg, få takke for en god debatt så langt. Jeg må si at når jeg hører enkelte av arbeiderpartirepresentantenes innlegg – representanten Gahr Støre, representanten Kolberg – synes jeg kanskje det blir en noe demagogisk beskrivelse av Norge under en ny regjering. Jeg syns det er interessant med dette korstoget mot skattelettelser fra et parti som jo sverger til handlingsregelen. Handlingsregelen sier ikke bare noe om hvor mye penger vi skal bruke, men også hva vi skal bruke pengene på. La meg minne om at det er kunnskap, det er infrastruktur, og det er vekstfremmende skattelettelser. Det var altså ikke noe Høyre foreslo, det var noe som ble foreslått av Jens Stoltenberg.

Jeg merker meg at det eneste vi nå vet om Arbeiderpartiets skattepolitikk, det er at skattene skal opp, vi vet bare ikke hvem som skal betale. Så ting har endret seg siden 2001 – det er nokså åpenbart. At vi skal få en kraftig sentralisering, slik det ble nevnt av bl.a. representanten Gahr Støre, og også representanten Arnstad, samtidig som altså denne regjeringen sitter i førersetet for nettopp en kommunereform som skal bidra til økt lokalt selvstyre, det faller på sin egen urimelighet. At vi skal få en todelt skole og et todelt helsevesen, slik representanten Gahr Støre sier, mener jeg også er urimelig, det var under de rød-grønne vi hadde et todelt helsevesen, basert på at de som hadde god råd, kunne kjøpe seg til kortere kø, mens de som hadde dårlig råd, måtte stå i den samme køen som alle andre. Denne regjeringen jobber for at alle skal få kortere kø, ikke bare de som kan betale seg ut av køen.

Denne regjeringen er opptatt av å løfte kvaliteten i den offentlige skolen, der altså de fleste elevene går. På hvilken

måte det skaper en todelt skole, det vet ikke jeg, men jeg synes kanskje at Arbeiderpartiet kunne bruke litt mer tid på å snakke om de elevene som går i den skolen flest går i, nemlig den offentlige skolen, og litt mindre tid på å snakke om de få prosentene som velger noe annet og bruker sin rett til å velge et annet alternativ, enten det er steinerskoler, kristelige gymnas eller andre alternativer.

Så er jeg enig med representanten Arnstad i at også den forrige regjeringen gjorde noe bra, men det høres ikke ut som man mener at denne regjeringen gjør noe bra, og det er jeg helt uenig i. Jeg mener tvert om at denne regjeringen går i bresjen for å bygge landet for fremtiden, og jeg håper at også de andre partiene i Stortinget vil være med på det.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [13:33:21]: Bare en kort kommentar til statsministerens noe omtrentlige forhold til sannheten. Det var den rød-grønne regjeringen som innførte kompetansekrav for nye lærere. Det er det som gjør at statsministeren nå kan love at alle lærere skal ha disse kompetansekravene like før deres egen 70-årsdag. Vi løftet statstilskuddet til videreutdanning for lærere fra 30 mill. kr, som det var da Clemet og Høyre styrte, til 310 mill. kr., som det var da vi gikk av – omtrent en tidobling. At Høyre nå fortsetter med støtte fra oss, det er bra. Vi hadde krav om 3 i matte og norsk hele tiden mens vi styrte. Vi sa at vi ville ha et obligatorisk forkurs for matte og norsk. Nå beholder Høyre 3 og innfører obligatorisk forkurs, riktignok bare for matte, kanskje kommer de etter og gjør det også for norsk. Hovedpoenget er følgende: Vi mener at utfordringene for lærerne ikke er manglende kunnskap, slik Høyre snakker læreryrket ned, vi mener at hovedpoenget er manglende tid og ressurser til å se hver enkelt elev, følge opp hver enkelt, gi alle en tilpasset undervisning. Her går det dype skillet mellom Høyre og Arbeiderpartiet i skolepolitikken.

Trond Helleland (H) [13:34:44]: Det er alltid spennende med en trontaledebatt når det er en ny regjering på plass. Det er ikke så ofte det skjer. Jeg håper det blir lenge til neste gang.

Jeg synes debatten har vært god, den har handlet om regjeringens budskap om å fornye, forbedre og forenkle – det har vært et gjennomgangstema. Noen er bekymret over denne fornyingen, forenklingen og forbedringen, mens andre – gjerne fra regjeringspartier og andre vennligsinnede partier – synes det er all right.

For eksempel sier Hadia Tajik at hun vil ha politireformen på bordet nå, og inviterer til konstruktiv debatt om politireformen her i huset, men ønsker ikke å delta i noe i det lukkede rom. Nei, det er greit, vi har følt at mye har foregått i lukkede rom i åtte år, vi har altså invitert til et bredt samarbeid om en viktig reform.

Marit Arnstad, derimot, mener at det er liten grunn til å

skynde seg med omstillingen og er bekymret for sentralisering som følge bl.a. av en politireform. Jeg har bare lyst til å minne om at det var faktisk Marit Arnstads egen regjering som satte i gang arbeidet med en politireform. Og det forslaget som ble framlagt, som nå ligger til drøfting, gikk ganske langt i sentraliseringsspørsmålet. Så jeg tror det er lurt å bruke litt tid på dette, og jeg tror det samtidig er viktig at vi nå snart kan levere en politireform der vi får større trygghet for innbyggerne, der vi får rask responstid, og der vi får operasjonssentraler som faktisk fungerer og er operative, og som svarer på henvendelser. Lokalkunnskap og nærhet er naturligvis også viktige elementer i en politireform.

Jonas Gahr Støre er opptatt av at det kan bli et annet Norge, det kan bli store forskjeller, vi kan få et todelt samfunn osv. Problemet og utfordringen er, synes jeg, at Arbeiderpartiet har sagt veldig lite om hva de ønsker, hvilke endringer de ønsker. For jeg har følelsen av at alt som ble levert av den rød-grønne regjeringen, er så bra at det burde videreføres.

Det var ikke det velgerne ønsket i fjor. Velgerne sa veldig tydelig at de ønsket et skifte, de ønsket forandringer, de ønsket omstillinger, de ønsket en regjering som faktisk førte en annen politikk enn den som hadde sittet i åtte år, og som kanskje var litt sliten. Når regjeringen da presenterer en ny politikk, er det fordi vi vil følge opp det vi gikk til valg på, fordi vi vil gjennomføre regjeringsplattformen og respektere samarbeidsavtalen med Venstre og Kristelig Folkeparti. Vi vil forenkle, fornye og forbedre. Det er det vi gikk til valg på, det er det vi vant valget på, og det er det velgerne har ønsket. Så jeg synes det må være et godt utgangspunkt dagen før budsjettet legges fram. Nå står vi klar med en ny politikk på mange områder – en politikk som mange har etterspurt, og som mange ser fram til blir iverksatt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:38:00]: Det er ein spesiell todagar vi har vore gjennom. For min del har det vore veldig tydeleg at dei blå-blå har fått ein marsjordre om at dei må seie enkelte omgrep mange nok gonger kvar. På ein karakterskala på om dei har klart det, vil eg gie dei terningkast seks. Dei har verkeleg klart å seie «handlekraft» mange, mange gonger.

Sidan Flying Circus og Monty Python var oppe, er det kanskje greit å seie nokre ord om det, for dette er ei gruppe som i stor grad brukte tida si på å hamre laus på dei konservative kreftene i samfunnet. Derfor er det litt interessant at ein representant frå dei konservative bruker det til inntekt for seg. I episode 12 i Flying Circus-serien er det ein konservativ som står og pratar og pratar og pratar, og da han får spørsmålet om kva i all verda er det du står og pratar så valdsamt for, seier han:

«Well ... speaking as the Conservative candidate I just drone on and on and on and on without letting anyone else get a word in edgeways, until I start foaming at the mouth and falling over backwards.»

Og så fell han saman og begynner å få skum frå munnen. Det er på ein måte Monty Python sitt bilde av dei konservative. Det er ei tilvisning, dette.

Det som er påfallende med denne debatten, er at vi ser ei regjering som no har starta det store prosjektet sitt, som eg oppfattar som ein klassekamp. Ein skal fleksibilisere arbeidslivet og skal gjere det enklare å ha folk i midlertidig arbeid. Ein kastar rekordmange asylbarn ut av landet. Kapitalen skal samlast på færre hender, og i det siste har vi sett at spesielt dei med barn, einslege og uføre skal få det vanskelegare. Er du f.eks. ein barnehagelærer og har rundt 420 000 kr i lønn og har barn aleine, kjem du til å tape fleire tusen kroner på å ha barn i barnehage. Det er realiteten i dette.

Det interessante er at Venstre og Kristeleg Folkeparti støttar dette prosjektet, at dei verkeleg har valt side med dei konservative kreftene som ønskjer å kjempe for at dei som har mykje pengar frå før, skal få enda meir, og at dei som har det tyngre i samfunnet, skal få det vanskelegare. Det er realiteten.

Og når det er knytt spenning til morgondagen: Dersom eg skulle kome med ein spådom, er den store spenninga for Kristeleg Folkeparti og Venstre kva for kutt som går hardt ut over dei som verkeleg ikkje treng det i samfunnet i dag, det er Kristeleg Folkeparti og Venstre skal redde. Det er denne utfordringa Kristeleg Folkeparti og Venstre har føre morgondagen, ingen andre. Det synest eg på vegner av alle dei dette går ut over, er veldig, veldig trist, og eg synest det er skammeleg at Kristeleg Folkeparti og Venstre har valt den sida.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:41:13]: Massive skattelettelsar var nok ikke et av kravene til den fiktive opposisjonen i «Life of Brian», men jeg kan love representanten Trond Giske at skattemotstand nok var en av grunnene til at Romerriket i sin tid falt, da provinsene ikke ønsket å være med på innkrevingen der.

Men det er ingen motstand i denne sal mot skatt. Jeg er en av dem som faktisk ønsker at flere skal betale sin skatt med glede. Men skatter og avgifter, som jeg har vært inne på før, må være innrettet slik at de finansierer statens kjerneoppgaver, men ikke hindrer bærekraftig økonomisk vekst, som også skal finansiere vår velferd for framtiden. Dette skjønte daværende næringsminister, Trond Giske, som sammen med daværende LO-leder, Roar Flåthen, mente at formuesskatten kunne være et hinder for norsk eierskap og norske arbeidsplasser.

Det eneste vi vet om Arbeiderpartiets skattepolitikk nå, er – som representanten Astrup var inne på – at skattene skal opp, og jeg gleder meg til å se dem gå til valg på å gjeninnføre arveavgift og skru opp formuesskatten når den tid kommer.

Representanten Trond Giske var også en av dem som konsekvent presenterte den norske økonomien som «bunn-solid» under den to dager lange trontaledebatten i Stortinget i fjor – en historieframstilling som kom til tross for at mange tegn i tiden viste det motsatte, og at deres egen perspektivmelding viste at den sosialdemokratiske velferdsstaten ikke er økonomisk bærekraftig på sikt.

I tillegg vet vi at den rød-grønne regjeringen sto for en sterkere todeling av norsk økonomi der vi ble mer avhengig av oljen enn noen gang. Sjeføkonom Steinar Juel i Nordea sa at Norge aldri tidligere har hatt en så sterk forverring

av konkurransevnen som i årene etter 2005, og i Norge ligger lønningene nær 70 pst. over gjennomsnittet i – ikke Kina, men OECD. Selv om norsk sysselsetting fortsatt er høy, ligger vi nær bunnen i OECD målt i antall timer arbeidet per person i arbeidsfør alder. Og det ble faktisk 15 000 flere fattige barn i Norge enn det var da de rød-grønne tok over i 2005.

Alle disse utfordringene så vi, og mye av det er regjeringen i gang med å gjøre noe med. Hovedprioriteringene innenfor samferdsel, kvalitet i skolen – som også virker utjevne – valgfrihet i helsevesenet og trygge lokalsamfunn var kjent da velgerne gikk til valg i fjor.

Mye må med andre ord gjøres, og mye er underveis. Så da får jeg avslutte med å fylle kvoten min og si «handlekraft, handlekraft, handlekraft, handlekraft for nye ideer og bedre løsninger».

Hans Olav Syversen (KrF) [13:44:01]: Det har vært interessant å høre på det pingpongspillet som har pågått, i hvert fall den siste timen, om hvordan historien bør beskrives eller ikke. Det er vel noen som har behov for forsvar, og noen har behov for angrep. Sånn er det gjerne i trontaledebatter. Det som jeg synes er viktig, er hva vi selv har satt oss fore å gjøre for fremtiden. Vi går inn i et budsjett i morgen. Vi akter å sette merke på det budsjettet, og jeg kan berolige SVs representant med at vi har mange ambisjoner utover eventuelt å reversere noen forslag fra regjeringen.

Vi har ambisjoner for skolesektoren, for klimasektoren og innen samferdsel. Vi har ambisjoner for å løfte barnefattigdom, i den forstand at vi får gjort noe med det, og ikke bare snakker om det. Derfor er jeg også stolt av det vi gjorde i forrige budsjetttrunde: Vi fikk økt engangsstøtten, vi fikk styrket barnevernet og familievernnet, og vi får nå forhåpentligvis også lavere barnehagepriser for dem som har dårligst råd. Og så skal vi snakke om hvordan det skal gjøres opp – det kan jeg også forsikre om.

At klima har vært en så viktig del av denne debatten, er entydig positivt. Der slutter jeg meg til Trine Skei Grandes innlegg fullt og helt.

Når det gjelder asylbarna, så er det faktisk sånn at det er de fire partiene Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet som har fått til en engangsløsning for en del asylbarn, som gjør at de får bli, mens de med et rød-grønt styre hadde blitt kastet ut, for å referere slik SV gjør det. Og det er de samme fire partiene som nå skal sette seg ned for å få til en løsning for de asylbarna som har vært lenge i landet. Jeg merket meg statsministerens ord om at «vi jobber på spreng» for å få det til. I motsetning til SV, som jo selvfølgelig ønsker å arbeide mot regjeringen, har vi til hensikt å arbeide med regjeringen for å få til en løsning som gir en endret politikk, og ikke bare snakke om det.

Trine Skei Grande (V) [13:46:58]: Det er én del av debatten jeg syns av og til blir ekstremt forenklet og litt for-dummende fra Stortingets talerstol. Det er den skattedebatten vi har, der det virker som om noen mener at enhver skatt vil være en stor glede for samfunnet, og enhver krone som kommer inn, bare vil bringe velferd, mens det på den andre sida høres ut som at bare man får skattelettelsar, vil

alle de pengene gå til store gleder som kommer til å bringe alt i samfunnet framover. Sånn er det jo ikke. Skatte- og avgiftssystemet vårt er en balansegang der vi må bruke det for å oppnå de endringene vi ønsker i et samfunn. Fordi noen av oss tror at markedsmechanismene funker, funker de overfor oss også.

Litt av problemet med det nivået man diskuterer skatt på her, er at det bare handler om skattnivået, og at enhver krone inn er pluss og enhver krone ut er minus. Nei, det er faktisk sånn at det budsjettet vi ble enige om i fjor, virkelig var første gangen vi begynte å få til et grønt skatteskifte. Det at det lønner seg litt mer å jobbe og lønner seg mindre å forurense, synes jeg er bra. Det at vi faktisk stimulerer til at det er fint å jobbe litt, men at det er dårlig å forurense, synes jeg er bra.

At det bare er nivået på skatten som er interessant for oss som politikere, er et fanatisk syn. Vi burde ha gjort det sånn at det var billigere å kjøpe mat som var sunn, enn mat som var usunn. Vi burde hatt et ordentlig grønt skatteskifte som verdsatte at folk deltok og jobbet, og som ikke verdsatte at de forurenset. Vi burde ha brukt skattesystemet vårt mye mer effektivt til å få til de endringene vi ønsker i samfunnet. Da er ikke millimeterne i nivå interessant, da er det hvordan vi tar inn de pengene, hvordan vi skaper arbeidsplasser, hvordan vi skaper endringer i folks aktivitet, hvordan vi stimulerer det vi vil ha mer av, og hindrer det vi vil ha mindre av – den debatten – som er interessant for politikere, men her virker det som om vi har en debatt der det bare er nivået på inntak som er interessant. Jeg hadde håpet at vi skulle ha en mye mer nyansert skattedebatt enn det, for det er ikke sånn at alle skatteletter er dårlige, og det er ikke sånn at alle skatteinnskrevninger er bra – i utgangspunktet. Det kan brukes på alle mulige vis, og jeg er kjempeglad for at det forrige budsjettet var første gangen vi var i nærheten av å få til et grønt skatteskifte. Nå har regjeringa satt ned en kommisjon, men jeg forventer at vi skal få til noe i budsjettet videre framover også. Det var derfor jeg begynte mitt innlegg som jeg gjorde, med at det har skjedd noe fundamentalt når vi faktisk klarer det – med historien til noen partier i det samarbeidet. Jeg er stolt over at vi faktisk klarte å få til det skiftet som får til endringer, og som får til et annerledes samfunn, for det er faktisk det som er drivkraften til de fleste av oss her.

Audun Lysbakken (SV) [13:50:18]: Som jeg sa i mitt innlegg, har jeg betydelig respekt for den jobben Kristelig Folkeparti og Venstre gjør for asylbarna. Jeg heier på Kristelig Folkeparti og Venstre når de forhandler med Høyre og Fremskrittspartiet, og jeg er fullstendig klar over at hovedutfordringen for å få en rausere politikk overfor barn er at det er et flertall i denne sal – Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet – som ikke ønsker det. Men jeg tror likevel at representanten Syversen kunne kledd litt mer ydmykhet, og at vi som står sammen i den saken, skal være litt rausere med hverandre.

Det er også sånn at det største forliket og den største endringen når det gjelder asylbarn i Norge, kom under rød-grønn regjering i 2007. Mer enn 1 000 barn fikk bli bare i månedene etter det vedtaket. Hva vi kunne fått til i denne

perioden, får vi aldri vite, men vi vet hva Kristelig Folkeparti og Venstre fikk til, og det må være lov til å si at det til nå ikke er imponerende – en veldig begrenset engangsløsning og et utkast til varig løsning som viste seg å være en innstramning. Da må også Kristelig Folkeparti finne seg i at det blir satt spørsmålsteget ved den strategien en har valgt, særlig når en samtidig som det ikke er stilt noen krav om berostillelse av sakene, har akseptert en sterk økning i uttransporteringstempoet som med nødvendighet gjør at mange barnefamilier blir sendt ut av landet.

En av de mest interessante rundene i denne debatten har vært den om Norges klimamål. Jeg må si at selv om jeg gleder meg over at regjeringen i trontalen og også statsministeren i sitt innlegg i dag snakker om klima – for det er helt åpenbart en framgang for en sak som det ikke har vært snakket om, plutselig å bli snakket om – så synes jeg det er rart at statsministeren ikke kan si høyt og tydelig at Norge skal nå klimamålene i 2020. Jeg er for edruelighet, men det bekymrer meg at statsministeren er mer opptatt av å understreke at hun er edruelig, enn at hun er offensiv. Det vi trenger når det gjelder klimamålene, er en offensiv statsminister som sier at førsteprioritet i årene fram mot 2020 er å oppfylle klimaforliket, og at målet skal nås.

Jeg vil nok en gang utfordre statsministeren til å si det, før denne debatten er over, istedenfor å si at det hadde vært kjekt å nå målene – jeg vil gjerne høre en statsminister som sier at de målene skal nås, og så får vi ha en konstruktiv debatt sammen i Stortinget om hvordan vi klarer det.

Presidenten: Representanten Martin Kolberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Martin Kolberg (A) [13:53:13]: La meg gjøre en innrømmelse overfor representanten Nesvik ved å si at jo da, det er helt riktig at det har vært gjennomslag, slik representanten sa fra talerstolen her. For eksempel dette med kvoter på taxfree hadde nok ikke Høyre kommet på, tror jeg, og også dette med proffboksing og usikkerhet om bistandsbevilgninga. Dette er tre gode eksempler på gjennomslag fra Fremskrittspartiets side overfor Høyre. Det var ikke akkurat det jeg først og fremst tenkte på. Det jeg tenkte på, var alt de har sagt i årevis om samfunnsanalysen – handlingsregelen, f.eks., var bare noe tull, det var bare å kjøre på med oljepenger. Skattelettelse i hundremilliarderkronersklassen var helt greit. Avgiftene var i veien for folk. Og på siste landsmøte sa finansminister Siv Jensen at hele det norske samfunnssystemet var i veien for det norske folk. Alt det er borte. Så kjernen i hele forståelsen av Fremskrittspartiets analyse – det er den som er feil, og det er den som har kollapset. Og det er dette som er sant.

Presidenten: Representanten Freddy de Ruiten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Freddy de Ruiten (A) [13:54:29]: Også jeg vil avlegge en liten visitt til parlamentarisk leder for Fremskrittspartiet, Nesvik. Han dristet seg til å si noe slikt som at

en måtte være ganske langt ute på venstresida for å gå imot såkalt fritt behandlingsvalg. Da tenkte jeg at det må jeg sjekke. Jeg sjekket og fant ut at Sykepleierforbundet er kritisk, Psykologforeninga er kritisk, Legeforeninga er kritisk, Oslo kommune er kritisk, Helsedirektoratet er kritisk, alle helseforetakene er kritiske – ja til og med NHO Service er kritisk. Da tenker jeg at kanskje representanten Nesvik og regjeringa heller skulle lytte til de faglig tunge rådene i den saken, istedenfor å slenge ut slike påstander.

Statsminister Erna Solberg [13:55:43]: I sånne debatter er det alltid fristende å forsøke å slåss for egen ære og egen historie. Jeg vil få lov til å begynne med å si at det er selvfølgelig sånn at Fremskrittspartiet har mange gjennomslag i norsk politikk. Proffboksing har de altså ikke stått alene om i Stortinget, det er faktisk et bredt flertall på borgerlig side som har ønsket det. Fremskrittspartiet har fått gjennomslag på mange viktige områder innen eldreomsorg. Derfor kan det være vi er nærmere å nå Arbeiderpartiets egne mål. Denne regjeringen har økt antall tilsgagn, men også beløpene som kommunene får for å bygge ut sykehjemsplasser, fordi vi har et engasjement for å sikre at eldre får en verdig omsorg.

Når jeg tok ordet, var det først og fremst fordi jeg har et lite behov for, én gang for alle, kanskje, å si noe om Stortingets mest kreative historieforteller. Trond Giske er en fascinerende politiker. Han forteller mange gode historier – ikke alle med like godt belegg. Å fortelle at det var Arbeiderpartiet som løftet kunnskapssatsingen på etter- og videreutdanning, stemmer nok ikke helt. Det var en intergrert og viktig del av Kunnskapsløftet. Derfor foreslo den forrige borgerlige regjeringen for første gang et stort statlig løft på 375 mill. kr til etter- og videreutdanning i tilknytning til Kunnskapsløftet – et nivå som det omtrent har stått på siden da.

Så skal jeg gjøre en innrømmelse overfor den rød-grønne regjeringen: De kunne ha kuttet det ut da den treårsperioden som det var lagt opp til for innføring av Kunnskapsløftet, var ute. Men allerede da hadde jo flere av oss andre foreslått enda kraftigere satsing på etter- og videreutdanning i Stortinget, og jeg synes det var klokt at den rød-grønne regjeringen da valgte å videreføre det. Men det vi ser når vi ser på historien, er at det løfter seg under en borgerlig regjering, og gjør et nytt løft under en ny borgerlig regjering, fordi det er en så viktig satsing. Dette tror jeg er siste gangen jeg kommer til å snakke om det fra talerstolen, men jeg synes det er greit at man ikke forsøker seg på altfor mye kreativ historiefortelling fra Arbeiderpartiets side. Det synes jeg blir litt usmakelig, for å være helt ærlig.

Marit Arnstad (Sp) [13:58:14]: La meg også få lov til å bruke tampen av debatten til å korrigere en kreativ historiefortelling – denne gangen fra Fremskrittspartiet og Høyre, kanskje særlig parlamentarisk leder, Trond Helleland, som sier at Politianalysen var et rød-grønt forslag. Det var det overhodet ikke. Politianalyseutvalget var et sjølstendig utvalg, som på helt fritt grunnlag vurderte partiets framtid. Det er det vi etter hvert skal behandle. Senterpartiet mener jo da at den Politianalysen går altfor langt, vil

medføre en altfor sterk sentralisering, vil bety at man fra 2001 og fram til i dag ville ha kuttet antallet politidistrikter fra 54 og ned til 6, og at man måtte halvere antallet lensmannskontor. Jeg er ikke imot å diskutere politidistrikterne, men jeg syns jo at dette er et opplegg til en sentralisering som ikke er verken heldig eller nødvendig, og som vil virke mot sin hensikt, hvis man ser på evalueringen etter den første politireformen.

Så har jeg i den sammenheng lyst til bare å nevne at jeg tror det er nødvendig å se bredden i de forslagene som foreligger når det gjelder beredskapen i framtida. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vurderer helt på egen hånd brannvesenet. Det er viktig at det trekkes inn og får en politisk vurdering og en politisk drøfting. Det samme gjelder 110-sentralene, der justisministeren til slutt måtte instruere DSB om å stoppe de forsøkene på sentralisering som man ønsket, fordi man må avvente behandlingen av politireformen. Det er nettopp det som er bakgrunnen for Senterpartiets forslag her i dag, at man kan se de tre etatene i sammenheng. Det burde ikke bety at man forsinker noen ting, tvert imot betyr det at man kan få en like rask behandling, men man kan få en bredere gjennomgang av alle beredskapsetatene, og jeg syns at både Stortinget og ikke minst de etatene det angår, fortjener at man får en bred politisk behandling av det.

Jonas Gahr Støre (A) [14:00:35]: Det går jo an å ha ulike syn på historien, også innen kunnskapsfeltet. Videreutdanning og etterutdanning er to ulike typer satsinger. Jeg synes det er litt spesielt at statsministeren kaller en motdebattant for usmakelig når det er andre syn som jeg tror er veldig godt dokumentert.

Representanten Helleland snakket om at vi gjør det vi lovet velgerne på vegne av regjeringsflertallet. Vel, vi får se hvordan velgerne reagerer på det etter et år og etter morgendagen. Det første som skjedde, var at man la bort en lang rekke løfter fra begge partiene. Jeg mener representanten Kolberg peker på ganske vesentlige trekk ved Fremskrittspartiet, som har lagt bort løfter.

Så får vi se hvordan velgerne nå reagerer når de opplever at de f.eks. får dyrere barnehager – en satsing som vi har gjort til et vesentlig poeng i familiepolitikken. Man selger ut at nå blir det jo billigere barnehage for de aller fattigste, og så viser det seg at den reformen også har visse sider ved seg når vi får se den i fulltekst. Mer får vi se i morgen.

Vi får se hvordan velgerne reagerer når vi ser at de aller rikeste får store lettelser i skatt, og at forskjellene i Norge øker. Arbeiderpartiet er ikke mot endringer i skatt, vi foretok endringer i både nivå og innretning gjennom åtte år, og det vil vi også foreslå i fortsettelsen, for at skattesystemet skal være effektivt, rettferdig, omfordelende og stimulere til gode investeringer. Også det grønne skiftet er vi for.

Vi får se hvordan velgerne reagerer når rådmennene gjør det vi nå får rapporter om fra hele landet, nemlig kutter i velferd. Jeg er enig med representanten Arnstad, som sier at testen ligger jo her i kommuneøkonomien. Det er det som er den enkelte hverdagen vi møter når vi mottar de aller viktigste og mest sårbare velferdstjenestene som betyr noe for oss.

Vi får se hvordan velgerne reagerer når arbeidstakere opplever at et historisk vern som er en fleksibel ordning, som gir stort rom for fleksibilitet og avtaler når det gjelder arbeidstakers beskyttelse, arbeidsmiljøloven, blir svekket. Og igjen, som jeg har sagt flere ganger: Hadde dette vært slik arbeidsministeren lover oss – til arbeidstakernes beste, familienes beste og skilte foreldres beste – hadde jo de kanskje nikked til dette. Og funksjonshemmede hadde nikked til det. Men innenfor nyord og honnørord presenteres dette som noe som er godt.

Og vi får se hvordan velgerne også reagerer på denne veldige iveren etter å selge ut norsk næringsliv, uten strategiske betraktninger om hva som er viktig for Norge i en globalisert tidsalder hvor eierskapet også betyr noe for hvor det er arbeidsplasser, verdiskapning og hovedkontor. Så alt det skal vi følge fremover og ha debatt om, og kunne ha en debatt som også har betydelig uenighet uten at motstanderens synspunkter er usmakelige av den grunn.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:03:36]: Først vil eg berre seie at eg synest det er litt spesielt at statsministeren kallar ein av representantane her for «usmakelig» – spesielt når grunnlaget for den karakteristikken kjem av ei openberr misforståing frå statsministeren si side. Det er eit faktum at i 2005 løyvde den førre blå regjeringa 30 mill. kr til vidareutdanning, og det eksisterte ikkje noko system da for det med fordeling mellom kommunar og stat, korleis dette skulle bli fordelt. Men heile dette systemet blei skapt av SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering, som da auka til 310 mill. kr i 2013. Det er eit faktum.

Så til Syversen. Representanten Keshvari frå Framstegspartiet har sagt at sjølvsagt var det eit resultat av samarbeidsavtalen at fleire asylbarn blei sende ut av landet. UDI har også innrømt at det er ein strengare praksis no. Dette har fått kritikk frå Redd Barna, frå UNICEF osv. – mange organisasjonar. Vi treng å gå saman, vi kan ikkje fortsetje å gjere oss så høge og mørke at det går ut over andre.

Henrik Asheim (H) [14:05:05]: Jeg ble engasjert i politikk i 2001, da meldte jeg meg inn i Unge Høyre på grunn av skolepolitikk. Den gangen var representanten Giske faktisk utdanningsminister. Det var også han som fikk meg opp på talerstolen nå, fordi jeg synes – i likhet med statsministeren – at historieskrivingen blir noe kreativ. Representanten Gahr Støre sa også at etter åtte år med rød-grønn regjering gikk resultatene i norsk skole opp. Vel, jeg tror noe av grunnen til at de rød-grønne på et tidspunkt tapte valget, var nettopp at de ikke så de utfordringene vi står overfor. For eksempel har PISA-undersøkelsen avdekket – jeg sier ikke at PISA-undersøkelsen sier alt – at vi aldri var målt lavere på realfag enn i 2013. Vi vet at 65 pst. av de som stryker i yrkesfag, ikke stryker i yrkesfaget sitt, de stryker i matte. Det betyr igjen at hvis vi skal utjevne sosiale forskjeller, sørge for at flest mulig får muligheten til å lykkes i samfunnet, må vi sørge for at flest mulig fullfører, og da

må vi faktisk få til et realfagsløft også for de elevene som går på yrkesfag. Hva er det da regjeringen gjør? Jo, det de gjør, er å gjøre det som er viktigst først. Det viktigste først er gode, faglig oppdaterte, motiverte, kompetente lærere.

Det er en stor debatt her om etter- og videreutdanning. Vel, sannheten er – og det tror jeg alle kan være enige i – at i 2006 innførte man Kunnskapsløftet, som var vedtatt. I Kunnskapsløftet, som den borgerlige regjeringen laget, sa man at man skulle tidoble etter- og videreutdanning av lærere sammenlignet med Reform 97. Det gjorde man heldigvis, og så lå det flatt – helt til vi fikk et regjeringsskifte som gjorde det.

Jeg vil minne om én ting, og det er at representanten Trond Giske to uker før valget sto sammen med daværende statsminister Jens Stoltenberg på tv og lovet å doble videreutdanningen av lærere i neste periode. Da de la frem sitt siste budsjett, som antagelig var ferdig da de sto og solgte inn den saken, avdekket de at de økte satsingen på videreutdanning med kroner null. Dette er noe av grunnen, tror jeg – igjen – til at velgerne ikke lot seg lure da de skulle gå til stemmeurnene.

Vi vedtar og innfører femårig masterutdanning. Arbeiderpartiet er nå for å ha en femårig utdanning, men de vil ikke ha master. Vi innfører kompetansekrav, som blir beskyldt for å komme for sent. Ja, vet du hva, jeg er enig i det – det kommer ca. åtte år for sent. Faktum er at hvis de rød-grønne hadde gjort dette i 2005, hvis de alltid har vært så for dette, så hadde vi vært ferdig med det i 2017. Men det gjorde de aldri. Vi – den daværende opposisjonen – foreslo det også i Stortinget i 2012. Den gangen stemte de rød-grønne det ned. Igjen: Hvis man har så dårlig tid, er det veldig dumt å stemme mot forslagene når de fremmes.

Til slutt: Vi lager også karriereveier for de flinke lærerne, sammen med partene, slik at vi kan få nye stillinger for lærerne slik at de også kan få status, økt lønn og bli i klasserommet selv om de får tilbud om å gjøre andre ting.

Helt til slutt: Hvis det er slik at vi er helt enige i norsk politikk – og alltid har vært det – om at det viktigste er læreren, er det enda mer alvorlig at vi i åtte år har hatt et rød-grønt flertall som ikke prioriterte læreren da de hadde makten.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [14:08:16]: Noen tror visst at fremtiden kan bli vedtatt av denne sal, men jeg tror det er slik at de fleste av oss forstår at fremtiden blir skapt gjennom praktisk politikk og ikke nødvendigvis gjennom vedtak som skal være avgjørende for en nasjon om både fem, ti og femten år.

Grunnen til at jeg ba om ordet, er at både representanten Lundteigen og representanten Kolberg fra denne talerstolen i dag har fungert – nær sagt – mer katolsk enn det paven er. Lundteigen dro sågar historien først tilbake til 1998, så til 1994 og deretter tilbake til 1917 og hevder hardt at det man gjorde den gangen, står man for – slik skal det være, slik var det, og slik skal det også bli i fremtiden. Jeg tror ikke det er gode løsninger for vår nasjon. Jeg tror faktisk det er slik at vi må ta innover oss at skal vi møte en global konkurranse i fremtiden, er det ting i vårt eget land vi må forandre på.

Kolberg ønsker å harselere over Fremskrittspartiet. Jeg

skal gi Kolberg rett i én ting: Vi har ikke fått fjernet alle bomstasjonene i Norge, det har vi ikke gjort. Men bare i Nord-Norge har vi spart befolkningen for over 2 mrd. kr i avgifter gjennom å fjerne bomstasjoner, så vi gjør en vesentlig forskjell. Det er ikke bare slik at det er proffboksing eller andre ting, regjeringen gir faktisk langt mer til helse, langt mer til eldreomsorg. Vi gir langt mer til justissektoren, og vi overoppyller NTP. Selvfølgelig ønsker Kolberg å overse disse tingene i sin harselas, men jeg synes det er uansvarlig, på lik linje med at jeg synes det er uansvarlig og dårlig politikk når f.eks. de i Arbeiderpartiet er veldig positive til å bruke langt over 30 mrd. kr – eller sa de 40 mrd. kr eller 50 mrd. kr – på et OL i 2022, hvor både nestlederen og lederen sier at hvis man ikke stemmer riktig og slik man skal, skal representantene få beskjed om å bruke pisk, til tross for at de kommer fra et fylke som kanskje har en motstand mot OL på over 80 pst.

Det sier en del om det demokratiske sinnelaget internt i Arbeiderpartiet.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:11:27]: Bare veldig kort: Jeg skjønnte at SVs parlamentariske leder skulle ønske at jeg var litt mer ydmyk, særlig da SV tillot seg å sette spørsmålsteget ved hva vi hadde oppnådd.

Vel, man er sikkert ikke alene om å ønske at jeg skal være mer ydmyk, noen i eget parti synes jeg er altfor ydmyk, så det er litt ulike synspunkter på det. Men det er klart at når man fra SVs side, gjennom Torgeir Knag Fylkesnes, sier at vi etter valget gjorde et «skammeleg» – og det er sitat – valg av samarbeidspartnere, tror jeg også SV i rettferdighetens navn må tåle en respons.

Audun Lysbakken (SV) [14:12:28]: Jeg merker meg at statsministeren er uvillig til å gå på talerstolen og si at klimamålene skal nås. Det synes jeg er interessant og alvorlig. Jeg vil gjenta oppfordringen om å komme på talerstolen og si det. Det er et avgjørende signal til Stortinget og vil være en positiv begynnelse på den dugnaden vi trenger for å diskutere hva slags tiltak vi må gjennomføre for å komme i mål.

Men det var en annen ting som gjorde at jeg tok ordet nok en gang, og det var statsministerens raljering med forrige regjering i spørsmålet om etter- og videreutdanning og lærersatsing. Jeg vil vel anbefale statsministeren å være noen hakk mer forsiktig i sin omgang med historien, og særlig når hun kombinerer det med kritikk av andre for kreativ historiefortelling.

Den forrige regjeringen økte statens andel av regningen til etter- og videreutdanning. Det første året etter den omleggingen økte antallet lærere som tok etter- og videreutdanning, med 20 pst. Det har vært en systematisk oppbygging av dette tilbudet. Det er bra at denne regjeringen gjør mer av det, men det er altså ikke dette store, helt nye, til og med historiske lærerløftet som regjeringens partienes representanter beskriver. Det er ingenting nytt i Lærerløftet. Det er litt mer av det som forrige regjering gjorde, og det er bra. Men det som virkelig trengs nå, er flere lærere, mer tillit til skolen og mindre byråkrati, som Trine Skei Grande etterlyste i går. Det er det ingenting av i dette lærerløftet.

Det illustrerer litt av denne regjeringens problem. Jeg synes denne debatten har vist veldig tydelig at det regjeringen snakker mest om, ikke er det regjeringen gjør mest av. Det er i det hele tatt litt smått, sånn som denne barnehagesatsingen som altså nå viser seg tvert imot å gjøre regningene til de fattigste familiene større de første månedene neste år, og rabatten mindre enn budsjettlekksjens tilsa, eller innsatsen mot fattigdom som – altså ifølge lekksjens – vil vise oss i morgen at det kommer kutt i overgangsstønader, som barnetillegget i uføretrygden, sånn at de fattige blir fattigere.

Det snakkes mye om den typen saker samtidig som det nesten ikke snakkes om det regjeringen gjør mest av, nemlig store skatteutt. Det er jo det som er den store satsingen til denne regjeringen. Men det snakker Høyre og Fremskrittspartiet nesten ingenting om, og jeg tror det er fordi de vet at det ikke er så veldig populært der ute. Det er interessant å se det gapet mellom hva regjeringens partiene sier er viktigst, og hva de viser er viktigst. Jeg frykter vel at den kontrasten blir tydelig når budsjettet kommer i morgen.

Statsråd Anders Anundsen [14:15:29]: De siste ukene, og også denne debatten, har vist at Arbeiderpartiet sliter litt med å finne formen i en ny rolle. Det må jeg si jeg synes er helt greit, men jeg synes likevel det er viktig at det skal være en viss redelighet i politikken. Etter hva jeg har forstått, sto lederen av justiskomiteen, Hadia Tajik, her oppe for ikke så lenge siden og fortalte – eller iallfall ga inntrykk av – at det var den rød-grønne regjeringen som hadde startet arbeidet med implementeringen av ny straffelov utenfor det eksisterende store Merverdiprogrammet som er politiets store datanettverksystem. Det kunne jeg rett og slett ikke la stå uimotsagt, for det er direkte feil. Det er altså ikke en kreativ historieforståelse, som vi hørte fra forrige taler, men det er direkte feil. Det synes jeg er uheldig.

Så forstår jeg at Arbeiderpartiet kanskje angrer på at de ikke gjorde mer for å sette i kraft en lov som ble vedtatt i Stortinget i 2005 og i 2009. Jeg synes også det er vanskelig å akseptere at man forsøker å skape et inntrykk av at alt som gjøres av en ny regjering, som er godt, er arv fra de rød-grønne, men at alt annet er regjeringens utfordringer. Det var altså ikke foretatt noen grep i departementet da vi tok over Justis- og beredskapsdepartementet for å fremskynde ikraftsetting av ny straffelov – ingen grep.

Så registrerer jeg at det har vært en ganske stor debatt om sentralisering og store reformer. Både Politianalysen og Brannstudien er nevnt i så henseende. Det er veldig gode stykker arbeid som er gode grunnlag for gode debatter. Det har vært diskutert hvorvidt man skal være åpne i prosesser, osv. Vi var i oppfølgingen av Politianalysen så åpne at vi inviterte alle partier i Stortinget til å være med i prosessen helt fra start. Det ville ikke Arbeiderpartiet være med på, men de har fått muligheten. Jeg forventer jo, når disse sakene kommer til Stortinget – og det vil de gjøre – at de partiene som representerer den regjeringen som satte ned både Politianalyseutvalget og arbeidet med Brannstudien, også er kreative og konstruktive når oppfølgingen skal tas i Stortinget. Det vil jo også være i en litt overordnet

god tone mot slutten av en tøff debatt på mange områder, for jeg forventer faktisk at de som har bidratt til at vi har startet dette arbeidet, også bidrar til at vi avslutter det.

Stefan Heggelund (H) [14:18:28]: Det er blitt snakket om historiefortelling. Det er helt riktig at Arbeiderpartiet er gode på historiefortelling, faktisk er det det eneste de har igjen.

Det er vanskelig for Arbeiderpartiet å kritisere regjeringens skattepolitikk når man ikke lenger har en egen å svare for. Da er det bedre å fortelle en historie. Det er vanskelig å kritisere regjeringens politikk på kontantstøtte når det ikke lenger finnes ett eneste medlem i Arbeiderpartiet som kan forklare hva Arbeiderpartiets politikk på kontantstøtte er. Da er det bedre å fortelle en historie.

Og når den eneste reelle kritikken som kommer knyttet til skolepolitikk, har med friskoler å gjøre, når man ikke klarer å tydeliggjøre sin egen politikk, da er det mye bedre å fortelle en historie. Og selvfølgelig, når det gjelder arbeidslivet, er politikken til Arbeiderpartiet status quo, hvis man da ser bort fra Raymond Johansen, som mener noe litt annet. Status quo passer dessverre ikke med virkeligheten, så da er det bedre å fortelle en historie. Man skulle nesten tro at Arbeiderpartiet har gått fra å være et parti til å bli et forlag.

Representanten Gahr Støre sier at det er masse fleksibilitet i dagens arbeidsmiljølov, og noe fleksibilitet er det, det har representanten Gahr Støre helt rett i, men jeg bare minner om at det sier han helt uten omtanke for de personer som nå har meldt seg ut av fagforeningen fordi deres lokale avtale om arbeidstid ikke ble respektert. Så kanskje representanten Gahr Støre, representanten Kolberg – som er veldig engasjert i disse spørsmålene – og representanten Andersen skulle tatt seg en tur og lyttet til disse menneskenes historie. Å lytte er jo blitt mantraet til Arbeiderpartiet. Vi har ikke sett så mye til at det har skjedd, men det er mantraet. De kunne ha lyttet, og da hadde de kanskje fått et grunnlag for denne såkalte politikktutviklingen sin.

Statsminister Erna Solberg [14:20:53]: Etter innstendige oppfordringer fra Audun Lysbakken skal jeg selvfølgelig bekrefte at regjeringen jobber hardt hver dag for å bidra til at vi skal oppnå de målene vi har satt oss for å redusere klimautslippene i Norge, både innen 2020 og innen 2050. Når jeg har tillatt meg å si at det kan være vanskelig, er det bl.a. fordi noen av de store satsingsområdene, som vi faktisk alle er enige om at skal være en viktig del av klimaforliket, f.eks. de store kollektivsatsingene, ikke kommer til å være ferdig til 2020. Det betyr at en del av de sektorene kommer til å gi gode resultater på områder på mellom 2020 og 2030, men akkurat rundt 2020 er det ikke sikkert vi har nådd i havn på dem.

Jeg mener vi skal jobbe godt kreativt for å finne de gode nye tiltakene. Vi har foreslått noen som ikke var en del av klimaforliket allerede, vi har foreslått mer penger til klimateknologifondet, vi har signalisert nye tiltak som vi kommer til å gjennomføre for å forsterke klimaforliket, og vi kommer fortsatt til å ha et stort engasjement i skogsatsingen internasjonalt. Vi annonserte det bl.a. i løpet av

generalforsamlingsuken og klimatoppmøtet, hvor vi i to veldig viktige land når det gjelder å bevare både biologisk mangfold og regnskog, nå går inn med et stort engasjement. Men jeg har lyst til å si at vi ikke må være blinde for at tiden er knapp. Derfor har regjeringen også skjovet frem noen av prosjektene og vært veldig klar på at de virkemidlene vi var enige om i forbindelse med klimaforliket, ikke er nok til å nå målet.

Jeg gleder meg til å se listen som SV tidligere i dag har sagt de skal fremme eller foreslå. Jeg er helt sikker på at det der vil være tiltak vi er enige om, tiltak vi er uenige om, og tiltak vi kan ha mye politisk debatt om. Felles mener jeg at dette er noe vi skal jobbe sammen om. Vi har hatt en ganske stor og bred enighet om det.

Jeg må få lov å si at jeg nå har sett to forskjellige ytre karakteristikk av hva jeg har sagt her inne. Den ene, fra enkelte klimahold, er at det er veldig oppløftende, og den andre, fra andre hold, er at det er veldig dårlig. Da betyr det vel at det er god, konservativ politikk i sum.

Jonas Gahr Støre (A) [14:23:26]: På vegne av Arbeiderpartiet skylder jeg å gjøre oppmerksom på at vi vil stemme for forslaget fra Senterpartiet og mot forslaget fra SV.

Til justisministeren kan jeg love – som jeg sa i mitt første innlegg – at vi vil være kreative og konstruktive. Vi imøteser arbeidet i Stortinget med politireformen som kommer. Men la meg også si, på vegne av justiskomiteens leder og min gode kollega, Hadia Tajik, som har bedt om debattmøte med justisministeren siden i fjor høst og fått nei konsekvent, at et godt råd vil være å ta den debatten i et radiostudio, offentlig, så vi får følge debatten mellom Arbeiderpartiet og regjeringen på dette viktige området.

Representanten Heggelund vil jeg tilrå å oppsøke forlagsverdenen. Hvilken form han vil velge, skal ikke jeg si – jeg tror kanskje tegneserier er en god idé. Der er det bl.a. mange gode karikaturpublikasjoner, og der tror jeg han vil gjøre det godt. Hvor mange kjøpere han får, vet jeg ikke, for jeg tror folk heller leser hard vare som omhandler realitetene.

Skattepolitikk står i Arbeiderpartiets program. Vi har et skattenivå for perioden 2013–2017 som vi vil følge om vi regjerer. Vi er for endringer i skatt, vi er for å gjøre skattnene grønnere, mer effektive, mer rettferdige, mer omfordelende og å stimulere til produktive investeringer.

Kontantstøtte: Arbeiderpartiet er mot. Vi har arbeidet mot i mange år, vi har program på at vi er mot. Det jeg har tatt til orde for, er at vi må åpne øynene og se at barnefamilier med barn på tolv måneder kan ha behov for en fleksibilitet inntil de har en barnehageplass.

Skolepolitikk: Arbeiderpartiet har en lang liste med forslag vi ønsker å innføre for å styrke skolen, styrke lærerne. Vi har denne høsten invitert til et bredt forlik om det vi er enige om, for vi er enige om veldig mye. Så får vi ta debatten om det vi er uenige om på andre områder.

Når det gjelder arbeidsmiljøloven, følger vi opp det alle ansatteorganisasjoner og de funksjonshemmede, som tas til inntekt for dyptgående endringer, sier til den reformen, nemlig nei.

Representanten Heggelund sa at jeg burde bruke mer tid på å snakke med dem som meldte seg ut – jeg går ut fra at han viser til situasjonen i Bergen. Jeg kan godt bruke tid på den. Så vidt jeg har lest – hvis det er riktig – var det to som meldte seg ut. I løpet av året var det 200 som meldte seg inn. Representanten Heggelund kan gjerne snakke med dem – jeg snakker på vegne av de hundretusener i norsk arbeidsliv som siden 1970-tallet har hatt et vern som har vært fleksibelt. Det kan bare måles på det at Norge har det kanskje mest omstillingsdyktige næringslivet i Europa, skaper nye arbeidsplasser, nedlegger når bedrifter ikke lykkes, men utvikler seg videre. Karikaturer mener jeg er det representanten Heggelund her driver med, men det er også interessant lesning, og jeg ser fram til å lese når han gir ut på eget forlag.

Kari Henriksen (A) [14:26:22]: Her går vi fra tegneserier til bøker til fakta. Som en kommentar til justisminister Anundsens kommentar til tidshorisont for straffeloven vil jeg bare sitere fra Dagbladet 22. april 2013, fra daværende politisk ledelse:

«Politiets nye straffesakssystem vil være operativt seinest i 2017. Vi jobber aktivt for å få det klart før.»
Lignende er også gjengitt i VG 20. mars 2013.

Jeg vil også, som representanten Gahr Støre, si hjertelig takk for invitasjonen til å diskutere politireformen. Vi har nok like stor utålmodighet som de folkene vi har vært ute og møtt i politiet og blant politiledere, som sitter og tripper og venter på å komme i gang med den store diskusjonen som ennå ikke er tatt ute i det offentlige rom. Men jeg regner med at Anundsen, som både har den bakgrunnen han har, og som for så vidt kan ha kloke tanker på mange områder, ser at det er forskjell på det og en prosess der opposisjonsparti som sitter i det kontrollerende organ for regjeringen, blir invitert inn til møter bak lukkede dører i den regjeringen som Stortinget skal kontrollere, forut for at saken kommer til Stortinget.

Vi vil være konstruktive, vi skal være med, og vi skal være både kreative og lyttende til politifolk og justisministeren når dette skal på plass. Vi vil gjerne få en god løsning for politiet i Norge.

Martin Henriksen (A) [14:28:19]: Som opposisjonspolitiker er det interessant å se at regjeringspartiene føler seg så presset når skolepolitikken diskuteres, at de må grave dypt ned i argumentposen, eksempelvis når statsministeren bruker uttrykk som «usmakelig» når hun blir konfrontert med fakta i skolepolitikken. Og hva er fakta om etter- og videreutdanning? Den 5. september i år svarer statsråd Røe Isaksen på et spørsmål fra Christian Tynning Bjørnø fra Arbeiderpartiet om satsing på etter- og videreutdanning. Der står tallene svart på hvitt. Jeg har dem her. I 2005 ble det bevilget 31 mill. kr til videreutdanning, i 2013 ble det bevilget 311 mill. kr. I 2005 var den totale bevilgninga til etter- og videreutdanning på 323 mill. kr. I 2013 var den på 518 mill. kr. Med fare for å bli stemplet som usmakelig: Dette er fakta presentert av regjeringa selv. Statsministeren bør jo velge å bekrefte eller avkrefte at disse tallene fra kunnskapsministeren faktisk stemmer.

For øvrig: Når det gjelder at et krav om fordyping skal komme i 2029, så er ikke handlekraft det begrepet jeg vil bruke om en sånn gjennomføring. Et løfte om karakterkrav i tre fag – norsk, engelsk og matte – har blitt til et forkurs i matte. Det er ikke gjennomføringsevne de fleste tenker da. Flere representanter fra regjeringspartiene i denne salen har altså omtalt politikken som et taktskifte. I skolepolitikken er det en videreføring og en styrket satsing på etter- og videreutdanning – det er bra, det er alle partier enige i. Ellers er det foreløpige taktskiftet et skifte til en lavere takt.

Det viktige i skoledebatten framover bør handle om hvordan vi kan gi lærerne det de først og fremst ønsker seg: tid til å være lærer, til å være en god fagperson, til å ta seg av elevene – og ikke minst en god kommuneøkonomi som gir kommunene anledning til å satse på skolen. Jeg gleder meg og ser fram til regjeringas deltagelse i de debattene, ikke minst i morgnen når statsbudsjettet legges fram.

Margunn Ebbesen (H) [14:30:50]: Det som får meg til å reagere, er uttalelsen fra lederen i justiskomiteen, som mener at prosessen rundt politireformen har vært en lukket prosess. Det har i aller høyeste grad vært en åpen prosess, der man nettopp ønsker å involvere alle de politiske partiene som sitter i justiskomiteen, og de som er utenfor justiskomiteen, i prosessen. For det er en viktig sak, det er en viktig reform for Norge, og da må vi ikke la dette bli et politisk spill. Justisministeren må berømmes – for det at du i det hele tatt har invitert alle til å komme med sine synspunkter og diskutere hvordan vi kan få denne prosessen til å bli best mulig gjennomført på sikt.

Så må jeg si at det er litt betenkelig når representanten Tajik sier at dette er en lukket prosess, som selv tilhører et parti som har begrepet «at noen har snakket sammen». Denne saken er altfor viktig til at vi skal diskutere den i et NRK-studio, som jeg registrerer at representanten Gahr Støre mener. Denne prosessen må tas i Stortinget, den må tas av oss som stortingspolitikere, og vi må ta et ansvar for å få dette til å bli en god reform.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at adressering i salen gjøres til presidenten.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:32:21]: No begynner trontaledebatten å gå mot slutten. For å summere opp litt synst eg det er tydeleg at dei raud-grøne partia ikkje har kome heilt i form som opposisjonsparti. Det synst eg ikkje dei skal vere så veldig lei seg for, eg håpar dei får ei lang tid og mange periodar på seg som opposisjonsparti, slik at dei kan finne si form etter kvart.

At Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV er misfornøgde med regjeringa sin politikk, er ikkje overraskande – tvert imot er det roande. Det viser at regjeringa er på rett veg, for når veljarane valde eit nytt fleirtal på Stortinget som resulterte i at ein fekk ei ny regjering, var det nettopp det at ein ville ha ein ny kurs, ein ny politikk. Det får ein, og det at tidlegare regjeringsparti då er misfornøgde med det, er slik det skal vere.

Den nye kursen gir seg utslag på mange område – den førre regjeringa auka skattar og avgifter, denne regjerin-

ga ønskjer å redusere skattar og avgifter. Enkelte har her snakka om at ein har snakka for lite om skattar og avgifter i denne debatten. Det kan godt hende at det er nokon som meiner det, men eg trur nok at vi skal få snakka meir om skattar og avgifter utover hausten, og om andre ting som høyrer til budsjettet, når det blir lagt fram i morgon.

Så er det slik at når ein ønskjer å redusere skattar og avgifter, er ikkje det berre fordi ein har prinsipielle haldningar til det, men det er rett og slett at ein ønskjer å få betre rammevilkår, redusere skattar og avgifter for å tryggje norske arbeidsplassar. Og så er det slik at nokon av oss meiner at det er bra at folk flest får behalde meir av sine eigne pengar, og at dei veit korleis desse pengane skal brukast på ein utmerkt måte, langt betre enn dei fleste politikarar er til å bestemme over andre sine pengar.

Presidenten: Statsråd Anders Anundsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Statsråd Anders Anundsen [14:34:47]: Det som fikk meg til å ta ordet, var den fantastiske oppklaringen til representanten Henriksen, hvor hun viste til et Dagbladet-sitat fra tidligere politisk ledelse som bekrefter det jeg sier. På det tidspunktet mente man at merverdiprogrammet kunne være klart i 2017, mens det høsten 2013 var klart at det tidligst kunne være klart i 2018. Det bekrefter at den forrige regjeringen lot den nye straffeloven seile sin egen sjø sammen med Merverdiprogrammet. Det ble ikke gjort et eneste grep for å løfte den nye straffeloven ut av Merverdiprogrammet, sånn at den kunne tre i kraft tidligere. Det har denne regjeringen gjort noe med fordi vi har respekt for Stortingets vedtak. Og nå skal altså ny straffelov tre i kraft i 2015, som er langt tidligere enn den forrige regjeringen sa både i april 2013 og senere. Jeg synes rett og slett at det er viktig å understreke at vi som politikere har et visst behov for å være etterrettelig i det vi sier fra denne talerstol.

Så har jeg registrert at noen kritiserer regjeringen for at vi har involvert for tidlig i politianalysereformen. Det har vært gjort mange ganger før, også av den forrige regjeringen, med ganske stor suksess.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Henriksen (A) [14:36:07]: Dette blir jo bedre og bedre, og enigheten blir kanskje større og større, for vi jobber aktivt for å få det klart før, det samme som Anundsen sier når han snakker om 2015.

Når det gjelder den prosessen som Ebbesen kommenterte også, viser jeg bare til at vi vil være konstruktive, og vi vil bidra til denne. Og jeg kan ikke skjønne hva som skulle komme fram i disse lukkede møtene istedenfor at det kommer i det offentlige rom. Politireformen er viktig å debattere, det er viktig at vi får den debatten ut av regjeringskontoret, ut i media og ut blant politikere. Vi skal være med når den saken kommer til Stortinget, da skal

vi være både kreative og positive, og vi gleder oss til den kommer.

Kristin Vinje (H) [14:37:06]: Noe av det verste ved politikken, som jeg tenkte før jeg engasjerte meg, var når man begynte å skylde på hverandre og mistro hvem som hadde startet hva. Vi har nå kommet inn i en fase i debatten hvor det skjer, og vi snakker om historiefortelling. Men jeg har behov for å si at det var den forrige borgerlige regjeringen som initierte Kunnskapsløftet, og i budsjettet for 2006 ble det altså lagt inn 375 mill. kr til etter- og videreutdanning av lærere.

Da jeg i replikkordskiftet i går ble konfrontert med spørsmål om konkretisering av Lærarløftet, ble jeg faktisk litt paff, for det er ganske konkret. Min utfordring var å svare på at det var bare vyer og tomme ord. Det er det virkelig ikke – det er helt konkrete satsinger, som det ble snakket om mange ganger i går. Og når vi også ble kritisert for at vi ikke hadde nevnt tidstyverarbeidet, ble jeg faktisk også litt overrasket, for det er et arbeid som pågår i regjeringen, som nettopp handler om å fjerne tidstyvene i skolen.

Uansett hvilken historie Arbeiderpartiet prøver å fortelle om satsing på etter- og videreutdanning av lærere, tror jeg at befolkningen og velgerne merker seg at det er regjeringen – og jeg sier regjeringen, ikke den nye regjeringen, for det er ikke noen ny regjering lenger – som tar ledelsen når det gjelder kunnskap, forskning og satsing på lærere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Det votes først over forslag nr. 1. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge fram en sak om en samlet gjennomgang av organisering av nødetatene; politi, brannvesen og 110-sentralene.»

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 65 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.45.54)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i påvente av varslet nytt regelverk, sørge for umiddelbar stans i utsendelser av lengeværende asylbarn som har vært her i tre år eller mer, og deres familier. Sakene stilles i bero, og det gis utsatt iverksettelse.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 106 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.15)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 159. storting ved dets åpning og melding om Norges rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak n r. 2 [14:46:39]

Referat

1. (1) Innberetning fra valgkomiteen om endring i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 1 (2014–2015))
2. (2) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2013–2014 (Dokument 11 (2013–2014))
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (3) Oppheving av lov om forbud mot profesjonell bok-sing (Prop. 2 L (2014–2015))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
4. (4) Sametingets virksomhet 2013 (Meld. St. 6 (2014–2015))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
5. (5) Nordisk samarbeid (Meld. St. 5 (2014–2015))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.47.
